

ФІНАНСОВО-ПРАВОВИЙ КОЛЕДЖ

Збірник матеріалів
науково-практичної студентської конференції
**«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА ТА ЕКОНОМІКИ:
СУЧАСНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

м. Київ
2020

УДК 34:33(08)

А 43

*Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
Фінансово-правового коледжу
(протокол №7 від 10 липня 2020 р.)*

Редколегія випуску:

Губанова Тамара Олексіївна, доктор юридичних наук, професор, директор Фінансово-правового коледжу;

Савенкова Владислава Геннадіївна, кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи Фінансово-правового коледжу;

Черненко Олена Анатоліївна, кандидат юридичних наук, завідувач кафедри правознавства;

Лисенок Олексій Володимирович, доктор економічних наук, керівник групи забезпечення за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»;

Мельник Вадим Владиславович, кандидат економічних наук, завідувач кафедри фінансів і кредиту.

Актуальні питання права та економіки: сучасність і перспективи розвитку: Збірник матеріалів науково-практичної студентської конференції. К.: Фінансово-правовий коледж, 2020. 222 с.

ISBN 978-617-7777-27-3

До збірника ввійшли тези виступів учасників науково-практичної студентської конференції «**Актуальні питання права та економіки: сучасність і перспективи розвитку**», в яких висвітлюється широке коло актуальних проблем права та економіки.

Збірник рекомендований науковцям, викладачам, аспірантам та студентам юридичних та економічних факультетів, а також усім, хто цікавиться проблематикою сучасних наукових досліджень та удосконаленням національного законодавства.

Матеріали подано в авторській редакції учасників науково-практичної студентської конференції. Відповідальність за достовірність інформації несуть автори.

© Автори, 2020

© Фінансово-правовий коледж, 2020

ЗМІСТ

Азаренко Крістіна Костянтинівна ПРОФЕСІЙНІ ТА ОСОБИСТІ КОМПЕТЕНЦІЇ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖЕРА	8
Бабяк Дмитро Сергійович ВПЛИВ МОВНОГО ПИТАННЯ НА РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ	12
Бездень Людмила Андріївна ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТОВ.	15
Беляєва Катерина Дмитрівна СТРИМУВАННЯ І ПРОТИВАГИ В СИСТЕМІ ПОДІЛУ ВЛАДИ В США	17
Боровська Яна Володимирівна ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ	21
Брезіцька Ілона Анатоліївна ГЛОБАЛЬНІ КЛІМАТИЧНІ ЗМІНИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СУЧАСНУ ЕКОНОМІЧНУ СИТУАЦІЮ В СВІТІ	25
Вардхатунян Мадіна Арутюнівна ПОРУШЕННЯ ПРАВА ЛЮДИНИ НА ЖИТТЯ ЧЕРЕЗ ЗАСТОСУВАННЯ СМЕРТНОЇ КАРИ.	28
Гарашук Дарина Сергіївна ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК НОВОВВЕДЕННЯ ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ОСВІТУ»	31
Гладуш Іван Іванович МІЖНАРОДНЕ ПОДВІЙНЕ ОПОДАТКУВАННЯ: СУТНІСТЬ КАТЕГОРІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ.	33
Гліб Олексій Володимирович ЛИХВАРСЬКИЙ ДОГОВІР ЯК ФОРМА КРЕДИТНОГО ПРАВОЧИНУ РУСЬКОЇ ДЕРЖАВИ	37
Грїшина Тетяна Володимирівна МАРКЕТИНГ В ПРОМИСЛОВІСТІ КІНЦЯ 19-ПОЧАТКУ 20 СТОЛІТЬ НА ПРИКЛАДІ КИЇВСЬКИХ БУДІВЕЛЬ.	41
Гриф Вікторія Василівна ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ВИЗНАЧЕННЯ РЕЙТИНГОВОЇ ОЦІНКИ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ	46

Гурківський Богдан Олегович ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ЯК ЗАВДАННЯ, ФУНКЦІЯ ТА НАПРЯМ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	50
Демиденко Вікторія Миколаївна ІНСТИТУТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ У РАДЯНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ ПЕРІОДУ НОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ (1921–1928 рр.)	53
Дерій Михайло Максимович ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ	57
Довженко Богдана Миколаївна ВІДКРИТТЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО БАНКРУТСТВО: НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА	60
Драбич Данііл Сергійович ІННОВАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	63
Драниця Інна Ярославівна СВІТОВИЙ ДОСВІД ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ	65
Духота Ангеліна Сергіївна ЮРИДИЧНІ РИЗИКИ В СИСТЕМІ МІСТОБУДУВАННЯ: АРХІТЕКТУРА	69
Єрдакій Михайло Валерійович КОДИФІКАЦІЯ АГРАРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УКРАЇНІ	73
Зайцева Анастасія Олегівна ДО ПРОБЛЕМИ АНАЛІЗУ ІСТОРИЧНОГО ЗНАЧЕННЯ «РОЗШИРЕНОЇ ПРОГРАМИ УКРАЇНСЬКОЇ РОБІТНИЧО- СЕЛЯНСЬКОЇ СПІЛКИ»	78
Зубрицька Христина Миколаївна ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ	83
Іванченко Анастасія Павлівна ПРІОРИТЕТНІСТЬ СЕЛА	89
Кас'яненко Віктор Максимович АВТОМАТИЗОВАНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ РЕСУРСІВ ЯК ЗАСІБ ЕКОНОМІЧНОГО ЗМІЦНЕННЯ УКРАЇНИ	92

Катющенко Анастасія Віталіївна	
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ В ОРГАНІЗАЦІЇ . . .	96
Качан Євгенія Олегівна	
РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ ЗА РАХУНОК ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	100
Кириченко Маргарита Вікторівна	
МОТИВАЦІЯ — ДВИГУН ДОСЯГНЕНЬ ЦІЛЕЙ ОРГАНІЗАЦІЇ	103
Клименко Богдан Юрійович	
АДАПТАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	107
Ковальчук Анна Вадимівна	
НЕОБХІДНІСТЬ ЦИФРОВІЗАЦІЇ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ	110
Ковальчук Ігор Сергійович	
СУЧАСНИЙ СТАН ІПОТЕЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	113
Кочерженко Тамара Олегівна	
ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ТА ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ	116
Кравченя Лідія Валентинівна	
ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	118
Красьоха Ольга Василівна	
ПРИЧИНИ ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У 80–90-х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ	121
Кузьменко Владислав Володимирович	
СТРАХУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ	125
Кухнюк Анна Дмитрівна	
ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО АДВОКАТУРУ ТА АДВОКАТСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ	128
Лавров Нікіта В'ячеславович	
ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ	130
Лисенко Ілона Ігорівна	
ДИНАМІКА ЕКОНОМІЧНИХ ВТРАТ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ КОРУПЦІЙНІ ДІЇ НА МИТНОМУ КОРДОНІ	133

Мельник Наталія Сергіївна	
ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ БАНКУ З РОЗДРІБНИМИ КЛІЄНТАМИ . . .	136
Молочний Андрій Андрійович	
ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ: ЗА І ПРОТИ	140
Мостовий Олексій Олексійович	
ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ	146
Овсепян Арташес Олександрович	
СЕВРСЬКИЙ МИРНИЙ ДОГОВІР ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ВИРІШЕННЯ ВІРМЕНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПИТАННЯ	150
Огієнко Оксана Дмитрівна	
ФОРМУВАННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ ЗАБОРОНИ НА ЦЕНЗУРУ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ: ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА	153
Олексюк Софія Миколаївна	
ІНВЕСТИЦІЙНІ РИЗИКИ ТА МЕТОДИ ЇХ ЗМЕНШЕННЯ	157
Олексюк Христина Миколаївна	
УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ У БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ УКРАЇНИ	160
Павліченко Аліна Єгорівна	
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ	162
Паримська Маріанна Максимівна	
СТАН КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ	164
Пономарьов Микита Ігорович	
СУЧАСНИЙ СТАН ІНВЕСТУВАННЯ В ТРАНСПОРТНУ ІНФРАСТРУКТУРУ УКРАЇНИ	167
Рябова Адель Анатоліївна	
МОЖЛИВІСТЬ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПОВНОЦІННОГО СУДУ ПРИСЯЖНИХ ЩОДО УКРАЇНСЬКОГО СУДОЧИНСТВА	170
Сидорова Олена Романівна	
ПРОБЛЕМА ОХОРОНИ ЛЮДСЬКОЇ ГІДНОСТІ В УКРАЇНІ	173

Синякова Єлизавета Євгенівна	
БАНКІВСЬКА ТАЄМНИЦЯ В ШВЕЙЦАРІЇ: ІСТОРИЧНИЙ ГЕНЕЗИС.	175
Сігорських Дмитрій Сергійович	
НАФТОВИЙ РИНОК У ХХІ СТОЛІТТІ — ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПРОГНОЗИ	179
Сікачина Валерія Олегівна	
СУЧАСНИЙ СТАН ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ «AT-WILL EMPLOYMENT» В УКРАЇНІ.	182
Сударикова Олександра Костянтинівна	
ВАЖЛИВА РОЛЬ АПК В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ, ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ТА НЕДЕРЖАВНІ ПРОЕКТИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.	186
Ткаченко Світлана Анатоліївна	
НАПРЯМИ РОЗМІЩЕННЯ СТРАХОВИХ РЕЗЕРВІВ КОМПАНІЯМИ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ	190
Федорченко Павло Сергійович	
РИЗИКИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ ТА МЕТОДИ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ	194
Ференчук Євгенія Іванівна	
ПРОБЛЕМИ ІСНУВАННЯ МНОЖИННОГО ГРОМАДЯНСТВА В УКРАЇНІ.	198
Харін Антон Валерійович	
ПРАВОНАВСТВО ЯК ВАЖЛИВА СУСПІЛЬНА НАУКА	201
Чагаров Сергій Сергійович	
ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛІ ПРИБУДИНКОВИХ ТЕРИТОРІЙ БАГАТОКВАРТИРНИХ ЖИТЛОВИХ БУДИНКІВ	204
Чорнобай Олеся Ігорівна	
ФІНАНСОВИЙ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ НА РИНКУ ЖИТЛОВОГО БУДІВНИЦТВА	209
Чуряков Богдан Віталійович	
ОЦІНКА СТАРТАПІВ З БОКУ ВЕНЧУРНИХ ІНВЕТОРІВ, ВЕНЧУРНЕ ІНВЕСТИВАННЯ В УКРАЇНІ	212
Якімкін Олександр Олександрович	
СТРІЧКА МЕБІУСА	216

Азаренко Крістіна Костянтинівна
студентка 4 курсу 1 групи
спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Фінансово-правовий коледж

ПРОФЕСІЙНІ ТА ОСОБИСТІ КОМПЕТЕНЦІЇ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖЕРА

Професійна компетентність персоналу є одним із найбільш важливих факторів інноваційного розвитку всіх сфер життєдіяльності. Багатогранність управлінських функцій, специфіка управлінської праці обумовлюють вимоги, що висуваються до сучасних менеджерів.

Разом з тим, на даний час в умовах кризових явищ діяльність менеджерів пов'язана з певним колом проблем, основними з яких є:

1. Проблеми глобальної конкуренції. Це пов'язано з інтернаціоналізацією соціально-економічних систем усіх країн світу при одночасній зміні ринкових лідерів. Тому менеджери повинні володіти компетенцією швидко пристосовуватися до різних умов. До того ж, менеджери покликані враховувати у своїй діяльності особливості національної культури тієї країни, в якій вони працюють або мають намір працювати.

2. Проблеми, пов'язані із забезпеченням маркетингової орієнтації організацій. Так, ефективність діяльності колективу та менеджерів буде залежати, в першу чергу, від трьох взаємозалежних чинників: якості запропонованих продуктів, продуктивності та орієнтації на споживачів.

3. Швидкий розвиток інформаційних технологій. У зв'язку з цим змінюються і вимоги до менеджерів, які повинні не просто володіти сучасними інформаційними технологіями, але й активно використовувати їх у діяльності колективів, а особливо у активному просуванні їхніх продуктів.

4. Зміна критеріїв, що визначають кваліфікацію сучасних працівників. У зв'язку з процесами діджиталізації в сучасному світі зростає роль автоматизованих та роботизованих систем, що вимагають, по-перше, застосування технічних і технологічних рішень, а, по-друге, залучення співробітників, що

оптимально поєднують у собі гнучкість і здатність до творчої діяльності. У зв'язку з цим підвищуються вимоги до кваліфікації, як усіх співробітників, так і менеджерів організацій.

5. Зміни в ціннісних орієнтаціях працівників. Так, набуває нового змістового наповнення етика праці: робота виступає не тільки як засіб заробляння коштів для задоволення життєвих потреб, але й як інструмент для саморозвитку та самоорганізації [1, с. 67].

Тому менеджер має бути зразком як у своєму колективі, так і за його межами. За цих умов виникає об'єктивна необхідність у розробці вимог до сучасного менеджера. Загальні вимоги до керівника (менеджера), як відомо, містяться в законодавстві про працю, правилах внутрішнього розпорядку та інших документах, а спеціальні вимоги викладені в кваліфікаційних довідниках, службових інструкціях та деяких інших нормативних актах. Проте ці вимоги мусять бути конкретизовані відповідно до певної посади та умов, в яких доведеться працювати менеджеру.

Діяльність сучасного керівника залежить від впливу ряду політичних, соціальних, економічних та психологічних умов, які формують комплекс чинників дестимулюючого й стимулюючого напрямів. До дестимулюючих чинників відносять: стрес, тиск і невизначеність як у суспільстві, так і в конкретних колективах; кількісне збільшення та якісне ускладнення проблем, які потрібно вирішувати поряд з обмеженістю засобів для їх вирішення. До чинників, що стимулюють творчу діяльність керівника відносять: широке поле щодо вибору й вияву ініціативи, зростання конкуренції, можливість оволодіння прийомами сучасного менеджменту [5, с. 194].

Для ефективного управління менеджер повинен володіти знаннями сучасного менеджменту й мати здібності до управління колективом. Знання сучасного менеджменту потрібні керівникові для визначення власних підходів до підлеглих. Керівники, які не здатні аналізувати й удосконалювати власні управлінські підходи, як правило, не намагаються встановлювати зворотній зв'язок, нездатні зацікавити своїх підлеглих, мають труднощі при розподілі завдань та доручень. Керівники, які недостатньо розуміють мотивацію працівників,

із застарілим стилем управління, не відповідають нинішнім вимогам. Вміння керувати виявляються в наявності особистих цінностей і принципів та чітких власних цілей; здатності до управління самим собою; вмінні навчати та розвивати підлеглих, формувати ефективні робочі групи.

Мистецтво управління комплексно характеризує управлінську діяльність, яка показує роль індивідуальних якостей менеджера і стиль його роботи в досягненні поставлених цілей. Тут найбільшого значення набувають розвинена інтуїція, досвід, висока освіченість, професіоналізм, комунікабельність, відповідний тип мислення, рішучість, ініціативність [4, с. 511].

Отже, на основі проведеного аналізу, можна визначити, що для ефективного управління колективом необхідна наявність у менеджера вказаних нижче навичок і здібностей:

1. Уміння управляти собою.
2. Наявність чітких особистих цінностей.
3. Здатність встановлювати чіткі особисті цілі.
4. Здатність до постійного особистого саморозвитку.
5. Навички вирішувати проблеми.
6. Творчість та здатність до інновацій.
7. Здатність впливати на оточуючих.
8. Знання сучасних управлінських підходів.
9. Здатність керувати.
10. Уміння навчати і розвивати підлеглих.
11. Здатність формувати і розвивати ефективні робочі групи.
12. Спрацьовуватися з людьми і мотивувати їх до високопродуктивної праці, вести за собою очолюваний колектив [1, с. 56].

Для ефективного управління колективом менеджер повинен володіти такими особистими і професійними компетентностями:

1. Стратегічне мислення, що дозволяє планувати діяльність колективу з урахуванням майбутнього розвитку соціальної сфери та ринків.
2. Здатність спостерігати за бізнес-середовищем, гнучкість, адаптованість, що визначається здатністю визначати і реагувати на неочікувані зміни, вчасно змінювати плани та дії, вихо-

дячи з нових умов. Ефективні менеджери не повинні боятися змін, а користуватися ними і впливати на їхній хід. Сучасні менеджери повинні випереджати тенденції в бізнес-середовищі, шукати нові способи задоволення попиту споживачів і досліджувати методи посилення ефективності та результативності підприємства. Менеджери, особливо вищого рівня, повинні чітко бачити перспективи бізнесу, у якому вони працюють.

3. Інноваційне мислення, вміння створювати «інноваційну атмосферу» в колективі, підтримуючи ініціативу співробітників, сприяючи розвитку їхнього потенціалу. Для формування даних навичок для менеджерів є необхідними: постійний саморозвиток, самонавчання, самовдосконалення.

4. Вміння використовувати сучасні методи і технології в процесі управління підприємством. В першу чергу, це стосується інформаційних технологій.

5. Здатність вирішувати нестандартні проблеми.

6. Вміння працювати в команді. Так, сучасні менеджери повинні вміти працювати ефективно і як члени, і як лідери команди. Продуктивність і ефективність можуть бути значно підвищені, якщо люди будуть працювати разом на загальну мету. Як лідер команди менеджер несе відповідальність за її формування, підготовку її учасників. Він спонукає їх до ефективної спільної роботи, справедливо винагороджує за досягнуті результати.

7. Лідерські здібності. Лідерські якості керівника, як виразника і захисника інтересів членів колективу, вимагають, у першу чергу, вміння поєднання у своїй роботі власних і колективних інтересів. Він повинен сприяти творчому зростанню підлеглих, створюючи для цього відповідні умови, добре знати мотиваційну структуру працівників, бути психологом [2, с. 260].

Таким чином, проведений аналіз свідчить, що компетентності сучасного менеджера повинні складатися із багатьох компонентів: фахового, інтелектуального, комунікаційного, творчого, особистісного, інформаційного, морального. Отже, виникає необхідність висунути нові вимоги до підвищення рівня освіти майбутніх спеціалістів, зокрема, менеджерів шляхом накопичення професійно спрямованих знань, вмінь

і навичок, загальнокультурного рівня особистості, а також професійної зорієнтованості[3, с. 4].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Пастушок Т. О. Характеристики сучасного менеджера та проблеми які постають перед ним / Т. О. Пастушок, Г. В. Ступарик URL: http://www.rusnauka.com/2_KAND_2011/Economics/77973.doc.htm
2. Виноградський М. Д. Організація праці менеджера: Навч. посіб. / М. Д. Виноградський, А. М. Виногородська, О. М. Шканова — К: «КОНДОР», 2002. — 518 с.
3. Макаренко О. Г. Креативный менеджмент: учеб. пособие / О. Г. Макаренко, В. Н. Лазарев. — Ульяновск: УлГТУ, 2011. — 154 с.
4. Завадський Й. С. Менеджмент: Підручник. — Т. 2. — К.: УФІМБ, 2002. — 511 с.
5. Мурашко М. І. Менеджмент персоналу: Навч.-практ. посіб. — К.: Т-во «Знання», КОО, 2002. — 311 с.

Бабяк Дмитро Сергійович
студент 2 курсу 3 групи
ОКР «молодший спеціаліст»
спеціальність 081 Право
Фінансово-правовий коледж

ВПЛИВ МОВНОГО ПИТАННЯ НА РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ

Мова — ідентифікатор нації та її невід’ємний атрибут. Проте в сучасних реаліях постає питання: чи є державна мова першочерговим фактором існування держави? Відповідно до ст. 10 Конституції України державною мовою визнається українська, а іншим мовам гарантується вільний розвиток [4]. Незважаючи на конституційну гарантію, на сьогодні залишається актуальним питання спекуляції мовною політикою та превалювання в багатьох сферах суспільного життя іншої — недержавної української мови. У зв’язку з цим,

постає питання: яким чином можна забезпечити розвиток української мови?

Найкращим способом відповісти на ці питання є поглянути на інші держави, наприклад, Сполучені Штати Америки. Історично склалося, що населення цієї держави є різноманітним, як культурно, так і мовно. Тому у США так і не має державної мови, проте це не заважає їй бути однією з найрозвинутіших держав світу. Історично склалося, що Канада — держава, що підпорядковувалась як Франції, так і Великобританії. Тому частина населення англомовна, а інша франкомовна. Довгий час англійська мова була державною, проте, усвідомлюючи конфлікт, влада надала французькій мові статус другої державної. Швейцарія, зважаючи на її етнокультурний розвиток, має чотири офіційні мови: німецьку, французьку, італійську та рето-романську. Враховуючи усі перелічені факти, при цьому Швейцарія залишається державою з одним із найвищих Індексів людського розвитку (ІЛР). [7]

Враховуючи вищевикладене, ми наголошуємо, що наявність декількох офіційних мов або їх відсутність ніяк не впливає на розвиток держави. На нашу думку, ці приклади доводять те, що мова не є першочерговим фактором у розвитку будь-якої держави.

Вважаємо, що люди, які наголошують на першочерговості розвитку національної мови, глибоко помиляються. На думку деяких дослідників, вони плутають поняття «сильна економічна держава» та «націоналістична держава». Економіка запускається політикою, а не мовою. Цілковито байдуже якою мовою говорить політик, більш важливими є його навички та їх практичне застосування. До прикладу, можна привести міжвоєнну Польщу: керівництво Другої Речі Посполитої вважало, що сильна націоналістична держава означає економічно розвинуту державу. Відтоді почалися репресії проти представників національних меншин (пацифікація). Проте Польща так і залишилася однією з найбільш розвинуваних держав Європи. Посилаючись на цей історичний приклад, ми можемо стверджувати, що ставлення ідеї національного відродження за рахунок пригнічення інших націй призводить до трагічних наслідків. [8].

Вважаємо за доречне дати ще одне визначення: мова є способом вияву свідомості. За Іммануїлом Кантом, цих способів є три: слово, жест та інтонація (наприклад, музика), тобто мова є лише інструментом. [5] І байдуже, яким інструментом ми будемо користуватися. Слова- це всього лише слова, і має значення лише сенс, який ми вкладаємо у ці слова.

Вважаємо актуальним навести деякі статистичні дані. Згідно статистичних досліджень, українську мову вважають рідною 63 %, російську мову 35 %, інші — 2 % опитаних. 18 % населення вважає за необхідність надати російській мові статус другої державної, при цьому 31 % негативно оцінюють нові законодавчі зміни щодо захисту державної мови, 30 % — нейтральні і 39 % висловлюються за протекціонізм державної мови. [3]

Проведений нами аналіз дає змогу стверджувати, що необхідно змістити центр уваги з мовного питання до питання посилення економічного потенціалу України. Наша держава може стати гідним членом Європейського Союзу лише цінуючи свою історію, мову та культуру. Проте розвиток «тонких матерій» можливий лише за сильної економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кучма Л. Д. Україна — не Росія. URL: <https://www.litmir.me/bd/?b=207468&p=1>
2. Языковой вопрос в Украине: грозит ли русский и какова ситуация с языками в мире. URL: День письменности и языка: какова ситуация с языковым вопросом в Украине
3. Дослідження: мовна ситуація в Україні URL: <https://tns-ua.com/news/doslidzhennya-movna-situatsiya-v-ukrayini>
4. Конституція України від 03.09.2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
5. Філософія: Навчальний посібник. Автори: Щерба С. П., Щедрін В. К., Заглада О. А. | Рік видання: 2004 | Видавець: Київ: МАУП | Кількість сторінок: 216 с.
6. Закон України «Про функціонування української мови як державної» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19>
7. Конституційно-правове регулювання мовних відносин в Україні URL: http://khpq.org/index.php?id=1527068382#1527068382_32

8. Трагедія другої Речі Посполитої та її сучасне відлуння. URL: <http://incognita.day.kyiv.ua/tragediya-drugoyi-rechi-pospolitoyi.html>

Бездень Людмила Андріївна
студентка 3 курсу 1 групи
ОС «бакалавр»
спеціальність 081 Право
Фінансово-правовий коледж

ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТОВ

Товариство з обмеженою відповідальністю є найбільш поширеною організаційно-правовою формою для малого та середнього бізнесу. Тому важливим є для бізнес-спільноти прийняття Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», який визначає правовий статус товариств з обмеженою відповідальністю та товариств з додатковою відповідальністю, порядок їх створення, діяльності та припинення, права та обов'язки їх учасників. Згаданий закон має на меті спрощення та лібералізацію регулювання діяльності товариств, захист прав міноритаріїв і кредиторів, удосконалення корпоративного управління та запровадження прозорості в діяльності товариств. Саме тому актуальним є розглянути деякі положення закону, що покликані вдосконалити регулювання відносин, які пов'язані із створенням та діяльністю товариств з обмеженою відповідальністю.

Аналіз положень Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» дає можливість зазначити особливості ТОВ:

1) якщо товариство створюється кількома особами, такі особи у разі необхідності визначення взаємовідносин між ними щодо створення товариства можуть укласти договір про створення товариства в письмовій формі, що свідчить про можливість створення ТОВ як однією, так і декількома особами;

2) розмір статутного капіталу товариства складається з номінальної вартості часток його учасників, що свідчить про поділ статутного капіталу на частки;

3) учасники товариства, які не повністю внесли вклади, несуть солідарну відповідальність за його зобов'язаннями у межах вартості невнесеної частини вкладу кожного з учасників, тобто учасники не відповідають за зобов'язаннями товариства [1, с. 25].

Важливим є положення нормативного акту стосовно того, що вкладом учасника товариства можуть бути гроші, цінні папери, інше майно, якщо інше не встановлено законом. Вклад у негрошовій формі повинен мати грошову оцінку, що затверджується однотайним рішенням загальних зборів учасників, у яких взяли участь всі учасники товариства. При організації товариства така оцінка визначається рішенням засновників про створення товариства.

Важливим є те, що встановлюються жорсткі правила збільшення статутного капіталу товариства. Питання про зміну розміру статутного капіталу товариства належить до компетенції загальних зборів учасників. Для уникнення ситуації невизначеності та плутанини встановлюється заборона приймати рішення про збільшення статутного капіталу до повної оплати учасниками внесків.

Слід зазначити, що сьогодні збільшити статутний капітал товариства можливо як за рахунок додаткових вкладів учасників, так і за рахунок додаткових вкладів третіх осіб.

Зважаючи на положення ст. 18 вищезгаданого Закону, процедуру збільшення статутного капіталу товариства за рахунок додаткових вкладів умовно можна поділити на три етапи: 1) планування збільшення розміру статутного капіталу товариства; 2) внесення додаткових вкладів учасниками або третіми особами; 3) визначення розміру статутного капіталу та розмірів часток учасників [2].

Необхідно пам'ятати, що внеском до статутного капіталу можуть бути і права інтелектуальної, зокрема, промислової власності. Проте Закон про ТОВ не містить вимог щодо того, як саме має бути здійснена грошова оцінка внеску — чи суб'єктом оціночної діяльності відповідно до законодавства

про оцінку майна, майнових прав і професійну оціночну діяльність, чи учасниками товариства самостійно, з огляду на власні критерії визначення вартості такого майна. Законодавець в ч. 3 ст. 13 Закону про ТОВ вимагає затвердження такої грошової оцінки одностайним рішенням загальних зборів учасників, у яких взяли участь усі учасники товариства.

Отже, невизначеність щодо грошової оцінки внеску учасника до статутного капіталу ТОВ може призвести до зловживань з боку учасників. Тому, вважаю, що на законодавчому рівні мають бути встановлені чіткі критерії оцінки майна учасників ТОВ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Віталій Кулаков В. Товариство з обмеженою відповідальністю як підприємницьке товариство. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/6/5.pdf>
2. Збільшення та зменшення статутного капіталу URL:
3. https://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ011131

Бєляєва Катерина Дмитрівна

студентка 2 курсу 3 групи

ОКР «молодший спеціаліст»

спеціальність 081 Право

Фінансово-правовий коледж

СТРИМУВАННЯ І ПРОТИВАГИ В СИСТЕМІ ПОДІЛУ ВЛАДИ В США

Владні відносини завжди відігравали фундаментальну роль у житті суспільства. Феномен влади, її поділ, система стримування і противаг за всіх часів викликали до себе посилений інтерес. Поділ влади та система стримування і противаги є дуже складними, багатоаспектними явищами. Її природа, форми та методи — предмет глибоких досліджень для політології, соціології, історії, політекономії, психології та інших наук. Го-

ловна ідея системи стримувань і противаги полягає в тому, що з метою забезпечення ефективної діяльності державної влади, налагодження дієвого контролю за її діяльністю та уникнення загрози узурпації влади одним владним інститутом, необхідно забезпечити відповідний раціональний розподіл повноважень між державними інституціями [1].

Концепція стримувань і противаг передбачає рівність між гілками влади, що забезпечується цілісною системою взаємодії різних її елементів. Важливо підкреслити, що юридична рівність законодавчої, виконавчої та судової влад пояснюється в межах теорії поділу влад тим, що державні органи не є носіями влади, а лише повноважень, тому ні один з них не може бути виразником волі народу, як її єдиного джерела. Виразником такої волі вони можуть бути всі разом і в рівній мірі в межах закону [1].

У розвитку тієї чи іншої країни, зокрема, і в частині організації державної влади та здійснення політики, велику роль відіграє зарубіжний досвід. Беручи за основу ефективні та результативні досягнення розвинутих країн та адаптуючи їх до характерних ознак та ментальності, кожна країна намагається відповідати вимогам часу в межах своїх можливостей та особливостей. Нині з поміж інших країн (Великобританії, Німеччини та Франції), за рейтингом якості і ефективності державного управління у світі, США посідає одне з перших місць. І це не дивно, адже США має значний історичний досвід, набутий століттями в процесі практичного формування системи державної влади. Міжнародний досвід свідчить, що правовий статус та роль суб'єктів державної влади у процесі реалізації влади залежить від форми правління і характеру політичного режиму в країні [2].

Так, США є президентською республікою. В основу побудови системи органів державної влади США покладено принцип поділу влади на законодавчу, виконавчу і судову [1].

Вищий орган законодавчої влади США — Конгрес, що складається із двох палат: нижньої — Палата представників і верхньої — Сенату. Палата представників відстоює інтереси народу в цілому та не може бути достроково розпущена. Сенат представляє інтереси штатів. І конгресмени палати представ-

ників, і сенатори обираються за мажоритарною системою відносної більшості без вимог кворуму. У палаті представників головує третя посадова особа країни — спікер. Головою Сенату за посадою є віце-президент США. Основним повноваженням Конгресу США (обох палат) є прийняття законів. До того ж Сенат бере участь у призначенні міністрів, суддів Верховного Суду, приймає остаточне рішення щодо імпічменту [2].

Юридичний комітет палати представників Конгресу має право виступити з ініціативою імпічменту, процедурою, що являє собою парламентський суд з можливим звільненням з посади посадових осіб, у тому числі, і Президента. Справа слухається як проста судова справа, де Сенат відіграє роль присяжних. Імпічмент вважається здійсненим, і посадова особа має покинути свою посаду, якщо хоча б за один пункт обвинувачення Сенат проголосує більшістю свого складу [2].

Специфіка судової влади США полягає в тому, що в країні паралельно існують 50 судових систем і федеральна судова система. Кожний штат самостійно встановлює свою судову систему, порядок наділення повноваженнями суддів (вони обираються або населенням, або легістратурою, або посадовими особами), свою систему покарань. На чолі судової системи кожного штату стоїть Верховний суд штату. Одночасно (в тому числі, і на території кожного штату) діє федеральна судова система [3].

Верховний суд США складається з 9 суддів, які призначаються пожиттєво президентом США за згодою Сенату. Важливою особливістю Верховного суду США є те, що він має право здійснювати і здійснює на практиці конституційний контроль. Конституція і будь-який закон у разі необхідності підлягають трактуванню, і таке трактування здійснюють суди і судді [3]. Проте існує думка науковців про особливий статус судової гілки влади в США і про її можливість виходу за межі своїх повноважень і узурпацією політики, а сама влада суддів охарактеризована як влада необмежена та вища, ніж влада будь-якої вибраної посадової особи [4, с. 62–63].

У президентській республіці США виконавча влада представлена Кабінетом міністрів, який очолює президент. Кабінет міністрів відповідальний виключно перед прези-

дентом, Конгрес не може винести вотум недовіри Кабінету міністрів [1].

Президент США є вищою посадовою особою в країні, очолює виконавчу владу та має широкі повноваження у всій системі державного управління. Президент обирається шляхом дворівневих непрямих виборів. З цією метою формується особливий орган — колегія виборщиків, яка і здійснює обрання. Колегія складається із рівної кількості конгресменів та сенаторів. Разом із президентом обирається віце-президент, який головує у Сенаті і допомагає президенту в його діяльності. В разі смерті або відставки президента віце-президент автоматично стає президентом до закінчення поточного 4-річного строку [1].

Важливим повноваженням президента у сфері законодавчого процесу є право вето. Президент має право накласти заборону на будь-який закон, прийнятий Конгресом. Вето може бути поборено 2/3 голосів депутатів кожної з палат Конгресу. В умовах США подолати вето президента практично неможливо. Ця обставина спонукає законотворців більш уважно ставитися до запитів Президента [1].

Формально виконавча влада не має права законодавчої ініціативи. Внести проект у палату може тільки сенатор або член Палати представників. Але за ініціативою Президента або підзвітних йому органів у Конгрес вноситься до 30 % від всіх законопроектів [2].

Сфера державного управління також перебуває під контролем Президента. Формально питання заснування і реорганізації органів виконавчої влади і формування державного апарату мають вирішуватися тільки в законодавчому порядку. В цій сфері Президент спирається на свій конституційний статус голови виконавчої влади і на такі положення Конституції, як право призначати посадових осіб, підконтрольність їх Президенту, обов'язок Президента слідкувати за якісним виконанням законів.

Для забезпечення балансу влади з метою запобігання перетворення свободи на всюдозволеність, законодавство обмежує діяльність Президента, надаючи останнє слово в разі виникнення протиріч Конгресу. Крім того, Президент не має права дострокового розпуску парламенту [2].

Сучасна система стримувань та противаги є самостійною невід'ємною складовою процесу здійснення влади в сучасних державах, що поширюється не тільки на державну владу, а й на всю систему влади в суспільстві через надання кожному з владних інститутів та народу як джерелу влади в демократичних державах, відповідних важелів впливу один на одного з метою не тільки запобігання концентрації влади в одному з них, а й налагодження взаємин між ними щодо організації та здійснення гармонійного політичного процесу, підтримки поступального розвитку та злагоди в суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Желих Н. М. Закордонний досвід взаємодії гілок державної влади// URL: http://academy.gov.ua/ej/ej8/doc_pdf/zhelyh.pdf
2. Вищі органи державної влади; Судова влада // Конституційне право зарубіжних країн: Навч. посібник / За заг. ред. В. О. Ріяки. Київ: Юрінком Інтер, 2006. С. 270–282.
3. Гайдаєнко Н. В. Система стримувань та противаг в сучасних демократіях// URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream>
4. Wright R. G. The Distracting Debate over Judicial Review / R. G. Wright // University Memphis Law Review. 2008. № 47. P. 62–63.

Боровська Яна Володимирівна

студентка 4 курсу 2 групи

ОС «бакалавр»

спеціальність 081 Право

Фінансово-правовий коледж

ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

За офіційними даними Мінстату України заборгованість із заробітної плати в Україні на початок січня 2019 р. становила біля 3 млрд. гривень. Страховими експертами з охорони праці Фонду соціального страхування України у ході проведення

перевірок виявлено понад 60 тисяч порушень законодавства про охорону праці. На обліку в службі зайнятості зареєстровані як безробітні біля 2 млн. чоловік, тобто кожен дев'ятий українець є безробітним, а кожен третій працює нелегально. Кожне шосте звільнення працівника з роботи в 2019 р. було проведено з порушенням норм чинного трудового законодавства. За таких умов важливого значення набуває діяльність органів і організацій, які покликані забезпечувати захист прав та інтересів працюючих. Такими організаціями вважаються професійні спілки. Згідно зі ст. 36 Конституції України громадяни мають право на участь у професійних спілках з метою захисту своїх трудових і соціально-економічних прав і інтересів [1].

З аналізу чинного законодавства можна сказати, що профспілки є своєрідною правовою формою об'єднання громадян для захисту своїх трудових прав та соціально-економічних інтересів. Також профспілки визнаються як добровільна, неприбуткова громадська організація, що об'єднує громадян, пов'язаних спільними інтересами за родом їхньої трудової діяльності, метою діяльності є представництво, а саме здійснення захисту трудових, соціально-економічних прав та інтересів її членів. Утворюються профспілки без попереднього дозволу на основі вільного вибору їхніх членів. Професійні спілки є незалежними у діяльності від органів державної влади, органів місцевого самоврядування та роботодавців. Важливим є те, що держава забезпечує реалізацію прав громадян на об'єднання у професійні спілки та дотримання їхніх прав та інтересів. І наостанок, профспілки діють згідно законодавства та своїх статутів [2].

У сучасних умовах цілями діяльності профспілок є:

- 1) забезпечення повної зайнятості, покращення умов праці;
- 2) стабільне зростання заробітної плати;
- 3) стабільність угод між роботодавцями і найманими працівниками, подальше вдосконалення їх змісту.

Зазначені цілі забезпечуються в Україні Федерацією профспілок України (ФПУ), що активно підтримує міжнародні ініціативи щодо поширення гідної праці, плідно співпрацює з Міжнародною організацією праці і Міжнародною конфедерацією профспілок у цьому напрямку.

Основні завдання профспілок на сучасному етапі визначені VII З'їздом ФПУ та обумовлені останніми законодавчими змінами у соціально-економічній сфері. Одним з головних завдань є *реформування оплати праці з метою справедливого розподілу результатів праці та підвищення рівня її оплати до стандартів ЄС, а також зростання престижності праці українців та зменшення рівня неформальної зайнятості та зовнішньої трудової міграції* [3].

Провідним напрямком діяльності профспілок за ці роки став правовий захист найманих робітників. Здійснюючи контроль над дотриманням трудового законодавства, юристи Федерації профспілок України надають правову допомогу членам профспілок, відстоюють їхні інтереси в судах [4, с. 80].

Найважливішим етапом нормотворчої діяльності Федерації профспілок України є робота над проектом Трудового кодексу. Тому альтернативний законопроект «Про працю» № 2708–2 у статті 109 закріплює гарантії членам виборних профспілкових органів, що звільнити їх можна лише за погодженням з первинною профспілковою організацією та вищестоящою профспілкою.

Але, якою б досконалою не була правова база, що регулює питання профспілок, все таки існує ряд проблем, які необхідно вирішити. Серед основних проблем сучасного профспілкового руху можна зазначити такі:

- 1) постійне зниження рівня довіри населення до профспілок;
- 2) незацікавленість та неспроможність профспілок опікуватися працівниками нових форм господарювання, приватних фірм зокрема;
- 3) недостатня підтримка профспілками тих, хто втратив роботу [5, с. 27].

Звісно, за невиконання чи неналежне виконання повноважень профспілками в Україні встановлюється відповідальність. Досить актуальним є питання майнової відповідальності профспілок за невиконання своїх обов'язків, визначення фінансових джерел для такої відповідальності. У Законі України «Про колективні договори і угоди» передбачається індивідуальна відповідальність осіб, котрі представляють трудовий колек-

тив. У законодавстві країн Європи, США, де профспілковий рух набув визнання, передбачаються зобов'язання профспілок, а також їх майнова відповідальність за рахунки коштів профспілкових органів. Крім того, передбачається також адміністративна і кримінальна відповідальність профспілкових функціонерів [6, с. 616].

Отже, слід зазначити, що профспілкові організації виконують важливу роль у соціально-трудових відносинах. Вони поки залишаються єдиною доступною організацією, що займається повсякденними проблемами найманих працівників. Через наявні проблеми сучасну модель професійних спілок варто було б закріпити у проекті Трудового кодексу, що дало б змогу уникнути законодавчих непорозумінь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Відомості Верховної Ради України*. Конституція України. 1996. № 30.
2. *Відомості Верховної Ради України*. Закон України «Про професійні спілки, їхні права і гарантії діяльності». 1999. № 1045-XIV.
3. *Засідання президії ФПУ*. Постанова № П-9-6 «Про стратегічне бачення ФПУ щодо подальшого реформування оплати праці» — від 22.06.2017р.
4. *Григорій О.* Профспілковий рух в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. «Вісник АПСВТ». № 1. 2018. — 105 с. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_1_2018-76-85.pdf
5. *Вопілов О. М., Жураківська Т. О., Івженко Ю. В.; заг. ред. Буяшенко В. В.* Історія, сучасний стан та перспективи профспілкового руху у світі: 36 матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. — Київ: Четверта хвиля, 2018. — 62 с.
6. *Болотіна Н. Б.* Трудове право України: Підручник. — 3-тє вид., стер. — К.: Вікар, 2005. — 725 с.

Брезіцька Ілона Анатоліївна

студентка 3 курсу 1 групи

ОКР «молодший спеціаліст»

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Фінансово-правовий коледж

ГЛОБАЛЬНІ КЛІМАТИЧНІ ЗМІНИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СУЧАСНУ ЕКОНОМІЧНУ СИТУАЦІЮ В СВІТІ

Зміна клімату на планеті є однією з найбільш серйозних екологічних проблем сучасності, що дедалі частіше стає причиною негативних наслідків для економіки та суспільства загалом. Порівняно нещодавно в світі з'явилося усвідомлення того, що бізнес має серйозний вплив на довкілля. Збільшення інтенсивності викидів парникових газів сприяє глобальному потеплінню, що, в свою чергу, призводить до гальмування розвитку людства через скорочення продуктивності сільськогосподарства, зростання дефіциту води, небезпеки затоплення прибережних територій та екстремальних метеорологічних явищ, колапсу екосистем, підвищення загрози для здоров'я людей. Та зараз уже стає все очевиднішим, що стан навколишнього середовища також безпосередньо впливає на господарську діяльність основних бізнесгравців. Ресурси, що використовуються в господарській діяльності, стають усе більш важкодоступними й дорогими, а зміна моделей економічного зростання та поліпшення добробуту населення можуть призвести до посилення тиску на інфраструктуру, природні екосистеми, матеріальні активи й ланцюги поставок. Нині вже йдеться про підрахунок матеріальних збитків, що їх зазнають, як окремі бізнес-структури, так і країни та цілі регіони в результаті негативного впливу кліматичних змін [3].

Для того, щоб у навколишньому середовищі не почалися деградаційні процеси, необхідно мати не менше 12 % незайманої, виведеної з господарського обороту, території. ЮНЕП веде облік відсотку територій, що перебувають під охороною, до загальної площі країни. На нашу думку, щоб показник був дієвим, цей відсоток повинен підтримуватись на рівні усіх адміністративно-територіальних одиниць: не менш 12 % зеле-

них територій на рівні району, не менше 12 % — на рівні міста, не менше 12 % — в області тощо. Зрозуміло, що, наприклад, у місті зелена зона повинна бути у муніципальній власності, так, як зрештою, це є у багатьох країнах Європи. Зелені території повинні визначатись фахівцями-біологами і плануватись так, щоб ці території творили «зелені коридори», необхідні для міграції тварин і збереження їх популяцій. Прикладом цього може бути проект «Шумава» — «Баварський ліс», який забезпечив «зелений коридор» між Карпатами та Альпами. Такі території часто використовуються, як місця відпочинку та рекреації.

Раціональне використання природних ресурсів та забезпечення необхідної якості навколишнього середовища передбачає пошук економічних механізмів впливу на цей процес, проте в сучасному світі апробовані лише два шляхи: закони (чи нормативи) прямої дії та створення ринку прав на забруднення [1].

У ст. 16 Конституції України зазначено, що «забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, збереження генофонду українського народу є обов'язком держави». Отже, суть раціональної екологічної політики полягає в розробленні пріоритетів розвитку держави на перспективу з урахуванням необхідності збереження здоров'я населення, збільшення тривалості життя, відродження ландшафтів, відтворення рослинного і тваринного світу, збереження екологічної, генетичної і матеріальної основи, природної спадщини і екологічної культури [2, с. 35].

На початок третього тисячоліття людство усвідомлює, що економічне процвітання і підвищення рівня добробуту можливе лише на підставі екологічно збалансованого розвитку та дбайливого ставлення до природних багатств.

Таким чином, прогнози щодо майбутніх змін клімату і пов'язаних з цим наслідків наочно ілюструють необхідність активізації зусиль, спрямованих на пом'якшення наслідків зміни клімату й адаптації до них. До пом'якшувальних заходів можна віднести політику та дії, спрямовані на подальше скорочення викидів парникових газів або на підвищення якості й кількості поглиначів (приміром, океани та ліси), які абсор-

бують вуглець або діоксид Карбону з атмосфери. Адаптаційні заходи, з іншого боку, спрямовані на зменшення негативних наслідків зміни клімату або використання власного потенціалу в умовах пристосування до навколишнього середовища. Так, наприклад, компаніям слід не просто забезпечити власне виживання в умовах підвищеного ризику, а перетворити ці ризики в нові можливості й запропонувати новаторські кроки з підготовки до невизначеного майбутнього [3]. Це стає можливим при належному прогнозуванні та плануванні, тому необхідно реалізовувати заходи, що пом'якшать такий вплив, зокрема, доцільним буде:

- підвищувати ефективність споживання енергії та ресурсів;
- здійснювати управління ланцюгами поставок на основі принципів сталого розвитку, себто торгівля й економічна діяльність повинні проводитись з урахуванням покращення стандартів життя, оптимального використання світових ресурсів відповідно до цілей сталого розвитку (захисту та збереження навколишнього середовища);
- створення стратегічних галузевих партнерств;
- інвестування в інноваційні технології, що сприятимуть створенню екологічних продуктів та послуг.

Іншими словами, пом'якшувальні заходи знижують темпи й масштаби зміни клімату і пов'язаних з цим впливів, у той час як адаптаційні — зменшують наслідки таких впливів шляхом підвищення здатності людей, екосистем, бізнесу пристосовуватись до змін. Саме тому вирішення однієї з найголовніших проблем нашого століття — усунення взаємозв'язку між людським поступом, з одного боку, і неефективним використанням ресурсів та руйнуванням навколишнього середовища — з іншого, й стане запорукою успіху для бізнесу і гарантуватиме процвітання країнам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. WTO, Environment: Disputes 4, Mexico etc versus US: 'tuna-dolphin'. [Електронний ресурс]. — 1 January 1995. — URL: http://www.wto.org/english/tratop_e/envir_e/edis04_e.htm.

2. Дідух Я. Екологічні аспекти глобальних змін клімату: причини, наслідки, дії / Я. Дідух // Вісник НАН України. — 2009. — № 2. — С. 34–44.
3. Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату // Офіційний портал Верховної Ради України — 04.04.2015. — URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_801/page.

Вардхатунян Мадіна Арутюнівна
студентка 4 курсу 2 групи
ОС «бакалавр»
спеціальність 081 Право
Фінансово-правовий коледж

ПОРУШЕННЯ ПРАВА ЛЮДИНИ НА ЖИТТЯ ЧЕРЕЗ ЗАСТОСУВАННЯ СМЕРТНОЇ КАРИ

Як відомо, права людини є найціннішим надбанням будь-якої цивілізованої держави. Право на життя є одним з фундаментальних, невід'ємних, невідчужуваних прав, що належать кожному від народження. Це право закріплене в багатьох міжнародно-правових актах, зокрема, (ст. 3 Загальної декларації прав людини, Декларація незалежності США від 4 липня 1776 року, ст. 6 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, ст. 2 Конвенції про захист прав людини і основних свобод тощо). Як наслідок, захист права на життя, гарантоване цілим рядом міжнародних актів, вже розглядається світовою спільнотою не як питання, що відноситься виключно до внутрішньої юрисдикції держави, а як питання світового значення. Держави зобов'язані забезпечити повагу права на життя людини, що перебуває під їх юрисдикцією всіма державними органами і посадовими особами.

Проблеми застосування смертної кари, як виняткової міри покарання, її співвідношення з правом на життя давно є об'єктом наукового обговорення та є актуальними для кожної цивілізованої держави. У міжнародному праві вста-

новлено заборону на застосування смертної кари, оскільки це суперечить основному його принципу, поваги до основних прав і свобод людини, а також визнанням права на життя абсолютним.

У цивілізованому світі, де існує пріоритет прав людини перед інтересами суспільства і держави, давно склалося розуміння того, що смертна кара є законною формою вбивства, санкціонованою державою. Усвідомлення необхідності скасування смертної кари невинно поширюється на всіх континентах, незалежно від політичного ладу, від рівня розвитку або від культурних традицій націй.

Відповідно до Протоколу № 6, прийнятому до Конвенції про захист прав людини і основних свобод, «смертна кара скасовується. Ніхто не може бути засуджений до смертної кари або страчений; держава може передбачити в своєму законодавстві смертну кару за діяння, вчинені під час війни або неминучої загрози війни». [1, с. 105] Цей акт став першим міжнародним документом, який закріпив скасування смертної кари правовим зобов'язанням держави, що підписала і ратифікувала його.

Всюди відзначається тенденція до зниження кількості смертних вироків і їх приведення у виконання. Сьогодні більшість країн світу скасували смертну кару де-юре або де-факто. За останні 20 років понад 50 держав виключили смертну кару зі своїх кримінальних кодексів.

Слід зазначити, що судовою системою завжди керуватимуть люди, а людям властиво помилятися. І судові помилки відбуваються набагато частіше, ніж це собі уявляє більшість. Після виконання вироку не можна виправити судову помилку — повернути життя людині. Історія знає багато прикладів таких фатальних помилок.

Так, наприклад, в Сполучених Штатах Америки з 1976 року 123 особи були звільнені з камери смертників після того, як завдяки експертизам ДНК було встановлено їх невинність. Існують також 23 задокументованих справи, які свідчать про те, що з початку ХХ століття в Америці були помилково страчені невинні. Аналогічний приклад — «Вітебська справа», за якою було засуджено 14 невинних людей. [2, с. 94]

На нашу думку, держава, яка підтримує смертну кару, насправді, заявляє про те, що вбивство є прийнятним способом вирішення проблем суспільства. Суспільство сприймає це як акт правосуддя і, відповідно, має абсолютно викривлене поняття про вирішення проблем злочинності. Громадянам починає здаватися, що проблеми зі злочинністю дійсно можуть бути вирішені через вбивство, і вони не замислюються над причинами, які заохочують або які дозволяють громадянам здійснювати тяжкі злочини.

Таким чином, смертна кара є таким, що принижує людську гідність явищем і невід'ємним елементом недемократичних держав. В результаті зусиль світової спільноти спостерігається стійка тенденція до відмови держав від застосування смертної кари, в тому числі, і за міжнародні злочини. Загальна кількість країн, які застосовують смертну кару, неухильно скорочується протягом останніх років.

Наявність страти необоротно поглиблює суспільство в процес винесення і виконання вироку — із засобів масової інформації громадяни знають (часто вимушено), коли винесено, коли виконаний смертний вирок, і ця інформація, врешті-решт, сприймається природно. Однак це, на наш погляд, примітивне сприйняття знецінює не тільки життя злочинця, а й людське життя, як таке.

Вдало з цього приводу, на наш погляд, у 2013 році висловився Папа Римський Франциск в телеграмі до 5-го Всесвітнього конгресу проти смертної кари написав: «Покарання смертю має бути замінене на інше, яке б передбачало шанс для злочинця задуматися над своїми проступками і виправитися, а невинному подарувала б надію на справедливість». [3, с. 245]

Таким чином, на нашу думку, смертна кара не є засобом, що допомагає боротися зі злочинністю. Смертна кара позбавляє людину життя, а це непоправно притому, що жодна юридична система не застрахована від судових помилок. Застосування смертної кари — це не один з інструментів політики в галузі кримінального права. Це порушення прав людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Квашиш В. Є. Смертна кара: глобальні тенденції і перспективи // Кримінальне право. — 2001. — № 3. — С. 103–110.
2. Малько А. В. Смертна кара як правове обмеження // Держава і право. — 1993. — № 1. — С. 73–79.
3. Смертна кара: за і проти / Под ред. С. Г. Келіном. — М.: Юридична література, 1989. — 528 с.

Гарашук Дарина Сергіївна
студентка 1 курсу 2 групи
ОКР «молодший спеціаліст»
спеціальність 081 Право
Фінансово-правовий коледж

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК НОВОВВЕДЕННЯ ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ОСВІТУ»

Думаю, ви погодитеся з тим, що кожен має право на якісну і доступну освіту. В наш час, коли питання освіти має надто важливе значення, не варто забувати про те, що освіта має бути доступною кожному. Саме це і є метою інклюзивної освіти.

Загалом підставою для внесення змін до законодавства України в галузі освіти є Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю, зокрема, стаття 24, в якій зазначено, що держави-учасниці визнають право осіб з інвалідністю на освіту. [1] Так, відповідні зміни внесені до статті 23 Закону України «Про освіту» і зазначають, що *особа з особливими освітніми потребами* — це особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення права на освіту, сприяння розвитку особистості, поліпшення стану здоров'я та якості життя, підвищення рівня участі у житті громади. [2]

Якщо ми говоримо про дітей з особливими освітніми потребами, то цієї категорії безпосередньо стосуються діти з інвалідністю, але чи готові нормо-типові діти сприймати

тих, хто так чи інакше відрізняється від них. В таких ситуаціях буває два випадки. Перший більш прийнятний, коли діти спокійно й дружно приймають дитину в новий колектив, але й є другий — діти можуть проявити агресію стосовно дитини з інвалідністю, зокрема, почати цькувати. В такому випадку може бути застосована стаття 173 «Булінг (цькування) учасника освітнього процесу». Кодексу України про адміністративні правопорушення.[3]

На разі Закон України «Про освіту» реалізується в рамках нової освітньої програми «Нова українська школа», але є фактори, що уповільнюють впровадження інклюзії:

- неготовність загальноосвітніх шкіл та навчальних закладів прийняти учнів з особливими освітніми потребами;
- відсутність архітектурної доступності;
- невизначеність із заробітною платою корекційних педагогів.

Для того, аби зрозуміти точне поняття «інклюзивна освіта», розглянемо думки науковців, зокрема, кандидат педагогічних наук Ірина Малишевська звертає увагу на те, що «традиційно поняття інклюзивної освіти обмежувалось визначеннями, що стосувались в основному реалізації права на освіту та соціальну інтеграцію вихованців, які потребують корекції психофізичного розвитку. Зокрема, найбільш універсальним є трактування інклюзивної освіти як педагогічного та соціального феномену, що надає рівний доступ до якісної освіти усім дітям без винятку. Дане визначення ґрунтується на гуманізмі, балансі інтелектуальних, етнічних та фізіологічних компонентів». [4, с. 207] В той же час кандидат педагогічних наук Левченко Л. С. зазначає: «Інклюзивна освіта — гнучка, індивідуалізована система навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку в умовах масової загальноосвітньої школи за місцем проживання. Навчання відбувається за індивідуальними навчальними планами та забезпечується медико-соціальним та психолого-педагогічним супроводом. Інклюзивна освіта передбачає створення освітнього середовища, яке б відповідало потребам і можливостям кожної дитини, незалежно від особливостей її психофізичного розвитку». [5, с. 30]

Отже, інклюзивна освіта — це необхідне нововведення, адже для великої незалежної держави важливо, щоб у всіх були рівні права, в тому числі, й під час освітнього процесу. Це шанс для кожної дитини отримати освіту і бути в майбутньому тим, ким вона хоче. Це нові робочі місця для людей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю (Конвенція ратифікована Законом № 1767-VI від 16.12.2009 р.) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
2. Закон України «Про освіту» // Освіта в Україні. Нормативна база (2-е вид.) — К.: КНТ, 2017.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8074-X // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1984. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>,
4. *Малишевська І. А.* // Проблеми підготовки сучасного вчителя. — 2016. — Вип. 13. — С. 205–211,
5. *Левченко Л. С.* // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. — 2015. Вип. 3. — С. 27–35

Гладуш Іван Іванович
студент 3 курсу 1 групи
ОКР «молодший спеціаліст»
спеціальність 081 Право
Фінансово-правовий коледж

МІЖНАРОДНЕ ПОДВІЙНЕ ОПОДАТКУВАННЯ: СУТНІСТЬ КАТЕГОРІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ

Зважаючи на різне законодавче визначення понять «платник податку» та «об'єкт оподаткування» у різних країнах, виникають проблеми щодо тлумачення сутності *подвійного оподаткування*. В українській та зарубіжній літературі визначення поняття подвійного оподаткування формулюють,

виходячи з норм про усунення чи уникнення подвійного оподаткування, які існують у національних законодавствах різних держав. Окрім того, поняття подвійного оподаткування формується, виходячи з практики міжнародних договорів у сфері уникнення подвійного оподаткування.

На думку науковців, подвійне оподаткування не обов'язково означає буквальне використання однакових податкових важелів. Воно можливе і при частковому накладанні одного об'єкта на інший, при чому це може відбуватися як у рамках однієї держави, так і при дії різних податкових систем [1].

Випадки міжнародного подвійного оподаткування виникають за таких умов:

1. У разі наявності різних податкових юрисдикцій, відповідно до чого платник зобов'язаний сплачувати податкові платежі в кожній окремій державі. Таке явище виникає, коли нерезидент повинен сплатити податки та збори у зв'язку зі своєю господарською діяльністю в одній державі, та відповідно сплатити податки та збори у державі, де такий платник є резидентом.

2. Якщо згідно національного законодавства декількох держав платник податку визнається резидентом і відповідно несе необмежену податкову відповідальність перед кожною з них по відношенню до об'єктів оподаткування.

Відповідно до національного законодавства: «Доходи, отримані резидентом України (крім фізичних осіб) з джерел за межами України, враховуються під час визначення його об'єкта та/або бази оподаткування у повному обсязі. При цьому розмір зарахованих сум не може перевищувати суму податку, що підлягає сплаті в Україні» [Податковий кодекс України, Ст. 13]. У такому випадку є обов'язковим письмове підтвердження податкового органу іноземної держави про факт сплати податку і наявність міжнародних договорів про усунення подвійного оподаткування та попередження ухилення від сплати податків.

Як зазначає М. Загряцков, «література про подвійне оподаткування починається Селігманом; він одним із перших, якщо не перший, дав йому теоретичне обґрунтування, і він же підбив підсумок роботи, спрямованої на усунення подвійно-

го оподаткування.» Подвійне оподаткування (або потрійне, четвертинне) конкурентними органами влади, говорить він, є продукт сучасного руху капіталу. «Сучасне багатство носить більш чи менш космополітичний характер; людина, яка проживає в одній державі і має власність в іншій, може бути обкладена по титулу тієї ж самої власності двома державами, які будуть конкурувати одна з одною» [2].

Під подвійним юридичним оподаткуванням, на думку науковців, розуміється «ситуація, коли один і той самий платник податку обкладається у відношенні того самого доходу однаковими чи подібними податками два і більше рази за один період» [3].

Не можна залишити поза увагою і думку щодо цієї проблеми науковця С. Пепеляєва: «Міжнародне юридичне багатозорове (подвійне і більше) оподаткування можна визначити як обкладання аналогічними податками в двох (і більше) державах одного і того ж платника податку по відношенню до одного і того ж об'єкта оподаткування за один і той же період часу» [4].

Своє бачення цієї проблеми дає М. Азаров., який водночас виділяє форми подвійного оподаткування. І однією з них є міжнародне подвійне оподаткування — виникає через одночасне застосування принципу резиденства та принципу територіальності декількома країнами щодо одного і того ж доходу платника податків, призводить до збільшення загального податкового тиску на фізичну і юридичну особу, а також порушує критерій податкової справедливості [5].

Як вірно зазначає О. Шахматьєв, принципи усунення МПО не виключають і не замінюють загальні принципи міжнародного податкового права, а розвиваються як правила уникнення МПО в контексті концепції неупередженості міжнародного оподаткування, згідно якої таке оподаткування не здійснюватиме негативний вплив на розвиток світової економіки та національних господарств, а здійснюється з метою мінімізації податкових факторів при прийнятті рішень в міжнародній господарській діяльності та виключення дискримінації або, навпаки, для заохочення окремих видів діяльності шляхом різноманітних податкових інструментів, надання пріоритету

комерційним, а не фіскальним розрахункам у плануванні міжнародної економічної діяльності.

Проаналізувавши позиції науковців, можна дійти висновку, що міжнародне подвійне оподаткування може доповнюватися також неоднозначним правовим тлумаченням податкових норм і елементів податкового процесу [6]. Реалізація подвійного оподаткування може здійснюватися в різних формах (оподаткування того ж самого об'єкта в рамках однієї держави чи різними державами; різне визначення платника податку тощо). Усе це перетворило подвійне оподаткування в міжнародну проблему. Тому в 1921 році Ліга Націй доручила групі вчених вивчити цю проблему і виробити рекомендації (деякі з них лягли в основу способів усунення подвійного оподаткування).

Як зазначають науковці, міжнародне податкове право не містить загальних правил, що забороняють міжнародне подвійне оподаткування. Будь-яка держава має виняткове право стягувати податки на своїй території відповідно до національного податкового законодавства (законодавства про податки і збори)[7]. Реально ж, як країни з розвинутою економікою, так і країни, що розвиваються, користуючись своїм правом на податковий суверенітет, використовують у своєму національному оподаткуванні принципи територіальності і резиденства.

Отже, проаналізувавши усі підходи щодо визначення міжнародного подвійного оподаткування та особливості цієї категорії, вбачається таке: визначення міжнародного подвійного оподаткування — це неодноразове обкладання об'єкту оподаткування (податкової бази) або конкретного платника одним і тим же самим податком (чи подібним) за певний податковий період, яке виникає внаслідок неузгодження між державами застосування принципів поширення податкової юрисдикції кожної з них.

Якщо ця проблема не виходить за рамки державних кордонів, то вона може бути вирішена шляхом приведення норм національного законодавства у певну логічну відповідність і гармонійність. Але, якщо така ситуація виникає в міжнародних відносинах і зачіпає податкові законодавства суверенних

держав, то міжнародне подвійне оподаткування може бути усунуте шляхом узгодження численних і складних питань на міждержавному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Сутирин С. Ф., Погорлецкий А. І.. Податки і податкове планування в всесвітній економіці; видавництво «Полиус», 1998, С..50..
2. Загряцков М. Проблема подвійного оподаткування в післявоєнній літературі. Вісник фінансів. — 1929.
3. Перов А. В., Толкушкин А. В. Податки і оподаткування: підручник. Видавництво Юрайт, 2003. С. 211.
4. Перелієв С. Г. Податкове право. Видавництво НДФБК-ПРЕСС, 2000. С. 375
5. Азаров М. Я. Оподаткування зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Видавництво « Дія»,2000. С. 46.
6. Кучерявенко Н. П. Податкове право: підручник. Видавництво Легас, Харків,2001. С. 58.
7. Козак Ю. Г., Сліпа В. М. Міжнародне оподаткування. Київ, 2003. С. 125

Гліб Олексій Володимирович
студент 1 курсу 1 групи
ОКР «молодший спеціаліст»
спеціальність 081 «Право»
Фінансово-правовий коледж

ЛИХВАРСЬКИЙ ДОГОВІР ЯК ФОРМА КРЕДИТНОГО ПРАВЧИНУ РУСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Лихвар — це суспільний прошарок Руської держави, основним прибутком якого були відсотки, отримані за кредитним договором. Актуальність лихварських договорів у руському державотворенні зумовлюється високим соціальним статусом позикодавців, які сприяли стрімкому економічному зростанню країни.

Метою нашого дослідження є аналіз правового статусу лихварського договору в Київській Русі.

Джерелознавчою базою дослідження стали норми «Руської Правди», а також це питання було об'єктом вивчення вітчизняних науковців, серед них О. Мартинюк [3], Н. Луговенко [2], П. Шведенко[5] тощо.

За доволі короткий час лихварство розповсюдилося через дефіцит грошових ресурсів для торгівлі і розвитку виробництва, зауважив О. Мартинюк. [3, с. 69] У підприємницькому середовищі доби Київської Русі лихварі займали особливе місце в економічному житті Київської Русі, «являясь еще одной значительной группой субъектов хозяйствования, оказывающей финансовые услуги». Правове становище лихварів наприкінці XI — на початку XII ст. регламентувалося ст. 50–52 Просторової Правди (надалі — ПП), а після повстання міських низів Києва проти князівської адміністрації і лихварів у 1113 р. — ще й ст. 53 ПП [3, с. 66].

У ст. 50 «Руської правди» йдеться про те, що «куни» віддаються «в рост» у відсотки. У Київській Русі був відомий не тільки лихварський капітал, а й комерційний кредит: купці продавали один одному товар в кредит на певних умовах. Лихварство виконувало функцію грошей як платіжного засобу, і його роль весь час посилювалась у відповідності з розвитком товарно-грошових відносин. Лихварство з великими відсотками викликало ненависть до лихварів з боку населення, що нерідко призводило до народних повстань, та стало гальмом в розвитку кредитних відносин в Київській Русі. Ситуація у кредитних відносинах суттєво змінилась у зв'язку з розвитком міжнародних торгівельних відносин Київської Русі [5, с. 236].

«Руська правда» в редакції Ярослава Мудрого 1019 р. містила застереження щодо правил позики під відсотки: 1) договір про віддачу майна із прибутку чи грошей із відсотків мав укладатися при свідках, тобто здійснення купецьких угод потребувало свідків (послухів); 2) якщо борг становив більше трьох гривень і при укладенні договору не було поставлено свідків, а борг не повертався, неправомірно було вимагати його повернення, але, якщо позика бралась у купця для «гостьби»

(торгового обороту), то свідків могло не бути; 3) якщо свідки під присягою показували на користь позивача, то він міг стягувати борг згідно з умовами договору. У «Руській правді» знайшли нормативне закріплення й такі питання, як розмір відсотків за надані кредити, правила надання кредиту та інші питання [1, с. 91–92]. Наприклад, вказувалось, що торговець, який навмисно втратив товар, взятий у кредит, за необхідності мав отримати відстрочку платежу або, якщо був винний у розтраті чужого майна, взятого в кредит «за своїм безумством», міг позбутися свого майна.

Лихварі стали загрозою через те, що досить часто перетворювали вільних смердів на залежних рядовичів, саме тому Володимир Мономах вніс зміни до «Руської Правди», що мали назву «Устав Володимира». 53 стаття «Руської правди» А вот [как] постановил Владимир Всеволодович после [смерти] Святополка, созвав в Берестове свою дружину: Ратибора, киевского тысяцкого; Прокопия, белгородского тысяцкого; Станислава, переяславского тысяцкого; Нажира, Мирослава, Иванка Чудиновича мужа [князя] Олега; и постановили [они], что если кто берет деньги [под проценты из расчета] на два третий, то [братъ ему] до третьего платежа процентов; если кто-либо возьмет проценты дважды, то тогда он может получить и [сами] деньги [отданные под проценты]; но если возьмет проценты трижды, то [этих] денег ему не получают... [4]

Ця стаття закріплювала правило: якщо лихвар двічі одержав з боржника власні 50 % (тобто 100 % суми боргу), то він втрачав право на подальше отримання відсотків («до третього реза»). Це право зберігалось за лихварями лише у разі виданих «в рост» грошей. Якщо ж він отримав з боржника свої відсотки тричі, то останній вважався вільним від боргових зобов'язань. Однак вказані зміни не стосувалися короткострокових позик [4, с. 66].

Юридичні обмеження статті 53 неістотно обмежили фінансові можливості лихварів, бо тоді майже всі кошти були в руках церкви, через її політичну силу, зазначав П. Ю. Шведенко. І саме цей факт допоміг кредиторам утримати свої позиції [5, с. 236].

Лихварський договір був не єдиною формою кредитного договору Русі, проте однозначно, найпоширенішою, а тому потребував юридичної регламентації у нормах «Руської правди». Відповідно до законодавства Руської держави лихварський правочин мав чітко визначені правила укладення, відповідно до сторін правочину. Такі цивільно-правові відносини частково перекривали дефіцит грошової маси у руській фінансовій системі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Аванесова І. Передумови регулювання кредитної діяльності в Україні: історія і сучасність. *Банківська справа*. 2002. № 4. С. 66–67.
2. Луговенко Н.. Проблеми запровадження і розвитку кредитно-банківської системи України: порівняльний аналіз. *Демократичне врядування*. 2011. Вип. 8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2011_8_19
3. Мартинюк. О. В. Становлення та розвиток торгового права у Київській Русі. *Правничий часопис Донецького університету*. 2017. № 1/2 (34). С. 64–72. URL: <http://jpch.donnu.edu.ua/article/view/6049/6078>
4. Правда Руська Ярослава Мудрого: початок законодавства Київської Русі: навч. посібн. / уклад.: Г.Г. Демиденко, В.М. Єрмолаєв; вступ. слово В.Я. Тація. Х.: Право, 2014. 344 с.
5. Шведенко П. Ю. Історичні аспекти становлення банківського кредитування. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Право*. 2013. Вип. 182(2). С. 234–244. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_grav_2013_182%282%29__38

Грішина Тетяна Володимирівна

Студент 2 курсу 1 групи

ОКР «молодший спеціаліст»

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Фінансово-правовий коледж

МАРКЕТИНГ В ПРОМИСЛОВОСТІ КІНЦЯ 19-ПОЧАТКУ 20 СТОЛІТЬ НА ПРИКЛАДІ КИЇВСЬКИХ БУДІВЕЛЬ

Запропонована тема, без сумніву, є актуальною нині, оскільки реклама - невід'ємна й дужевагома частина маркетингу. Адже без правильно донесеної до споживача інформації про продукт бажання (зовнішня форма прояву потреб) буде сформовано неправильно, а наслідком стане небажання придбати саме той продукт, який підприємці вважають за необхідне продати.

Рубіж XIX і XX ст. характеризується в Україні завершенням промислового перевороту і переходом до індустріалізації, суть якої полягала в розбудові великої машинної індустрії, якісній зміні структури господарства (промисловість мала переважати над сільським господарством, а важка промисловість над легкою). Ці широкомасштабні суттєві зміни відбувалися в надзвичайно складних умовах, адже Російська імперія, як і більшість країн світу, у 1900–1903 рр. пережила економічну кризу. 1904–1908 рр. позначені депресією, і лише в 1909–1913 рр. почалося промислове піднесення.

Маркетинг (англ. *marketing*) — це діяльність, спрямована на досягнення цілей підприємств, установ, організацій шляхом формування попиту та максимального задоволення потреб споживачів (1). Тобто маркетинг — це система організації і управління виробничо-збутовою і торговою діяльністю підприємств, фірм, яка заснована на комплексному вивченні ринку (2). У широкому сенсі призначення маркетингу полягає в «визначенні та задоволенні людських і суспільних потреб».

На початку 20-го століття основним інструментом маркетингу стає **реклама** — платне, односпрямоване, неособисте, непряме звернення, яке пропагує товар, марку, фірму і готує

потенційного споживача до купівлі, метою якого є конкретне завдання з інформування цільової аудиторії протягом певного часу.

Цукрові заводи Терещенків виробляли 10% загальноросійського цукру. У 1900 році на Всесвітній виставці в Парижі продукція підприємств Ніколи Артемійовича Терещенка отримала вищу нагороду за відмінну якість цукру-піску (4). А одного разу, під час приїзду імператора в Житомир, Федір Федорович Терещенко посипав літню дорогу до свого маєтку цукром і на снях з вітерцем прокатав гостей.

У XIX столітті всі ласуни Києва втрачали голову від балабушок. Так у місті називали неймовірно смачне сухе варення, виготовлене кондитерами Балабухами на Подолі в домі на Сагайдачного, 27. Солодку сімейну традицію робити варення в 90-х роках XVIII століття заснував Семен Семенович Балабуха. Пізніше його справу продовжили сини.

В експозиції Музею правової охорони інтелектуальної власності «З історії товарних знаків» репрезентовані два оголошення кін. XIX ст., які й досі закликають купувати солодощі під назвою «Київське варення». У цій рекламі відразу кидається в очі прізвище БАЛАБУХА, набране найбільшим у тексті шрифтом. На перший погляд, оголошення сприймаються як замовлені одним і тим самим підприємцем. Та різні ініціали біля прізвища (А. Н. та Н. А. — російською), різні адреси, за якими можна було придбати варення, наче підказують, що йдеться не про тандем, а про дві конкуруючі сторони. **(Це показує, що у ті часи була дуже розвинена періодична преса та рекламно-комерційна література як засоби реклами).**

У травні 1874 року Соломон Коген придбав нарізний маєток. Верхня частина будинку виходила на Ново-Єлизаветинську (Пушкінську), 7, а нижня — на Хрещатик, 36. На Ново-Єлизаветинській знаходилась фабрика, а на Хрещатику був фірмовий магазин та будинок володаря. Пізніше для ще одного відділення фабрики Соломон купив 2-поверхову будівлю на Михайлівській вулиці. Підприємство випускало паперові гільзи, махорку, табак, сигари. Але головною продукцією були папіроси. До 1885 року в Києві працювало вже 13 табачних

підприємств, проте найкращою та найбільшою була фабрика Соломона Когена.

За правилами маркетинга, вдале розміщення торгівельної точки — 50 % успіху кампанії. І їм вдалось. Вже в кінці XIX століття молодь з папіросами в руках стала звичним явищем на київських вулицях. Соломон Коген створив новий ринок і став там королем.

Коли гуляєш парком повз чарівні корпуси КПШ або згадуєш церкву Св. Олександра Невського в Маріїнському парку й Покровський храм на Солом'янці, зупиняєшся біля ЦУМу чи насолоджуєшся будівлями на бульварі Т. Шевченка, завжди згадуєш Якова Бернера, власника цегельних заводів, всю цеглу київських заводів якого цілком скуповував Лев Гінзбург — «король підрядників». До честі фабриканта Якова Бернера, слід зауважити, що його продукція була найвищого гатунку (7). Гінзбург будував найпрестижніші споруди, вельми дорожив своєю високою репутацією й, звісно, не використовував би неякісні будматеріали. Не дивно, що під час реставрації київських театрів, навчальних закладів, солідних дохідних будинків на багатьох цеглинах знаходять клеймо «Я. БЕРНЕРЪ».

Усі кияни, затамувавши подих, зупиняються біля казкового старовинного замку на вулиці Ярославів Вал, 2. Особливою ж окрасою квартир були кахляні груби виробництва київської фабрики Й. Анджейовського.

А ще, милуючись двоповерховим особняком К. Іванова на вулиці Велика Житомирська, 28, зведеним у 1890-х рр., фасад якого декоровано в цеглі з використанням деталей російської архітектури XVI — XVII ст., мало хто може здогадатися, що найкращий сюрприз приховано в кабінеті на першому поверсі — масивний майоліковий, брунатного кольору камінь, виготовлений на київському заводі Й. Андржейовського.

Спаська, 12. Будинок за цією адресою належав київському 1-ї гільдії купцю Тев'є Мойсейовичу Апштейну, де на тлі глухого парапету, позначеного декоративними ампірними вазами, дано в обрамуванні акантового листа зображення металовиробів — швелера, зубчастого коліщатка, ланцюгів тощо. Це символізувало рід занять власника особняка, де містилися контора і правління акціонерного товариства «Т. М. Апштейн

і сини для залізо-технічної торгівлі та лісопромисловості», засновані 1890 р.

З другої половини ХІХ ст. у будівництві на вітчизняних теренах використовувався якісний гідравлічний цемент і бетон на його основі. Тим часом з Європи дісталася наших країв ідея поєднати бетон із металевою арматурою; одним із піонерів цієї справи був французький садівник Ж. Монье.

Костел Святого Миколая на Великій Васильківській, побудований в готичному стилі київським архітектором Владиславом Городецьким, слугує найкращою рекламою цієї ідеї, адже саме на цьому об'єкті Будівельна фірма купця 1-ї гільдії Льва Гінзбурга вперше застосувала набивні бетонні палі системи гірничого інженера й винахідника Антона Страуса, а в конструкціях широко використовувався новий на той час будівельний матеріал — залізобетон. Чи не найпопулярніший об'єкт, постачальником якого став завод «Фор» — це «будинок з химерами» Владислава Городецького. Тепер про можливості цементу знатимуть усі!!!

Національний художній музей — один із найбільших і найстаріших в Україні. А на його сходах, споруджених понад 100 років тому, й досі можна побачити клеймо підприємства Суського. Старовинна «Київська асфальтова компанія» Семена Суського постачала на будівельний ринок бетонні плити, асфальт, гідроізоляційні матеріали. Оце так якість продукції, оце так реклама!!!

Отже, на початку 20-го століття основним інструментом маркетингу стає реклама, а найяскравішими її двигунами є періодична преса, рекламно-комерційна література, зовнішня реклама, оформлення та пакування товару. Терещенко, наприклад, робив усе, щоб запам'ятися — перемагав у найпрестижніших виставках, дивував можновладців; родина Балабухів як засіб реклами використовувала пресу — привселюдно сварилися нанайдорожчих шпальтах газет. А ось Соломон Коген робив ставку на вдале розташування; Яків Бернер — на якість продукції, чим підкорював серця найвідоміших підрядчиків. Вдале застосування реклами як складової маркетингу є дуже актуальним і дотепер.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Моя професія — маркетолог. URL: https://imarketer.io.ua/s915432/shcho_take_marketing
2. Суть маркетингу і його функції. URL: <https://buklib.net/books/37182/>
3. Миронов Ю. Б., Крамар Р. М. Основи рекламної діяльності. URL: <https://kerivnyk.info/osnovy-reklamnoi-diyalnosti1-1>
4. Терещенки: глухівські мільйонери і меценати. URL: <https://zt.20minut.ua/Podii/tereschenki-gluhivski-milyoneri-i-metsenati-10633439.html>
5. Садиба Балабух, кін. 18–19 ст. П. Сагайдачного, 27// ЗВІД пам'яток історії та культури. URL: <http://pamyatky.kiev.ua/streets/sagaydachnogo/sadiba-balabuh-kin-1819-st>
6. Друг О. М., Малаков Д. В. Особняки Києва. — К.: «Кий», 2004.
7. Купи кирпич // Интересный Киев. URL: <https://www.interesniy.kiev.ua/kupi-kirpich/>
8. Забудова Києва доби класичного капіталізму, або Коли і як місто стало європейським / За заг. Ред. М. Б. Кальницького, Н. М. Кондель-Пермінової. — К., 2012.
9. Кальницький М., Факторович М. Терещенки // Пам'ятки України. — 1993. — №№ 1–6.
10. Кальницький М. Б. Бизнес и бизнесмены. — К., 2011.
11. Ковалинский В. Меценаты Киева. — 2-е изд., испр. и доп. — К., 1998.
12. Родічкін І. Д., Родічкіна О. І. Старовинні маєтки України. — К., 2005.
13. Макаров А. Благоустройство старого Киева// Мир Киевской старины. — К., 2017.
14. Галайба В. Из жизни губернского Киева. — К., 2015

Гриф Вікторія Василівна

студентка 4 курсу 1 групи

ОС «бакалавр»

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ВИЗНАЧЕННЯ РЕЙТИНГОВОЇ ОЦІНКИ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Для економіки кожної країни банківська система є одним з ключових показників її розвитку. Саме банківська система має безпосередній вплив на стан економічної ситуації в країні. Нині в Україні зафіксовано низький рівень довіри до банківської системи — баланс довіри-недовіри до НБУ складає мінус 47 %, а до банків — мінус 59 % [5]. При цьому повністю довіряють комерційним банкам лише 2,2 % населення, зовсім не довіряють — 37,3 %. Такий рівень недовіри зумовлений багатьма факторами, зокрема, загальним незадовільним економічним станом в країні, нестабільністю національної валюти — гривні — по відношенню до іноземних валют, військово-політичною нестабільністю та іншими факторами [6]. Проте найбільш вагомою причиною недовіри є так званий «банкопад», який відбувався протягом 2014–2015 рр. в Україні, і внаслідок якого велика кількість вкладників втратила досить значні суми коштів через втрату тієї частини вкладів, яка перевищувала розмір відшкодування фондом гарантування вкладів фізичних осіб — 200 тисяч гривень [3]. Збільшення недовіри населення до банків спричиняє відтік депозитів, що, в свою чергу, зумовлює ускладнення видачі кредитів та процесу розрахунків за власними зобов'язаннями.

На даний момент велика кількість економічних суб'єктів, розглядаючи різні банки для здійснення банківських операцій, як, наприклад, депозитний вклад, орієнтується саме на доступні рейтингові списки банків задля того, щоб проаналізувати діяльність банку і відповідно обрати для себе найкращий та найстабільніший варіант з найменшими ризиками. Відповідно для забезпечення такої потреби варто створити

максимально прозорий та доступний для всіх, як зовнішніх, так і внутрішніх користувачів, рейтинг діяльності банків.

За визначенням Закону України № 2121-III «Про банки та банківську діяльність» від 07.12.2000 р. банк — це «юридична особа, яка на підставі банківської ліцензії має виключне право надавати банківські послуги, відомості про яку внесені до Державного реєстру банків», відповідно банківські послуги — це «залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб» [2].

За визначенням Національного банку України, рейтинг банку — це «позиція банку на ринку залежно від певних параметрів і показників діяльності, фінансового стану, виконання економічних нормативів, вимог законодавства тощо. Визначення рейтингу банку є одним із методів аналізу, який дозволяє одержати комплексну оцінку фінансового стану банків і порівняти їх між собою» [4].

Таким чином, рейтингова оцінка діяльності банківської установи — це метод комплексного аналізу діяльності банку за певними визначеними показниками або ж оцінки його фінансового стану, відповідно до якого визначається позиція банку в рейтинговому списку або ж на ринку. При цьому рейтинг банку не може бути основною визначальною складовою щодо фінансової стабільності, лише може показати позицію банку в порівнянні з конкурентами, проте у випадку, коли рейтингова оцінка банку надто низька, можлива ситуація, що банк справді не є фінансово стабільним та/або неефективно здійснює свою діяльність.

Необхідність рейтингів та відповідно моделей рейтингової оцінки банків полягає в зацікавленості учасників фінансового ринку щодо діяльності конкурентів та відповідно своєї позиції щодо них (якщо рейтингом цікавиться банк), необхідності відкритості деякої інформації для споживачів або ж потенційних клієнтів певного банку. При цьому рейтингова оцінка діяльності банківської установи є одним з параметрів щодо визначення ризику банку. Рейтинговий аналіз не може спрогнозувати подальші фінансові показники банку, проте

цей же показник може показати стан банку на даний момент, відповідно для керівництва банку він може показати необхідність вживання певних антикризових заходів, наприклад.

Нині Національний банк України використовує систему рейтингової оцінки банків CAMELSO, проте не розкриває інформацію ні щодо рейтингової позиції та оцінки певного банку, ані щодо критеріїв, які використовуються для оцінки діяльності банку [7].

Таким чином, основна необхідність проведення рейтингової оцінки діяльності банківських установ полягає у збільшенні прозорості банківської системи відповідно до вимог Міжнародного валютного фонду (МВФ). Саме зростання прозорості спричинить також і збільшення довіри з боку населення до банків та банківської системи загалом. Банки ж, провівши такий аналіз, матимуть краще уявлення про власні позиції на ринку в порівнянні з конкурентами, можливі власні ризики та недоліки в управлінні, тобто матимуть можливість покращити свої слабкі сторони, виявлені під час проведення діагностики. Споживачі, як юридичні, так і фізичні особи, матимуть більше доступної відкритої інформації щодо діяльності обраного банку, тим самим зможуть обрати собі найкращий варіант. При цьому необхідно розділяти рейтинги та рейтингову оцінку, що буде представлена для внутрішнього та зовнішнього користувачів. Зокрема, якщо певний банк матиме недоліки в одному з параметрів, це може значно вплинути на його загальну рейтингову оцінку. Якщо зовнішній споживач — клієнт банку — побачить просто різке зниження загальної рейтингової оцінки, він може запанікувати і забрати власні кошти, незважаючи на інші задовільні показники. Тому для зовнішнього користувача буде доцільним ввести ще певний коефіцієнт кореляції, що буде вирівнювати різкі спади рейтингової оцінки. При цьому внутрішньому користувачеві — керівництву банку — необхідно бачити основні показники в їх чіткому, реальному вигляді, для прийняття доцільних та необхідних рішень щодо управління, як активами, так і пасивами банку. Вдосконалення рейтингових методик оцінювання діяльності банків повинно здійснюватися, виходячи з такої послідовності: визначити сукупність показників, які

найчастіше трапляються в методиках рейтингового оцінювання діяльності банку; виділити найбільш значимі показники, які слід використовувати в рейтингових методиках на підставі кореляційного аналізу; розробити систему якісних показників рейтингової методики; розробити концепцію загального вигляду інтегрального показника рейтингу на підставі аналізу кількісних і якісних критеріїв.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>
2. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 5–6, ст. 30
3. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 р. № 4452-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 50, ст. 564
4. Рейтинг банку. Глосарій. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/glossary/show/210>
5. Рівень довіри до суспільних інститутів та електоральні орієнтації громадян України. Центр Разумкова. URL: <http://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/riven-doviry-do-suspilnykh-institutiv-ta-elektoralni-orientatsii-gromadian-ukrainy-2>
6. Рівень довіри українців до банків залишається низьким — НБУ. УНІАН. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/10509816-riven-doviri-ukrajinciv-do-bankiv-zalishayetsya-nizkim-nbu.html>
7. Рішення Правління Національного банку України від 01 листопада 2016 року № 393-рш «Про схвалення процедур інспектування».

Гурківський Богдан Олегович
студент 2 курсу 1 групи
ОКР «молодший спеціаліст»
спеціальність 081 Право
Фінансово-правовий коледж

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ЯК ЗАВДАННЯ, ФУНКЦІЯ ТА НАПРЯМ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Про євроінтеграцію України багато говорять політики, державні діячі, пересічні громадяни. Водночас, така жвава дискусія навколо євроінтеграційного вектору розвитку України не наближає її до Європейського Союзу. На наш погляд, для ефективності євроінтеграції України необхідно чітко визначитися із тим, чим вона, власне, є? Це завдання Української держави? Це її функція чи напрям державної політики?

Відповіді на ці питання нам не дає ні Угода про асоціацію між Україною та ЄС[1], ні нормативно-правові акти, які прийняті для регулювання правовідносин з приводу її виконання[2, 3]; ні наукова література[4, 5].

Водночас, проблема ідентифікації категорії «євроінтеграція України» має суто практичне значення. Адже, у завданнях держави, у функції держави й у напрямку державної політики існують різні механізми реалізації. Отже, з'ясувавши те, що ми розуміємо під названою категорією, ми одночасно й визначимо найефективніший механізм її реалізації.

Почнемо із євроінтеграції України як завдання держави. У вітчизняній юридичній літературі активно використовується категорія «завдання держави» [6, 7, 8]. Однак, досить мало вчених пояснюють сутність цієї категорії. На наш погляд, під «завданнями держави» необхідно розуміти стратегічні цілі, які ставить перед собою держава. Тобто, це те, що має зробити держава. Аналіз преамбули Конституції України, а також ст. ст. 85, 102 та 116 [9] дає можливість стверджувати те, що євроінтеграція є пріоритетним завданням Української держави.

Завдання держави органічно пов'язані із її функціями. Якщо завдання держави визначає те, що необхідно зробити, то функції держави це процес реалізації поставлених за-

вданий. Аналіз ст. ст. 85, 102 та 116 Конституції України[9] дає можливість нам стверджувати, що євроінтеграція України це також функція Української держави. Для здійснення цієї функції Української держави залучене широке коло суб'єктів публічної влади, і, зокрема, Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, профільні міністерства. У своїй сукупності вони визначають порядок реалізації цієї функції держави задля досягнення головної мети — євроінтеграції України, набуття Україною повноправного членства у Європейському Союзі.

Євроінтеграцію України можна розглядати також у якості напрямку державної політики. Під державною політикою, на думку В. Романова, О. Рудика і Т. Брус, слід розуміти відносно стабільну, організовану та цілеспрямовану діяльність уряду стосовно певної проблеми або предмету розгляду, яка здійснюється ним безпосередньо або опосередковано через уповноважених агентів і впливає на життя суспільства[10, с. 31–32]. Інакше кажучи, напрям державної політики є засобом спрямування зусиль публічної адміністрації України. Державна політика у сфері європейської інтеграції України є інструментом для набуття Україною повноправного членства у Європейському Союзі. При цьому цей напрям державної політики має визначальне значення для європейської інтеграції України, адже українське суспільство самостійно не здатне без держави та її зусиль у цій сфері виконати усі вимоги для набуття Україною повноправного членства у ЄС.

Враховуючи зазначене, європейська інтеграція є одночасно і завданням, і функцією й напрямом державної політики України. Водночас, з огляду на те, що ефективність євроінтеграції України залежить саме від зусиль держави, варто розглядати її, у першу чергу, як напрям державної політики України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16 вересня 2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 75. Ст. 83.

2. Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: постанова Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 1106. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/pro-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu-mizh-ukrayinoyu-z-odniyeyi-storoni-ta-yevropejskim-soyuzom-yevropejskim-spivtovaristvom-z-atomnoyi-energiyi-i-yihnimi-derzhavami-chlenami-z-inshoyi-storoni>
3. Питання європейської та євроатлантичної інтеграції: Указ Президента України від 20 квітня 2019 р. № 155/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1552019-26586>
4. Галаган М. О. Реалізація євроінтеграційної політики України. *Актуальні проблеми державного управління*: зб. наук. праць. Одеса: Вид-во ОРІДУ НАДУ, 2013. Вип. 2 (54). С. 44–47.
5. Европа: проблемы интеграции и развития: монография в 2 т. Н. Новгород: ФМО/ИСИ ННГУ; Изд-во АГПИ им. А. П. Гайдара, 2008. Т. 1: История объединения Европы и теория европейской интеграции. Ч. 2 / под общ. ред. О. А. Колобова. 355 с.
6. Котюк В. О. Загальна теорія держави і права: Навчальний посібник. Київ: Атіка, 2005. 592 с.
7. Машков А. Д. Теорія держави і права: підручник. Київ: ВД «Дакор», 2016. 492 с.
8. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підручник / О. Ф. Скакун; пер. з рос. Х.: Консум, 2001. 656 с.
9. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
10. Романов В., Рудік О., Брус Т. Переміщення населення. Київ, 1983. Либідь. С. 31–32.

Демиденко Вікторія Миколаївна
студентка 1 курсу 2 групи
ОКР «молодший спеціаліст»
спеціальність 081 Право
Фінансово-правовий коледж

ІНСТИТУТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ У РАДЯНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ ПЕРІОДУ НОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ (1921–1928 рр.)

Суспільство має бути впевненим, що банківська система працює стабільно і є безпечною, оскільки будь-яке порушення нормального її функціонування суттєво впливає на діяльність усіх суб'єктів господарювання та громадян, символізує зниження довіри не лише до фінансової системи та економіки держави, а й може дестабілізувати соціальну, політичну та інші суспільні сфери.

У період формування командно-адміністративної системи в УСРР, банки, як фінансова інституція, спочатку націоналізувались, а згодом, у період «воєнного комунізму», були ліквідовані. Проте глибока економічна криза 1920–1922 рр. продемонструвала необхідність відновлення фінансової та банківської системи задля реабілітації економічного життя держави.

Метою нашого дослідження є аналіз юридичного регулювання банківської системи УСРР в період нової економічної політики.

Інститут банківської справи у радянській дійсності став об'єктом досліджень багатьох сучасних науковців, оскільки діяльність банків у командних умовах регламентується суто державою або ж перебуває під її пильним контролем. Ці питання розглядалися такими вченими як Ю. П. Волосник, О. А. Пиріг [5], О. О. Сушка. Хоча більшість науковців зосереджує свою увагу на ідеологічному підґрунті створення банківської системи, ми ж прагнемо проаналізувати її нормативне оформлення.

Перші роки встановлення непу на території України (1919–1920рр.) характеризуються розвитком ярмаркової торгівлі, використанням широких форм кредитування промисловості,

видачами позик під заставу маєтків, поповненням загально-союзного бюджету непрямими податками, діяльністю розгалуженої системи акцизів та митних зборів. З 1920 року доволі швидкими темпами розвивалися автономні сільськогосподарські банки та кредитні кооперативи, що були самостійними установами і вдовольняли потребу в кредитах для розвинуеного аграрного сектору економіки України [3].

Керівництво фінансами УРСР фактично здійснювалося центральними органами РСФРР. Зі створенням Союзу РСР у 1922 році керівництво фінансовою галуззю перейшло до союзних органів, зокрема, Народного комісаріату фінансів СРСР. Велике значення у розбудові та впорядкуванні ефективної фінансової системи на місцях мало прийняте ЦВК СРСР «Тимчасове положення про місцеві фінанси» від 12 листопада 1923 р., хоча і йому були притаманні деякі недоліки, а саме, застосування системи подвійного фінансування, що унеможливило контроль за використанням державних коштів [1].

Постановою Всеросійського ЦВК у жовтні 1921 р. було відновлено Державний банк, а постанова РНК УСРР від 10 листопада відновила Всеукраїнську Контору в Харкові. За функціонуванням вона ставала філіалом Держбанку, розпорядження якого поширювались на територію України, а не самостійною фінансовою установою. У створенні самостійного банку московське керівництво Україні відмовило, а діяльність Всеукраїнської Контори звелася до беззаперечного виконання директив Держбанку РРФСР [4, с. 238].

Разом із Державним банком та іншими спеціалізованими інституціями розпочали свою роботу і приватні банки — товариства взаємного кредиту (далі — ТВК). ТВК були приватними фінансовими установами, організованими на пайових засадах. Одним із головних їх завдань було забезпечення обіговим капіталом приватного сектору. Товариства в Україні пройшли швидкий шлях своєї розбудови: від виникнення першого у 1922 році до функціонування понад 100 установ вже на середину 1920-х рр. Загалом 1925–1926 рр. були періодом найбільшого розквіту ТВК. Середній баланс на одне товариство складав понад 130 тис. крб., а обліково-позичкові 240 операцій за два останні роки продемонстрували зростання у понад 1000 %.

Все це дозволило ТВК зайняти гідне місце в економіці країни. Так, на 1926 рік в Україні понад третина всіх діючих кредитних установ припадала на частку ТВК [4, с. 239].

У своїй роботі товариства постійно відчували на собі тиск державних вказівок і адміністративного регулювання. Характерним прикладом може стати телеграма НКФ, розіслана по всіх окружних фінвідділах від 4 квітня 1926 року: «Всім ТВК припинити кредитування, а також не видавати їй гарантійних листів приватним особам та установам, які ведуть торгівлю вовною». Наприкінці того ж року НКФ України черговим циркулярним листом повністю заборонив кредитування приватних власників млинів, а 8 січня 1927 р. НКФ попередив ТВК про обмеження кредитування також і приватної шкіряної промисловості. Повністю було заборонено кредитування кустарів та дрібних промисловців-шкіряників. К. Нікітенко стверджує, що були непоодинокі випадки, коли місцевий партійно-господарський актив намагався вимагати з ТВК гроші на будівництво залізничної магістралі, встановлювати обмеження по заробітній платі працівникам, робив спроби у примусово-наказному порядку призначати своїх людей на керівні посади в ТВК тощо [4].

Фінансово-банківська система розглядалася виключно, як одна з важливих «командних висот» в економіці, й фактично виступала впливовим важелем державного регулювання і класової боротьби «у нових умовах». Так, М. Бухарін стверджував «Якщо у нас немає банків, а створюється дрібнобуржуазна кооперація, то вона нас давить. А якщо у нас є банки, то вона від нас залежить; ми її кредитуємо; якщо ми ходимо голенькими, то куркуль нас перемагає економічно, а якщо він є вкладником наших банків, він нас не перемаже» [2, с. 122–145].

1930 року було зупинено діяльність приватних ТВК. XVI з'їзд ВКП(б), що пройшов влітку 1930 року, проголосив «розгорнутий наступ на капіталістичні елементи по всьому фронту» і дав директиву «провести рішучу ліквідацію установ» [4, с. 240]. Існування банківсько-кредитних установ таким чином було ліквідовано, а Держбанк лишився, як форма тотального контролю за фінансовою системою в СРСР.

Отже, враховуючи вищевикладене, можна зробити такі висновки. По-перше, банківська система відчувала певний тиск від адміністративного регулювання та нормативно-правових актів, що обмежували її діяльність. По-друге, сама банківська сфера у період непу не мала чітко визначеної юридичної бази і регулювалась директивами вищих органів влади. У свою чергу, директиви з'являлися під впливом політичних, ідеологічних та економічних трансформацій. По-третє, банківська система УСРР в період нової економічної політики не мала добре продуманого плану дій, не була завчасно розроблена, тому населення часто мало проблеми з кредитуванням, видачами позик і податками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Богдан Адамик. Економічний аналіз в діяльності банківських установ. Аналіз еволюції регулювання банківської діяльності в Україні. Монографія. *Економічний аналіз*. 2012р. Випуск 11. Частина 1. 296. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe
2. Бухарин Н. О новой экономической политике и наших задачах. Доклад на собрании актива Московской организации 17 апреля 1925 г. Избранные произведения. М.: Политиздат, 1988. С. 122–145.
3. Малиновська Т. М. Виникнення та розвиток банківської справи. *Форум права*. 2012р. № 1. С. 591. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/FP_index.htm_2012_1_90%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/FP_index.htm_2012_1_90%20(1).pdf)
4. Нікітенко К. В. Особливості банківської системи під радянської України (1919–1939 рр.). *Вісник Львівської комерційної академії*. Вип. 9. 2008. С. 237–250. URL: http://www.lac.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/pidrozdzily/Naukovi_Vydannya/Vydan_Guman/Docs/Gumanitarnii_No_9.pdf#page=237
5. Пиріг О. А. Документальна База досліджень банківської системи України 1920-х років. *Архіви України*. № 4–5. 2001р. URL: <https://old.archives.gov.ua/Publicat/AU/2001-4-5-6.php>
6. Ткаченко І. В. Проблеми функціонування дрібного приватного виробництва радянської економіки періоду нової економічної політики (1921–1928рр.). *Економіка та держава*. 2011р. № 2. с. 16. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/2_2011/5.pdf

Дерій Михайло Максимович
студент 3 курсу 2 групи
ОКР «молодший спеціаліст»
спеціальність 081 Право
Фінансово-правовий коледж

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ

Релігійні організації є важливими суб'єктами суспільних відносин, що здатні впливати на долю мільйонів і при цьому володіти потужною фінансовою базою. Так, за даними інсайдерів «Charcher» тільки Черкаська єпархія ПЦУ за 2019 рік отримала 1 мільйон гривень, з яких 560 тисяч гривень витратила на «єпархіальні потреби», а 108 тисяч гривень — на антиалкогольну діяльність в лавах ЗСУ та Нацгвардії (при тому, що цим мають займатись командири та начальники).

Попри значний оборот коштів нині релігійні організації не обтяжені контролем з боку держави, а правове регулювання здійснення ними фінансової діяльності є строкатим та містить багато правових лакун. Найчастіше це аргументується тим, що Україна проголосила себе світською державою, закріпивши в частині третій статті 35 Конституції України, що церква і релігійні організації в Україні відокремлені від держави, а школа — від церкви, та, що жодна релігія не може бути визнана державою як обов'язкова. [1]

Проте подібне ставлення призводить до хибного уявлення громадян про функціонування церкви в державі, обсяг фінансування релігійних організацій та характер здійснюваної ними діяльності.

Дослідження проблематики оподаткування релігійних організацій дозволить виявити проблеми (якщо вони дійсно існують) та віднайти шляхи їх вирішення.

Насамперед, необхідно визначити, хто з релігійних організацій може бути суб'єктом оподаткування. Так, це релігійні громади (парафіяльні та чернечі), управління та центри, а також місії, братства, монастирі, духовні навчальні заклади, та окремими суб'єктами є підприємства.

Чернечі та парафіяльні громади виступають суб'єктами оподаткування лише у разі здійснення ними фінансових операцій, що оподатковуються, у іншому випадку, вони можуть існувати, навіть не повідомивши про це органи влади, та мають право створювати чи формувати всі інші види релігійних організацій, від монастиря до центру.

Управління та центри виступають як ієрархічні ланки і нічим не відрізняються від інших релігійних організацій, вони лиш згідно власних статутів мають право призначати посади чи отримувати «десятину» та «єпархіальні пожертви».

Таким чином, в Україні суб'єктами оподаткування є ті релігійні організації, що зареєстровані окремими юридичними особами. Відтак, ієрархічна модель церкви в Україні не завжди є такою ж моделлю в галузі оподаткування, адже, якщо між управліннями та центрами і парафіями існують відносини координації та підпорядкування, то в галузі оподаткування вони є абсолютно самостійними та незалежними суб'єктами, що окремо ведуть фінансовий та податковий облік, у тому числі, фінансові операції між собою.

Нині згідно Податкового кодексу України релігійним організаціям надано цілий ряд пільг, зокрема, зі сплати ПДВ, податку на землю, податку на нерухоме майно, крім земельних ділянок, тощо. Та разом з тим, на релігійні організації покладено обов'язок ведення обліку суми таких пільг та складання звіту про їх обсяг.

Законом не встановлено якихось специфічних пільг для релігійних організацій зі сплати податку на прибуток підприємств. Разом з цим, на сьогодні відсутній дієвий механізм контролю з боку держави доходів та витрат релігійних організацій, а особливо зважаючи на той факт, що більшість пожертв вони отримують у готівковій формі, а часто такі пожертви є анонімними та здійснюються, у тому числі, за рахунок коштів, отриманих злочинним шляхом. Крім цього, релігійні організації є серед переліку суб'єктів, яких звільнено від обов'язку використання РРО.[2], [3]

Також хочеться згадати обмеження щодо доходів релігійних організацій. Ці доходи не можуть бути розподілені серед засновників, членів органів управління, членів такої органі-

зації, працівників (крім заробітної плати на ЄСВ) та інших пов'язаних з ними осіб. Також ці доходи можуть використовуватись виключно для здійснення неприбуткової діяльності, передбаченої законом для релігійних організацій. Відтак, ніщо не забороняє релігійним організаціям без будь-якого обґрунтування збільшити видатки на визначені для них види діяльності, при цьому не покращуючи умов здійснення цієї діяльності. Це ж стосується і пожертв, які є одним із джерел доходів релігійних організацій, правила оприбуткування яких нині державою чітко не врегульовані, а також на законодавчому рівні не визначено яка саме неприбуткова діяльність передбачена законом для релігійних організацій. Закон «Про свободу совісті та релігійні організації» обмежується лише загальним оціночним судженням, що релігійні організації в Україні утворюються з метою задоволення релігійних потреб громадян сповідувати і поширювати віру, не деталізуючи в чому саме полягають ці права або як вони можуть бути реалізовані.

Для висновку принагідною є цитата з вислову отця Георгія Коваленка: «Якщо релігійна організація знаходиться в громаді, громада має право знати скільки грошей у ній знаходиться, як ці кошти акумулюються... Всі фінанси мають бути прозорими.» [4]

Відтак, основною проблемою оподаткування релігійних організацій в нинішніх умовах є не безконтрольне розширення пільг, а чітке правове регулювання обліку фінансів релігійних організацій, у тому числі, пожертв у грошовій формі, взаємних фінансових розрахунків між різними релігійними організаціями, у тому числі, в результаті ієрархічних відносин. Для цього, на нашу думку, необхідно модернізувати застарілий та суперечливий Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації», а також встановити для релігійних організацій такі ж вимоги щодо фінансового обліку, як і для всіх інших неприбуткових організацій. Так само, на нашу думку, доречно поширити на фінансові операції за участі релігійних організацій вимоги щодо обов'язкового використання РРО, а також здійснення розрахунків у безготівковій формі. Серед іншого, доречно законодавчо обмежити розмір пожертви, яка може бути здійснена у готівковій формі, з метою посилення контролю за відмиванням коштів, отриманих злочинним шляхом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141 – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 28, ст. 205 — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-вр>
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про забезпечення реалізації статті 10 Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» [Електронний ресурс] // N1336 від 23 серпня 2000 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1336-2000-п>
4. За що живе і як заробляє українська церква [Електронний ресурс]: відео-програма/ Неприбуткова організація «Громадське телебачення»// YouTube. — Режим доступу: <https://youtu.be/mdK4V9Q5bqE?list=WL> — Слова учасника програми — Дата публікації: 20.12.2018

Довженко Богдана Миколаївна

студентка 3 курсу 1 групи

ОС «бакалавр»

спеціальність 081 Право

Фінансово-правовий коледж

ВІДКРИТТЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО БАНКРУТСТВО: НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА

Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника чи визнання його банкрутом» втратив чинність, оскільки вступив в дію, прийнятий 18 жовтня 2018 року Верховною Радою України Кодекс України з процедур банкрутства. Нині провадження у справах про банкрутство регулюється

згаданим Кодексом, Господарським процесуальним кодексом України та іншими нормативними актами. Норми Кодексу запроваджують низку новел щодо процедурних питань банкрутства, що і обумовлює актуальність теми дослідження.

У Кодексі визначено норми щодо підстав відкриття справи, змісту заяви ініціюючого кредитора та переліку документів, які слід додати до цієї заяви; підстав прийняття, відмови у прийнятті заяви про відкриття провадження у справі; повернення заяви; відкриття провадження у справі.

Питання пов'язані з провадженням у справах про банкрутство досліджувались у працях таких вчених як О. А. Беляневич, В. В. Джуль, Б. М. Поляков, М. І. Тітов, тощо.

Норми Кодексу передбачають, що право на звернення до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі мають боржник або кредитор. До числа кредиторів належать юридична або фізична особа, а також контролюючий орган, уповноважений здійснювати заходи щодо забезпечення погашення податкового боргу та недоїмки зі сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та інші державні органи, які мають вимоги щодо грошових зобов'язань до боржника[1, с. 17].

В статті 34 Кодексу визначено, які саме відомості кредитор має зазначити у своїй заяві про відкриття провадження у справі про банкрутство до господарського суду. Це відомості щодо найменування господарського суду, до якого подається заява, найменування боржника, його місцезнаходження, ідентифікаційний код юридичної особи, ім'я або найменування кредитора, його місцезнаходження або місце проживання, ідентифікаційний код юридичної особи або реєстраційний номер облікової картки платника податків або серію та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті). Також у заяві слід викласти обставини, що є підставою для звернення до суду.

Крім того, заява кредитора, повинна містити відомості про розмір вимог кредитора до боржника із зазначенням окремо розміру неустойки (штрафу, пені), яка підлягає сплаті.

Отже, провадження у справі про банкрутство за заявою кредитора відкривається за таких умов:

1) наявність будь-яких вимог до боржника, строк виконання яких настав (особливі умови до них відсутні);

2) нездатність боржника виконати майнові зобов'язання;

3) кредитор має довести суду, що його вимоги не свідчать про наявність спору про право, який підлягає вирішенню у порядку позовного провадження (це може бути, наприклад, визнана претензія);

4) кредитор має довести наявність неплатоспроможності боржника, а саме: неспроможність боржника виконати після настання встановленого строку грошові зобов'язання перед кредиторами не інакше, як через застосування процедур, передбачених Кодексом України з процедур банкрутства.

Таким чином, відкриття провадження у справі про банкрутство за заявою кредитора передбачає ґрунтовну перевірку судом ознак неплатоспроможності боржника, їх встановлення та обґрунтування, чому саме повинно бути відкрите провадження у справі про банкрутство[2].

Необхідно звернути увагу на те, що приймаючи новий правовий акт для врегулювання правовідносин неспроможності, законодавець відійшов від наявних підходів щодо визначення матеріально-правових підстав для відкриття провадження у справі про банкрутство. Так, відповідно до норм чинного Кодексу кредитор має право ініціювати відкриття провадження про банкрутство незалежно від розміру та строку невиконання зобов'язання боржником.

Аналізуючи відповідні норми Кодексу України з процедур банкрутства, Б. М. Поляков дійшов висновку, що законодавець необґрунтовано зняв бар'єри для відкриття справи про банкрутство, чим створив умови для рейдерського захоплення підприємств, неповернення боргів та кредитів, несплати податків та інших негативних наслідків[3, с. 13].

У зв'язку з цим підтримую висловлену в науковій літературі думку про те, що необхідно внести зміни до Кодексу України з процедур банкрутства та встановити підставу відкриття провадження у справі про банкрутство — вимогу щодо мінімального розміру невиконаного зобов'язання боржника перед кредитором.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вечірко І. О. Умови відкриття провадження у справі про банкрутство згідно з Нормами Кодексу України з процедури банкрутства // Застосування норм Кодексу України з процедур банкрутства. Збірка наукових статей / За загальною редакцією д. ю. н., судді Верховного Суду С. В. Жукова. К.: Алерта, 2019. С. 15–25.
2. Сергій Жуков С. Дискусійні новели щодо відкриття та закриття провадження у справі про банкрутство відповідно до кодексу URL: https://jurliga.ligazakon.net/analitycs/182965_diskusynoveli-shchodo-vdkrittya-ta-zakrittya-provadhzhennya-u-sprav-probankrutstvo-vdpovdno-do-kodeksu
3. Поляков Б. Принцип доміно, або як КзПБ може спровокувати ланцюгове падіння підприємств країни. Закон і Бізнес. 2019. 3–9 серпня. № 30 (1432). С. 13.

Драбич Данііл Сергійович

студент 4 курсу 1 групи

ОС «бакалавр»

*спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Фінансово-правовий коледж*

ІННОВАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Нинішня ситуація в країні та світі не дає можливості стояти на місці. Сучасні реалії потребують діяти, і робити це швидко. Так за результатом аналітичної роботи, яка здійснена українськими експертами за підтримки Програми розвитку ООН в Україні та Глобального екологічного фонду в рамках проекту «Інтеграція положень Конвенцій Ріо в національну політику України», був розроблений Проект Стратегії сталого розвитку України до 2030 року та Національний план дій до 2020 року по впровадженню Стратегії.

Керівні принципи стратегії: захист прав людини; верховенство права; належне врядування; участь громадськості;

участь представників бізнесу та соціальних партнерів; інтеграція політики та управління; солідарність всередині поколінь і між поколіннями; використання найкращих з наявних знань; принцип запобігання; принцип «користувач платить»; принцип «забруднювач платить».

Національні цілі сталого розвитку базуються на 17 глобальних Цілях сталого розвитку: 1. Ні бідності. 2. Ні голоду. 3. Гарне здоров'я. 4. Якісна освіта. 5. Гендерна рівність. 6. Чиста вода та належні санітарні умови. 7. Відновлена енергія. 8. Гідна праця та економічне зростання. 9. Інновації та інфраструктура. 10. Зменшення нерівності. 11. Сталий розвиток міст та спільнот. 12. Відповідальне споживання. 13. Боротьба зі зміною клімату. 14. Збереження морських екосистем. 15. Збереження екосистем суші. 16. Мир та справедливість. 17. Партнерство заради стійкого розвитку.

Не менш важливе в сучасному суспільстві є діджиталізація. І наша країна потроху починає перехід від паперу до електронних носіїв. Одним з перших яскравих прикладів такого переходу є мобільний додаток «Дія», де вже можна додати свої водійські права та технічний паспорт, і користуватися ними, залишаючи їх паперових побратимів вдома. Такі інновації допоможуть державі більш детально та точно отримувати інформацію про населення України, нададуть зворотній зв'язок громадянам, та можливо у майбутньому зведуть до нуля довготривалі походи державними установами. Вже сьогодні можливо записатися через Інтернет до паспортного столу чи до інших установ на певний час, оминаючи величезні черги. Час — це гроші, тому ці, на перший погляд, дрібні речі, як черга у поліклініку або загублені документи та місяці, які потрібні на їх відновлення, уповільнюють розвиток нашої держави.

Інновації вимагають терпимості, будь-то перехід від жетонів до карток та смартфонів у метрополітені, або якийсь новий закон. Ми повинні будувати сучасне та освічене суспільство, яке не хоче деградувати, а прагне жити у розвиненій та економічно стійкій країні. Тому треба вдосконалювати те, що вже є, та прагнути нового.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL: https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SDGreports/UNDP_Strategy_v06-optimized.pdf
2. Стратегія «Україна — 2030»: вектор розвитку — інтеграція в ЄС. URL: <http://dialog.lviv.ua/strategiya-ukrayina-2030-vektor-rozvitku-integratsiya-v-yes/>
3. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року (проект). URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH6YF00A.html

Драниця Інна Ярославівна

студентка 4 курсу

*спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

СВІТОВИЙ ДОСВІД ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ

Іпотечне кредитування в розвинених країнах є одним із найефективніших фінансових інструментів підвищення стабільності та ефективності національної економіки. Цей механізм дозволяє мобілізувати довгострокові інвестиційні ресурси і реалізувати їх у найперспективніших напрямках. Широке використання іпотечного кредитування та його інтенсивний розвиток в країнах Європи та США також зумовлено тим, що вони мають фінансово-економічну стабільність, помірний рівень інфляції, стабільний курс національної валюти та інших показників, що відображають економічну стабільність.

У світовій практиці економічні відносини іпотечного кредитування мають відмінності у механізмі функціонування, змісті та формі, маючи специфічну законодавчу закріпленість, обумовлену різними правовими режимами та устроями. Економічні відносини на іпотечному ринку Європи та США характеризуються високим рівнем конкурентоспроможності суб'єктів ринку, цільовим призначенням та використанням

довгострокових інвестиційних ресурсів, а також виокремленням спеціальних кредитно-банківських та ощадних установ.

Нині іпотечний ринок у більшості країн акумулює значний обсяг фінансових ресурсів. Так, станом на 2019 рік найбільший обсяг наданих іпотечних кредитів у світі мають США — 16,01 трлн. євро (рис. 1). Серед країн Європи найбільший обсяг наданих кредитів властивий Великобританії, Німеччині та Франції — 1,62, 1,51 та 1,06 трлн. євро відповідно [3, 5].

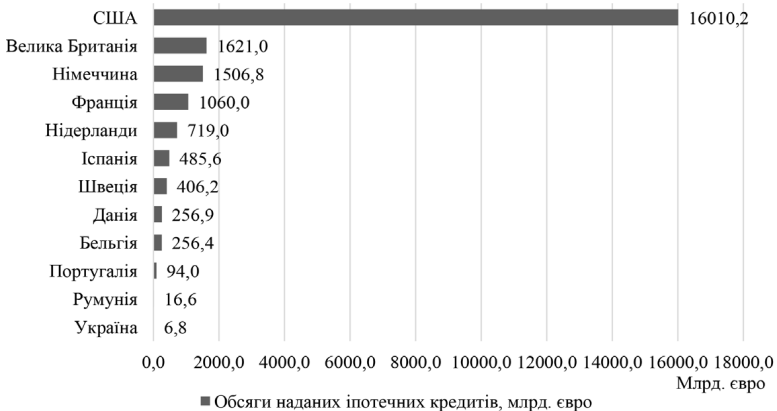

Рис. 1. Обсяги іпотечного кредитування у світі у 2019 році, у млрд. євро

Джерело: складено автором на основі [3,5].

Однією з причин розвитку іпотечного ринку у більшості країн Європи та США є низькі відсоткові ставки за іпотечними кредитами, що робить їх доступними для населення. Так, у США відсоткова ставка за іпотечними кредитами у 2019 році становила 3,25 %, що відображає рис. 2 [3,5].

У країнах ЄС найбільша відсоткова ставка за іпотечними кредитами спостерігається у Румунії і становить 5,17 %, а найменша ставка у Данії — становить лише 0,73 %. У цілому середня процентна ставка по іпотеці в країнах ЄС становить 1,89 %, що більшою мірою співставляється з темпами зростання цін [3]. Таким чином, завдяки низьким процентним ставкам зростає темп приросту наданих іпотечних кредитів.

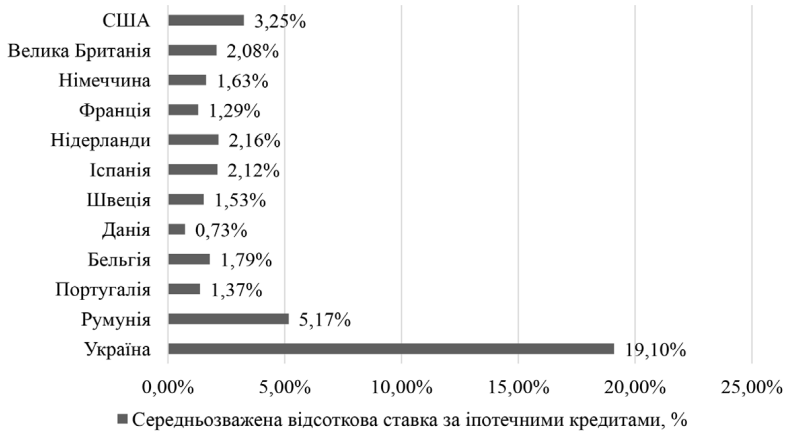

Рис. 2. Показники відсоткових ставок за іпотечними кредитами у світі у 2019 році

Джерело: складено автором на основі [3,5].

Для ряду країн є притаманною однорівнева інвестиційна модель організації іпотечного кредитування. Наприклад, Іспанія використовує цю модель шляхом дії державних монопольних іпотечних банків. Також такі системи переважають у Німеччині, Австрії, Данії та Нідерландах.

На іпотечному ринку Австрії домінуючим гравцем вторинного ринку є кредитна установа *Vausparkassen*, що здійснює сек'юритизацію для рефінансування діяльності іпотечних земельних банків [1, с. 86].

Основою первинного ринку житлової іпотечної системи німецької моделі житлової іпотеки є будівельно-ощадні каси. Вкладникам таких кас держава надає гарантію на першому етапі накопичення певної суми. У такий спосіб уряд реалізовує житлову політику, нараховуючи премію вкладнику, що розраховується як частка від суми заощаджень власника [4].

Дворівнева модель набула широкого використання у таких країнах, як Сполучені Штати Америки, Канада, Великобританія, визначаються можливості її запровадження і в Японії [2]. Іпотечний ринок США є складною фінансовою системою, в рамках якої діють іпотечні банки, асоціації, комерційні й ощадні банки, страхові компанії тощо. Нині основними уста-

новами, що надають іпотечні кредити на первинному ринку, є іпотечні компанії «Пенні Мак», Quicken Loans, міжнародні банки Citibank та Chase Bank, фінансові установи Lending Tree тощо. На вторинному ринку іпотечних кредитів основними інститутами США є Федеральна іпотечна асоціація «Фанні Мей» та Державна національна іпотечна асоціація «Дженні Мей». Вони здійснюють рефінансування іпотечних кредитів шляхом продажу своїх високоліквідних боргових зобов'язань інвесторам. Основними інструментами рефінансування іпотечних кредитів на вторинному ринку є цінні папери, забезпечені іпотекою, та сертифікати участі [1, с. 45].

У цілому серед найважливіших загальносвітових тенденцій розвитку системи іпотечного кредитування виділяють також такі:

- 1) національні системи іпотечного кредитування є соціально орієнтованими;
- 2) функціонування на іпотечному ринку спеціалізованої установи, яка здійснює його моніторинг та контроль за ним;
- 3) диверсифікованість іпотечних продуктів та установ іпотечного ринку;
- 4) посилення міжнародних інтеграційних процесів;
- 5) наявність державного регулювання та підтримки за рахунок чіткої законодавчої бази щодо іпотечного кредитування;
- 6) сек'юритизація іпотечних активів на іпотечному ринку [2].

Отже, іпотечне кредитування є одним із найважливіших механізмів економічного стимулювання та стабільного розвитку кожної країни. Це ефективний фінансовий інструмент, який дозволяє забезпечити стабільне зростання доходів у різних галузях економіки, трансформувати приватні заощадження в інвестиції, що спрямовуються в реальний сектор економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Євтух О. Т. Іпотека: теорія і практика. Луцьк, 1999. 476 с.

2. Пилипець О. Стан та тенденції розвитку іпотечного кредитування в Україні. URL: www.finrep.kiev.ua/download/ft_nov2012.pdf (дата звернення 31.03.2020).
3. European Mortgage Federation. Quarterly review of european mortgage markets in 2019. URL: www.hypo.org/app/uploads/sites/3/2020/01/EMF-Q3-2019-final.pdf
4. Germany. International Encyclopedia of Housing and Home, 2012, Vol. 4, 445–450. DOI: 10.1016/B978-0-08-047163-1.00154-5. URL: www.researchgate.net/publication/289981538_Mortgage_market_character_and_trends_Germany
5. Value of mortgage debt outstanding in the United States from 2001 to 2019. URL: www.statista.com/statistics/274636/combined-sum-of-all-holders-of-mortgage-debt-outstanding-in-the-us

Духота Ангеліна Сергіївна
студентка 1 курсу 4 групи
ОКР «молодший спеціаліст»
спеціальність 081 Право
Фінансово-правовий коледж

ЮРИДИЧНІ РИЗИКИ В СИСТЕМІ МІСТОБУДУВАННЯ: АРХІТЕКТУРА

Європейським Союзом визначено міську політику як гарант ефективного й збалансованого розвитку територій. Провідні країни усвідомили особливу роль міста у розбудові держави. В Україні містобудування заслуговують окреме місце, в епоху становлення ринкових відносин. Складаються нові умови розвитку міської території. Змінюються інтереси, мотивації та цілі до питань містобудування. В Україні відбувається децентралізаційна реформа — передаються ресурси та повноваження. Подальші успіхи реформи можуть призвести до врегулювання деяких речей в державній політиці, які стосуються, зокрема, містобудівної діяльності. Регулювання правових та організаційних засад здійснення архітектурної діяльності має бути врегульоване норма-

тивними актами, які забезпечать сприятливе життєве середовище, досягнення естетичної виразності, економічної доцільності і надійності будинків, споруд та їх комплексів. Архітектор, інші проектувальники, які здійснюють роботи по створенню об'єктів архітектури, зобов'язані дотримуватися державних стандартів, норм і правил, вимог, вихідних даних на проектування.

1. Порушення норм містобудування

Враховуючи той факт, що населення здебільшого скупчується у великих містах, які забезпечують їх працевлаштуванням, забудовниками найчастіше порушуються правила містобудування. Велика спокуса для забудовників в отриманні прибутку від продажу квартир, доходу від розважальних центрів, розміщення торгових комплексів. Здійснюються забудови без отримання дозволу на відведення земельної ділянки, чим порушують ряд нормативних актів. Здебільш відповідні рішення отримуються за рішенням суду.

Враховуючи корумпованість нашої держави, також забудовниками порушуються правила пожежної безпеки, у зв'язку з розміщенням об'єктів будівництва з недотриманням норм відстані між забудовами. Не враховуються навантаження на центральні системи тепlopостачання, водopостачання та водовідведення, що спричиняє постійні пориви та пошкодження забудов, культурних пам'яток, проїзної частини, тротуарів. Також не приділяється увага естетичній привабливості забудови.

Враховуючи брак вільних земель в великих містах та значну ціну на отримання дозволу на виділення земельної ділянки для будівництва, не дотримуються вимоги радіусу пішохідної доступності до найближчих шкіл та дитячих будинків у житловій забудові, що необхідне для забезпечення цих будинків соціальною інфраструктурою. Також за цих причин не забезпечується створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення. При плануванні житлових комплексів порушуються норми кількісного розміщення дитячих садків, шкільних освітніх закладів та закладів охорони здоров'я на кількість населення. В зв'язку з цим, сьогодні про-

блему здебільш вирішено запровадженням електронних черг щодо запису до дитячих садків та вбудовуванням, переплануванням існуючих закладів, що не забезпечує комфортності.

На жаль, органами місцевого самоврядування в межах своїх повноважень не здійснюється в повному обсязі контроль за дотриманням Правил благоустрою міста відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та Закону України «Про благоустрій населених пунктів» (контроль за використанням та охороною земель комунальної власності, додержанням земельного та екологічного законодавства; контроль за додержанням природоохоронного законодавства, використанням і охороною земель, природних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення, відтворенням лісів тощо). Створення адміністративної комісії при виконавчому комітеті міської ради не перешкоджає порушенням правил самовільного будівництва та незаконних вирубок дерев тощо.

Нині державний архітектурно-будівельний контроль, технічне регулювання та нагляд покладено на три органи: Державну сервісну службу містобудування, Державне агентство технічного регулювання, Державну інспекцію містобудування. Експертизу містобудівної та проектної документації на будівництво здійснює ДП «Укрдержекспертиза». Діяльність цих установ пов'язана між собою (без висновку ДП «Укрдержекспертиза» інші органи не надають об'єкту дозвіл на початок будівництва).

Будівельні норми регулюються ДБН. Це нормативні документи у галузі будівництва, затверджені центральним органом виконавчої влади з питань містобудування, будівництва і архітектури. Застосування будівельних норм або їх окремих положень є обов'язковим для всіх суб'єктів господарювання незалежно від форми власності, які проводять будівельну, містобудівну, архітектурну діяльність та забезпечують виготовлення продукції будівельного призначення. За порушення цих норм та законодавства про архітектурну діяльність тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність згідно з законами України.

Наявна в Україні судова система призводить до затягування судових процесів, в результаті чого певні особи уникають відповідальності.

Створена адміністративна комісія при виконавчому комітеті міської ради, яка має забезпечувати законність, правопорядок, охорону і свободу законних інтересів громадян міста відповідно до чинного законодавства не виконує в повній мірі свої функції та залишається лише формальною. Громадяни здебільш не знають про наявність такої адміністративної комісії в міській раді, яка також розглядає справи про адміністративні правопорушення, які віднесені до компетенції комісії.

2. Вирішення проблеми з самочинним будівництвом у великих містах.

Після гучного скандалу з будівництвом на даху однієї з будівель на Майдані Незалежності Урядом були вжиті заходи щодо самовільного будівництва.

Багато українців отримали у спадок від Радянського Союзу тісні й некомфортні квартири, тож кожен на власний розсуд починає розширювати власне житло, а саме: витягують на кілька метрів балкони, прибудовують кімнати на першому поверсі, добудовують додаткові поверхи, зводять мансарди. Цим способом користуються і власники просторих квартир в історичних районах міста, примудряючись добудувати додаткові поверхи. Поява житлових кварталів чи будинків без необхідних дозвілних документів також не рідкість, внаслідок чого міста перенасичені хаотичними забудовами, які псують архітектурний ансамбль та подекуди є небезпечними для жителів.

Очевидно, що ситуація породжується корупцією, складною системою дозволів та безкарністю. Вирішити цю проблему можна за допомогою чіткої системи заборон на загальнодержавному рівні. Далі питання за архітектурно — будівельним контролем.

Найбільш суворі міри проти зведення самобудов приймають в Європі. В Великобританії поява незаконних надбудов або перепланування споруди, негайно веде до примусового демонтажу. Ніякого судового рішення не вимагається. Влада зобов'язує винного демонтувати надбудову за власний кошт, а потім ще й сплатити значний розмір штрафу. Несподіване відкриття в 2012 році зробили фахівці Національного кадастрового агентства Італії. Вони порівняли знімки, отримані

з супутника, з офіційними документами і з'ясували, що деякі будинки навколо Неаполя, Козенца, Салерно і Реджо-ді-Калабрії побудовані незаконно. Через приховування цієї нерухомості, за оцінкою Міністерства фінансів Італії, держава недоотримала близько 472 мільйонів євро податків. При цьому в Неаполі міській владі вдалося домовитися з власниками незаконних торгових наметів. Після коротких суперечок господарі торгових точок погодилися розібрати їх добровільно.

Перш за все, для забезпечення виконання законодавства з питань містобудування та архітектурної діяльності потрібно зменшити рівень корупції, який в Україні дедалі зростає. Необхідно на державному рівні прийняти більш жорсткі міри за порушення норм у містобудуванні, збільшити розмір штрафних санкцій, переглянути питання щодо переліку порушень, за які позбавляють ліцензій об'єкти господарювання з будівельної та архітектурної діяльності.

Потребує скорочення термінів розгляду судових справ щодо притягнення винних осіб, в тому числі, і державних посадовців, до дисциплінарної, адміністративної, цивільно-правової або кримінальної відповідальності за порушення правил у будівельній та архітектурній діяльності.

Крім того, потрібно постійно удосконалювати державні будівельні норми, враховуючи наявні проблеми великих міст.

Єрдакій Михайло Валерійович

студент 4 курсу 1 групи

ОС «Бакалавр»

спеціальність 081 Право

Фінансово-правовий коледж

КОДИФІКАЦІЯ АГРАРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УКРАЇНІ

В умовах сьогодення Україна перебуває в процесі магістральних перетворень та трансформацій, завдання яких — створення усіх умов для побудови правової та демократичної держави, підвищення рівня життя, дотримання та захисту

прав та свобод людини та громадянина. Такі зміни неможливо втілити в життя без ефективної нормативно-правової бази.

Варто зауважити, що трансформація та модифікація торкаються не тільки правових норм, стандартів та механізмів, а й такої правової категорії як «систематизація права».

У процесі становлення України як демократичної, правової держави та її націленість на міжнародне співробітництво та інтеграцію питання переоцінки та перегляду аграрного права, його системи та необхідність створення Аграрного кодексу України.

Комплексний характер галузі аграрного законодавства визначає структуру її будови. Основним призначенням кодифікації аграрного законодавства України як особливої форми систематизації є переробка і вдосконалення аграрного законодавства, системне упорядкування аграрно-правових норм і зведення їх в якісну, послідовну і логічно обумовлену систему.

Кодифікація — це спосіб упорядкування законодавства, забезпечення його системності та узгодженості; одна з форм систематизації законодавства, в процесі якої до проекту створюваного акта включаються чинні норми і нові норми, які вносять зміни в регулювання певної сфери суспільних відносин [1, с. 139]. Справедливо зауважують В. П. Жушман та О. М. Савельєва, що кодифікація є ключовою ланкою вдосконалення механізму правового регулювання, адже «саме кодифікація законодавства, в тому числі й аграрного, забезпечує високу сутність його удосконалення, сприяє його вивченню та застосуванню» [2, с. 15].

Як відомо, в результаті кодифікації можуть прийматися різноманітні кодифікаційні акти: закони, кодекси, основи, положення тощо [1, с. 138]. У сучасній аграрно-правовій науці висловлено та аргументовано різні наукові позиції з приводу форми майбутнього кодифікаційного акта аграрного законодавства України.

Найпоширенішою є думка щодо необхідності розробки та прийняття Аграрного кодексу України. Кодекс за загальним правилом має характеризуватися такими ознаками: має високий рівень упорядкування нормативного масиву; регламентує найважливіші питання відповідної сфери суспільних відносин; відрізняється властивим йому предметом (видом

супільних відносин) та методом (способом упорядкування) правового регулювання; породжує юридичні наслідки і займає провідне місце в ієрархії нормативно-правових актів галузі законодавства; має визначену форму та структуру, що передбачає виклад норм за частинами (як правило, загальна та особлива), главами та статтями; містить норми, що закріплюють принципи відповідної галузі права та відображають її особливості тощо [1, с. 130–131].

З огляду на це слід визнати істотні переваги Кодексу як кодифікаційного акта серед інших нормативно-правових актів галузі законодавства. Структурно такий акт мав би відображати систему відповідної галузі законодавства та галузі права. У ньому знайдуть своє закріплення принципи аграрного законодавства та основні засади державної аграрної політики, будуть втілені основні нормативні приписи різних законодавчих інститутів, що регулюють аграрні відносини.

Щодо сучасних поглядів на побудову цього кодифікованого акта, то, як переконує В. Ю. Уркевич, вона має бути такою: нормативний матеріал Кодексу слід поділити на загальну й особливу частини.

До першої пропонується додати такі розділи: загальні положення (визначення аграрних відносин, окреслення сфери дії кодексу, його співвідношення з іншими нормативно-правовими актами), державно-правове регулювання сільського господарства (державна аграрна політика та її принципи, система органів державного регулювання аграрних відносин, їх компетенція та повноваження, методи та форми державного регулювання аграрних відносин), загальні засади правового становища суб'єктів аграрного права (сільськогосподарських підприємств і фізичних осіб, що беруть участь в аграрних відносинах).

Нормативний матеріал особливої частини Аграрного кодексу України має містити розділи про особливості правового статусу учасників аграрних відносин (фермерських господарств, сільськогосподарських кооперативів, колективних, приватних, державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, селян, членів і найманих робітників сільськогосподарських підприємств, аграрних підприємців), майнову основу

аграрного господарювання (склад майна суб'єктів аграрного господарювання, його правовий режим), особливості використання земель та інших природних ресурсів під час здійснення сільськогосподарської діяльності (правила щодо використання та охорони земельних ділянок, лісів, вод, надр, атмосферного повітря у сфері сільського господарства), надання заходів державної підтримки аграрним товаровиробникам (система таких заходів, принципи їх надання, уповноважені органи), здійснення виробничо-господарської діяльності та її окремих видів (загальні засади здійснення аграрної виробничо-господарської діяльності, правила провадження діяльності в галузі рослинництва (у тому числі щодо виробництва біомаси для біопалива), тваринництва, бджільництва, рибництва, виробництва продукції лісового господарства тощо), особливості оподаткування сільськогосподарських товаровиробників (сплата фіксованого сільськогосподарського податку, плати за землі сільськогосподарського призначення), забезпечення безпечності та якості сільськогосподарської продукції та продуктів харчування (виробництво безпечної та якісної сільськогосподарської продукції та продуктів харчування, регулювання вмісту в них генетично-модифікованих організмів), особливості регламентації трудових відносин членів і найманих працівників сільськогосподарських підприємств (оформлення трудових відносин сільськогосподарських підприємств з членами й найманими працівниками, особливості робочого часу та часу відпочинку, оплати праці, дисциплінарної відповідальності сільськогосподарських працівників), специфіку договірних відносин аграрних товаровиробників (договори контрактації сільськогосподарської продукції, біржові угоди на реалізацію сільськогосподарської продукції, агрохімічне, гідромеліоративне та інше обслуговування аграрних товаровиробників тощо), соціальний розвиток села, сталий розвиток сільських територій (склад сільських територій та їх соціальної сфери, заходи державної підтримки їх розвитку), відповідальність за порушення аграрного законодавства (підстави й умови притягнення винних осіб до відповідальності) [3, 39–40].

У цілому, погоджуючись із цим, зазначимо, що в особливій частині майбутнього Аграрного кодексу України окремо слід

виділити розділи, що мають містити правові норми щодо продовольчої безпеки України та соціального розвитку села. Така пропозиція цілком обґрунтовується існуванням у складі аграрного законодавства таких підгалузей, як законодавство про продовольчу безпеку й законодавство про соціальний розвиток села.

Проте, якщо виходити із запропонованої структури - зміст запропонованих його частин свідчить про дублювання правового регулювання щодо таких правовідносин як: правовий режим майна, суб'єкти аграрного підприємництва, орендні відносини, договори, відповідальність за порушення аграрного законодавства, що регламентуються Цивільним Кодексом України та Господарським Кодексом України.

Не слід забувати, що економічна ситуація в Україні є нестабільною, досі не вирішені основні напрями та стратегії розвитку народного господарства.

Недосконала нормативно-правова база, відсутність налагодженої системи купівлі-продажу землі, іпотечного кредитування, поширення корупції, тіньової економіки, високі податки дещо відлякують іноземних інвесторів [4, с.86].

Щодо політичної ситуації в країні, експерти стверджують, що постійна боротьба за владу, нестабільність створюють ризиковані умови для залучення інвестицій. Досить часто іноземні інвестори не мають доступу до інформації про природно-кліматичні умови окремої території чи регіону, відсутні переклади карт іноземними мовами. Тільки в декількох областях за допомогою міжнародних організацій створені сільськогосподарські дорадчі центри.

Активізація інвестиційної діяльності буде досягатися за рахунок концентрації зусиль на пріоритетних напрямках розвитку аграрного сектору на основі формування національної, галузевих, регіональних та інших інвестиційних програм.

Таким чином, український законодавець, враховуючи стрімкий розвиток аграрних відносин та сільськогосподарського виробництва, повинен якнайшвидше провести кодифікацію аграрного законодавства, щоб повною мірою забезпечити єдність та універсальність усього масиву аграрних відносин, а також ліквідувати наявні у ньому прогалини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Юридична енциклопедія: В 6 т. Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Т. 3: Н–П. К.: Укр. енцикл., 2001. 792 с.
2. Жушман В. П. Наукові основи систематизації аграрного законодавства. Теорія і практика правознавства: електронне наукове фахове видання Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Вип. 1 (2), 2012. С. 1–17 URL: http://nauka.nulau.org.ua/download/el_zbirknik/1.2012/Zyshman.pdf.
3. Уркевич В. Ю. Про аграрне законодавство України. Проблеми законності: Респ. міжвідом. науковий збірник. Відп. ред. В. Я. Тацій. Х.: Нац. юрид. академія України, 2009. Вип. 100. С. 218–225.
4. Семикіна К. В. Проблеми інвестування агропромислового комплексу України. Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. 2011. № 1. С. 85–89.

Зайцева Анастасія Олегівна
*студентка 1 курсу 3 групи
ОКР «молодший спеціаліст»
спеціальність 081 Право
Фінансово-правовий коледж*

ДО ПРОБЛЕМИ АНАЛІЗУ ІСТОРИЧНОГО ЗНАЧЕННЯ «РОЗШИРЕНОЇ ПРОГРАМИ УКРАЇНСЬКОЇ РОБІТНИЧО- СЕЛЯНСЬКОЇ СПІЛКИ»

Вивчаючи історію України 50–70-тих років ХХ століття, слід зазначити, що права і свободи, які пропагувала комуністична партія в реаліях того часу, не відповідали дійсності. Вважалося, що Радянському Союзу вдалося вирішити національні проблеми, покінчити з ворожнечею між народами, але фактом залишається те, що росіяни мали пріоритет серед інших народів, російська культура і мова стали домінуючими. Україна в складі СРСР, як й інші республіки Радянського Союзу, не мала державних кордонів, відповідно і митної служби також не існувало [7, с.40–41]. Демократичними правами і свободами

знехтували. В часи культурної революції інтелігенція зазнавала репресій. Під час колективізації селян насильно змушували йти у колгоспи, влаштовували демонстраційні страги «буржуазно-націоналістичних елементів» та «ворогів народу» [2, с.98]. Примусово депортували жителів Західної України та членів ОУН-УПА, порушували законні права громадян. Люди не мали свободи слова. І не було організації, яка б змогла захищати права різних верств населення, та чинити опір діючій владі. Тому в суспільстві зародилась необхідність створити організацію, яка б відстоювала права громадян.

Метою нашого дослідження є доведення аналізу програмних документів Української робітничо-селянської спілки (Далі — УРСС) як правозахисної організації УРСР.

У 1959 році, у місті Львові була створена Українська робітничо-селянська спілка. Засновниками її були Левко Лук'яненко та Степан Вірун, згодом до спілки долучилися Василь Луцків, Олександр Либович, Іван Кіпіш, Йосип Боровицький. Більшість учасників мали юридичну освіту. Сама організація протягом свого існування була доволі нечисельною, однак це не заважало бути їй доволі продуктивною [8].

В середині 1959 року Л. Лук'яненко склав текст програми своєї майбутньої партії, адже сподівався, що боротьба за конституційні права і свободи призведе до виходу з підпілля. Основною метою УРСС була реалізація права на вихід з СРСР згідно 14 статті Конституції УРСР 1937 р., бо *de jure* Українська РСР мала право на вільний вихід з Радянського Союзу, але *de facto* механізм виходу не був прописаний у законі [6, с. 115].

Також у програмі приділили увагу статті 17 Конституції УРСР 1937 року, в якій зазначається: «Кожний громадянин УРСР є громадянином СРСР. Громадяни всіх інших союзних республік користуються на території УРСР усіма правами громадян УРСР.» І дотримання цього закону було досить спірним. Л. Лук'яненко у тексті своєї програми майбутньої партії розкрив ці питання і запропонував механізми їх вирішення. В документі написано, що народ та інтелігенція не мають прав і свобод, а колгоспна система — це натуральна «кріпачина» [6, с.117]. На думку автора, спочатку необхідно було розши-

рити права і свободи громадян, згодом починати боротьбу за вихід республіки зі складу СРСР. Отже, мету учасники сформулювали так: боротися за «самостійну Україну, яка високо, забезпечуючи матеріальні і духовні потреби своїх громадян на ґрунті незалежної економіки, розвивалася б у напрямку до комунізму, (...) у якій би всі громадяни дійсно користувалися б політичними свободами і визначали напрямки економічного і політичного розвитку України».[1, с.73].

На підтвердження факту першості УРСС у дисидентському правозахисному русі Радянської України наведемо такі факти.

Ще в 1950-му році Лук'яненко усвідомив, що його призначенням є боротьба за незалежність України. Саме цьому він і присвятив все своє життя. Маючи за спиною навчання в Московському університеті на юридичному факультеті та активне громадське життя, Л. Лук'яненко в 1957 р. зрозумів, що його шлях помилковий, і вирішив діяти підпільно. В 1959 р. разом з С. Віруном і В. Луцьківим Лук'яненко вирішив створити партію для опору існуючому ладу. З райкому (в який був спрямований штатним пропагандистом), щоб мати більше вільного часу, перевівся в адвокатуру, де знайшов однодумців І. Кандибу та А. Любовича. [3, с.299].

Обидва мали юридичну освіту і великий ентузіазм. І. Кандиба був нотаріусом, суддею, адвокатом, долучався до розповсюдження газети «Наше слово», яка видавалась за кордоном (в Польщі). В ній можна було ознайомитись з новинами, які стосувались українського населення. Саме цю газету Левко рекламував у листах до своїх знайомих, щоб збільшити чисельність партії і щоб люди припинили боятися читати закордонні видання. Після знайомства з Левком Лук'яненком підтримав його ідею в створенні партії. Згодом до партії долучилось ще 3 особи. Всього налічувалось 7 ключових осіб і загалом було задіяно приблизно 25 осіб. 7 листопада 1960 р. відбулась перша зустріч учасників спілки, на якій обговорювався Розширений проект програми УРСС, написаної безпосередньо засновником спілки. [4].

Учасниками УРСС у розширеному проекті програми запропоновано механізми виходу України зі складу СРСР, що передбачено законом Конституції, але конкретизації не пе-

редбачено. У документі, в короткому вигляді, подана історія України протягом останніх 200 років, описані шляхи українського народу до незалежності, висвітлені факти утисків українського суспільства. [1, с.72–74].

На думку Л. Лук'яненка, першим етапом до незалежності України була демократизація і не тільки паперових прав та свобод, передбачених Конституцією, а і реальна можливість до самовизначення, дозвіл друкування українською мовою, можливість створення організацій, партій тощо. [5, с.11].

Статус України вважався колоніальним. З приходом радянської влади численна кількість людей під впливом пропаганди бачила в комуністичній владі спасіння, але замість цього вони отримали диктатуру партійної верхівки і обмеження демократичних прав і свобод. І якщо окремі особи висловлювали своє невдоволення, їх визнавали ворогами народу і відправляли у концентраційні табори. В поваленні колоніального гніту Л. Лук'яненко бачив можливість розширення свободи слова і демократичних прав, що мало сприяти успіху в боротьбі за національну свободу.[5, с.12–13].

Цікавим є те, що методи досягнення мети, а саме незалежності України — мирні і конституційні. Учасники вважали, що такі мирні дії призведуть до визнання і прийняття спілки Радянською владою. Раніше більшість відомих історій організацій намагались досягнути поставлених цілей насильницьким і досить агресивним шляхом. Декому вдавалось досягнути мети, але здебільшого на короткий термін. [5, с.11].

В документі описано, що учасники бачать майбутнє України саме на шляху до міжнародного комунізму. Зазначено, що в сучасний період без керівництва, обізнаного ідеями марксизму-ленінізму, визвольний рух має ризик провалитись. [5, с.14].

Всі учасники партії УРСС були інтернаціоналістами. Особлива увага зверталась на те, що патріотизм — це не націоналізм. Вони не хочуть домогтись незалежності за рахунок інших країн, а просто позбутись колоніального гніту.[5, с.24–25].

Приділено увагу тому, що життя селян є суцільним бідунням. В історії України до приходу більшовицької влади не існувало випадків голодомору в мирні роки. Найближчими завданнями учасники вважали «урівнення» цін на сільсько-

господарську продукцію з цінами на товари промислового виробництва, скасування тиску і відновлення колгоспної демократії, скасування законів, що обмежують пересування селян, скасування закону на мінімум трудоднів, ухвалення законодавства з охорони праці, обмеження жіночої праці сімома годинами, заборона на нічну працю.[5, с.31–32].

Але учасники, ознайомившись з положеннями партії, дійшли до спільного висновку, що програма досить радикальна. Суперечки були саме через ідеї марксизму-ленінізму. Одні вважали, що без цієї ідеології національно-визвольний рух неможливий, а інші вважали, що на шляху до комунізму не вдасться створити ту саму незалежну Україну, про яку вони так мріяли. Отже, було прийнято рішення змінити текст програми, а перший знищити. Л. Лук'яненку було доручено написати новий, менш агресивний, в якому домінуючою метою була б демократизація суспільства. Лук'яненко встиг написати тільки Нотатки учасника першої наради спілки боротьби за демократизацію. [1, с.73].

Впродовж січня УРСС було викрито, а організаторів заарештовано органами КДБ. Л. Лук'яненко та І. Кандиба після розпаду УРСС увійшли до складу Української Гельсінської Групи. Це свідчить про їх відданість своїй громадській позиції.

На підставі вище перерахованого можна із впевненістю сказати, що внесок цієї партії у дисидентський рух має вагоме значення. Діячі партії були одними із перших, хто осмілився заговорити на тему демократичних прав і несправедливого відношення діючої влади до людей. Адже всі змушені були мовчати під страхом ув'язнення. І. Кандиба і Л. Лук'яненко все своє життя присвятили боротьбі за незалежність. Це і є їх вагомий внесок в історію України. Саме завдяки їхній продуктивній діяльності УРСС і стала однією з перших правозахисних організацій нашої Батьківщини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ведмідь Л. Програмні положення української робітничо-селянської спілки: історичний аналіз ст. 72–74 URL: <http://enquir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/12998/1/Vedmid.pdf>

2. Дрогомирецька Л. Р. Малик А. Р. Репресії проти селян в західних областях України в період колективізації ст. 98 URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe
3. Задирієнко Д. С. Левко Лук'яненко- борець за права нації і людини URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4645/1/Zadirienko.pdf> ст. 299
4. Рапп І. Кандиба Іван Олексійович. Переклав В. Овсієнко URL: <http://museum.khpg.org/index.php?id=1113912005> (дата звернення 12.02.2020).
5. Лук'яненко Л. Не дам загинуть Україні с. 11–42 URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe>
6. Пасічник Д. І. Роль Левка Лук'яненка у створенні української робітничо-селянської спілки URL: <https://www.academia.edu/39484976/>
7. Л. Б. Федик Співвідношення прав людини і прав народу у теоретичній спадщині українського опозиційного руху 1960–1980 URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis
8. Федько А. В., Каліберда Ю. Ю. Українська робітничо-селянська спілка у протиборстві з Радянською тоталітарною системою URL: http://www.rusnauka.com/22_PNR_2012/Istoria/1_115204.doc.htm

Зубрицька Христина Миколаївна

студентка 4 курсу 2 групи

ОС «бакалавр»

спеціальність 081 Право

Фінансово-правовий коледж

ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ

Наука аграрне право досліджує правові норми, які в сукупності утворюють самостійну, комплексну і спеціалізовану галузь права, що регулює відносини в сфері агропромислового комплексу.

Аграрні відносини формуються на основі особливостей сільськогосподарського виробництва, кліматичних умов,

кількості населення та географічного розташування. Аграрно-правова наука досліджує ступінь впливу цих специфічних особливостей на організацію правового регулювання аграрних правовідносин.

Важливою частиною науки аграрного права є її історична частина, що включає в себе вивчення історії формування аграрного права як комплексної галузі права, історії розвитку певного виду правових відносин, джерел аграрного права, його окремих інститутів та особливості суб'єктів аграрних правовідносин.

Діяльність сільськогосподарських підприємств, об'єднань, фермерських господарств та інших аграрних суб'єктів регулюється не лише за допомогою норм аграрного права. Дані суб'єкти є учасниками земельних, трудових, майнових та інших правовідносин, які тісно пов'язані між собою.

Аграрне право України це відносно нова комплексна, інтегрована та спеціалізована галузь юридичної науки, що базується на галузі сільськогосподарського (аграрного) законодавства та галузі права, і, як системна галузь знань, має власний предмет, методи, принципи, систему та джерела, які притаманні саме цій галузі права.

Наука завжди є творчим наслідком складних еволюційних наукових процесів; характеризується певним наступництвом.

Процес розвитку науки по лінії «колгоспне право СРСР» — «аграрне право України» є особливо складним. Він розпочався ще в умовах старої держави — СРСР у 60–70-х роках ХХ ст. і вже тоді характеризувався наявністю творчого наукового підходу до оцінки наявних суспільних відносин у сфері сільського господарства (згодом — агропромислового комплексу), їх критичного аналізу та визначенням перспективи.

При цьому досить вагомою була їх позиція стосовно ролі законодавчої бази для становлення замість колгоспного права нової широкої комплексної спеціалізованої галузі аграрного права.

Активний розвиток та значне розширення сільськогосподарського законодавства і формування на його базі комплексної, інтегрованої і спеціалізованої галузі аграрного права стимулювали й формування наприкінці 1960-х — початку 1970-х років нової галузі юридичної науки — науки аграрного права.

Однак, вже до цього часу вченими колишнього СРСР, в тому числі й УРСР, досліджувались основні проблеми сільськогосподарського виробництва, використання земель сільськогосподарського призначення.

В рамках науки колгоспного та земельного права І. В. Павловим, М. Д. Казанцевим, М. І. Козирем аналізувались проблемами теорії колгоспного та земельного права, Г. В. Чубуковим — питання правового регулювання праці в колгоспах, міжгосподарської кооперації. С. Беляєвою — проблеми джерел колгоспного права, міжгосподарської кооперації.

В УРСР також досліджувались як загальнотеоретичні проблеми колгоспного права, так і питання розвитку його окремих правових інститутів.

Дослідження у сфері колгоспного та земельного права послужили науковою базою для розробки теорії аграрного законодавства та однойменної правової галузі, окремих її правових інститутів.

Тобто, витоки аграрно-правової науки беруть свій початок ще у наукових працях колгоспного, земельного права, які здійснювалися ще задовго до виникнення згаданої науки.

Вперше в юридичній науці думка про існування нової комплексної галузі аграрного права висловлюється в 1967 році на сторінках журналу «Советское государство и право».

Професори В. М. Чхиквадзе та Ц. А. Ямпольська зазначали, що в «житті намітилось утворення сільськогосподарського права як комплексної галузі, що охоплює одночасно єдиною загальною частиною і колгоспне право й право, що регулює діяльність державних сільськогосподарських підприємств» [1].

У 1973 році це положення було підтримане і розвинене професором М. І. Козирем, де він виділив об'єктивні та суб'єктивні передумови формування сільськогосподарського (аграрного) права, дав поняття цієї галузі права, її предмета, методу, системи [2].

Фактично ніхто, навіть ті вчені, які заперечували існування аграрного права як галузі права, не заперечували існування науки аграрного права, а також потреби в існуванні такої навчальної дисципліни.

Це мало істотне значення для розвитку аграрно-правових досліджень.

В УРСР, починаючи з 70-х років наукою аграрного права також глибоко досліджуються загальнотеоретичні проблеми аграрного права та різні сторони механізму правового регулювання суспільних відносин у сільському господарстві.

Поряд із цим, у працях українських авторів робляться висновки і про наявність окремих комплексних спеціалізованих правових інститутів аграрного права (зокрема, інституту матеріальної відповідальності працівників сільськогосподарських підприємств); про формування в такий спосіб галузевої правової структури.

Серед українських авторів, які глибоко розробляли теорію аграрного права, слід виділити, перш за все, В. С. Шелестова, Н. І. Титову, Ц. В. Бичкову.

Період з початку 80-х років в УРСР позначився розширенням аграрно-правових наукових досліджень, всебічним обґрунтуванням правових інститутів аграрного права.

Так, в цей час досить активно аналізуються проблеми аграрного законодавства та аграрного права, правового регулювання суспільних відносин в умовах АПК, сільськогосподарської кооперації, майнових відносин в сільському господарстві, договірних відносин аграрних суб'єктів, державного управління АПК, питання охорони земель сільськогосподарського призначення, охорони навколишнього природного середовища в сільському господарстві.

Сучасний етап розвитку науки аграрного права України характеризується інтенсивним розвитком аграрно-правових досліджень на якісно новій основі в умовах незалежної Української держави, розширенням системи аграрно-правової науки, її предмета за рахунок виникнення нових правових інститутів та нових аграрних суб'єктів.

Важливим внеском у розвиток української аграрно-правової науки стало видання у 1996 році першого на Україні підручника за редакцією академіка Академії правових наук, професора В. З. Янчука «Аграрне право України» [3], який має вже друге видання (2000 рік) [4]

Аналізуючи аграрно-правову науку України, можна зробити висновок, що в даний час нею досліджується широке коло

проблем аграрного права і з розвитком суспільних відносин у галузі сільського господарства предмет її теоретичних розробок значно розширюється.

Враховуючи наведене, процес становлення та розвитку науки аграрного права України відповідно до предмета її дослідження та конкретних історичних умов можна умовно поділити на чотири основних етапи:

I — кінець 60-х — початок 70-х років — етап становлення аграрно-правової науки, який характеризується аналізом переважно загальнотеоретичних проблем сільськогосподарського права;

II — початок 70-х — початок 80-х років — етап розвитку української науки сільськогосподарського (аграрного) права, що супроводжується дослідженням теоретичних проблем аграрного законодавства, розробкою перших аграрно-правових інститутів;

III — початок 80-х — початок 90-х років — етап активного розвитку української науки аграрного права та формування її як цілісної комплексної системи наукових знань, який характеризується розширенням предмета аграрно-правової науки, поглибленням загальнотеоретичних її розробок, всебічним обґрунтуванням багатьох правових інститутів аграрного права в умовах агропромислового комплексу;

IV — початок 90-х років — дотепер — період інтенсивного розвитку аграрно-правової науки на якісно новій основі в умовах незалежної Української держави, який відзначається розширенням системи аграрно-правової науки, розширення кола аграрних суб'єктів у зв'язку з проведенням земельної та аграрної реформ, радикалізацією аграрного законодавства за умов переходу до ринкової економіки.

Таким чином, становлення української аграрно-правової науки характеризується певним наступництвом.

Науковою базою для розробки теорії аграрного законодавства України і відповідної галузі права, окремих аграрно-правових інститутів слугували наукові дослідження у сфері колгоспного та земельного права, які здійснювалися ще задовго до виникнення науки сільськогосподарського (аграрного) права України.

Отже, аграрне право України генетично пов'язане з колгоспним і земельним правом, а також значною мірою з цивільним правом. Розвиток сучасної української юридичної науки нерозривно пов'язаний з динамікою соціально-економічного життя в державі.

У зв'язку з цим всі зміни, перетворення в соціальній та економічній сферах, що відбуваються на теренах нашої держави, так чи інакше зумовлюють напрями та зміст науково-правових досліджень в Україні.

Сучасне аграрне законодавство України можна визначити як комплексну, інтегровану і спеціалізовану галузь законодавства, що відповідає окремій галузі господарського комплексу та є системою взаємозв'язаних і взаємоузгоджених уніфікованих і диференційованих нормативно-правових актів (актів правотворчості державних органів та актів правотворчості аграрних суб'єктів), які є джерелом і формою виразу правових норм, спрямованих на регулювання аграрних відносин, що виникають у процесі здійснення аграрними суб'єктами сільськогосподарської виробничої та іншої пов'язаної з нею діяльності.

Нині при характеристиці сільськогосподарського (аграрного) законодавства відбувся науково обґрунтований перехід від терміну «сільськогосподарський» до терміну «аграрний», що зумовлено рядом об'єктивних причин, зокрема, розширенням змісту терміну «аграрний» в умовах проведення аграрної реформи в Україні.

На жаль, ґрунтовної загальнодержавної науково-теоретичної програми радикального реформування земельних та аграрних відносин на Україні своєчасно (напередодні проведення відповідних реформ) не було розроблено.

Слід зазначити, що сучасний період розвитку аграрно-правових досліджень українських учених характеризується значним розширенням кола проблем, що потребують науково-теоретичного з'ясування, виникненням нових напрямів аграрно-правових наукових досліджень.

Вважаю за необхідне прийняття Аграрного кодексу України, який би регулював аграрні правовідносини для ефективної роботи та розвитку агропромислового комплексу в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Чхиквадзе В. М., Ямпольская Ц. А. О системе советского права // Советское государство и право. — 1967. — №9. — С. 36.
2. Козырь М. И. Советское сельскохозяйственное право: тенденции становления и развития // Советское государство и право. — 1973. — №6. — С. 43–51.
3. Аграрне право України: Підручник / Янчук В. З., Андрейцев В. І., Бичкова Ц. В., Василюк С. Ф., Запорожець А. М. та ін. / За ред. академіка АПН, проф. В. З. Янчука. — Київ: Юрінком, 1996. — 560 с.
4. Аграрне право України: Підручник. — 2-е видання перероблене і доповнене / Янчук В. З., Андрейцев В. І., Василюк С. Ф., Ключкін Б. Д., Носік В. В. та ін. / За ред. академіка АПРН України, проф. В. З. Янчука. — Київ: Юрінком Інтер, 2000. — 720 с.

Іванченко Анастасія Павлівна
студентка 4 курсу 2 групи
ОС «бакалавр»
спеціальність 081 Право
Фінансово-правовий коледж

ПРІОРИТЕТНІСТЬ СЕЛА

Сільське господарство, як галузь світової економіки, відіграє значну роль в житті людини. Незважаючи на пріоритетність інтелектуально — інформаційних, інноваційних та фінансових сфер розвитку суб'єктів господарювання в умовах глобальної трансформації економіки, досить важливою галуззю матеріального виробництва для держави залишається аграрний сектор. Забезпечення продовольчої безпеки України в умовах її інтеграції в світовий ринок настійно вимагає сталого розвитку села разом з існуючим на його базі аграрним сектором.

Головна мета села — задоволення потреб населення в харчуванні, а промисловості в сировині. Ще давньогрецький вчений Ксенофонт казав, що: «... сільське господарство є матір'ю і годувальником усіх інших ремесел. Коли сільське господар-

ство добре управляється, то і всі інші ремесла процвітають, але коли на сільське господарство не звертають належної уваги, всі інші ремесла занепадають». Складно переоцінити роль сільського господарства, воно забезпечує людей продуктами харчування, дефіцит яких призводить до голоду. Проблеми в сфері сільського господарства призводять до соціальної напруженості і нестабільності в суспільстві, тому його розвиток контролюється у всіх країнах. [2]

Однак в ході проведених реформ умови функціонування сільського господарства зазнали істотних трансформаційних змін, що відбилосся на його фінансово-економічному стані. Високий рівень соціальної напруженості в аграрній сфері, нестабільна ситуація і недосконалість існуючих ринкових відносин, що склалися в галузі, вимагають радикального оновлення стратегії і тактики розвитку аграрного сектора, посилення ролі держави в регулюванні економічних і соціальних процесів. [1]

Прийняті в останні роки державні заходи, спрямовані на поліпшення соціально-економічного становища сільського господарства, дозволили дещо поліпшити ситуацію, проте факторами, що обмежують динамічне функціонування аграрного сектора, продовжують залишатися низький рівень енерго- і фондоозброєності, хімізації, дефіцит кваліфікованих фахівців та робітничих кадрів, нерозвиненість інфраструктури внутрішнього ринку. [3, с. 116]

Підвищення стійкості соціально-економічного розвитку сільського господарства неможливе без здійснення гнучкої системи державної підтримки та регулювання цієї галузі, яка передбачає, в першу чергу, реалізацію заходів фінансового оздоровлення всіх сфер АПК, побудова раціональної системи ціноутворення, розвиток банківського кредитування, дотаційно-компенсаційного механізму тощо.

Незважаючи на зменшення частки сільського господарства в світовому ВВП, воно продовжує відігравати значну роль у розвитку світової економіки та життя суспільства [4]. Сільське господарство забезпечує велику кількість робочих місць, виробляє продукти харчування і сировину. З переходом енергетики на біопаливо, сільське господарство буде займати

особливе місце в світі. Крім того, сільське господарство сприяє забезпеченню продовольчої безпеки і скорочення масштабів убогості. Розвиток сільського господарства йде швидкими темпами, і в цьому йому допомагає прогрес в науці і техніці. Сільське господарство не тільки розвивається саме по собі, але й сприяє розвитку світової торгівлі і світової економіки в цілому.

Таким чином, основним вектором розвитку села має стати інтелектуалізація аграрної економіки, формування соціального капіталу, створення потужного експортного потенціалу, інформатизація і розвиток агробізнесу. Тільки таким шляхом сільське господарство України займе належне їй місце в світовій аграрній спеціалізації і стане впливовим об'єктом на світових аграрних ринках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Єрмолаєв А. Аграрний сектор України: тенденції, суб'єкти, перспективи реформування / А. Єрмолаєв, І. Клименко, В. Ємець, С. Таран URL: <http://newukraineinstitute.org/media/news/549/file/Agro%202015.pdf>
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Стратегія розвитку аграрного сектору економіки України на період до 2020 року» від 17 жовтня 2013 р. № 806-р URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-p>.
3. Андрійчук В. Г. Капіталізація сільського господарства: стан та економічне регулювання розвитку: монографія / В. Г. Андрійчук. — Ніжин: ТОВ «Аспект-Поліграф», 2007. — 216 с.
4. Чорна Р. М. Продуктивність праці у сільському господарстві як основний чинник, що визначає науково-технічний прогрес галузі / Р. М. Чорна // Продуктивність агропромислового виробництва. Економічні науки. — 2013. — Вип. 23. — С. 126–133 URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pav_2013_23_22.pdf.

Кас'яненко Віктор Максимович
студент 2 курсу 2 групи
ОКР «молодший спеціаліст»
спеціальність 081 Право
Фінансово-правовий коледж

АВТОМАТИЗОВАНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ РЕСУРСІВ ЯК ЗАСІБ ЕКОНОМІЧНОГО ЗМІЦНЕННЯ УКРАЇНИ

Запропонована тема, без сумніву, є актуальною нині, як ніколи раніше, адже зараз Україна перебуває в скрутному економічно-політичному становищі. Однією з причин такої нестабільності є внутрішні та зовнішні економічні борги України.

Станом на 30.11.2019 року Державний та гарантований державою борг загалом склав — 1 990 775,8 (млн. грн.), або 82 826,2 (млн. дол. США). Одним із способів вирішення цієї проблеми може бути впровадження нової системи автоматизованого управління економікою.

Сучасні економісти зауважують, що нині інтенсивного розвитку в управлінні корпораціями отримали різноманітні і досить ефективні автоматизовані системи управління (АСУ) — в першу чергу, такі, як ERP (англ. Enterprise Resource Planning, планування ресурсів підприємства), що базуються на таких передових технологіях, як машинне навчання та штучний інтелект. Тому і для ефективного управління сучасною державою теоретично можливо створити єдину ефективну АСУ, побудовану на принципах сучасних корпоративних ERP-системах. Проте для цього соціально-економічну структуру держави доведеться збудувати за принципами єдиної корпорації, підпорядкувавши всі матеріальні ресурси державі і запровадивши в управлінні державою планову економіку.[2]

ERP система — система планування ресурсів підприємства, що призначена для автоматизації обліку й управління. Як правило, ERP-системи будуються за модульним принципом і в тій чи іншій мірі охоплюють всі ключові процеси діяльно-

сті компанії. ERP-системи дозволяють ефективно планувати комерційну та виробничу діяльність підприємства. До особливостей застосування сучасних ERP-систем належать:

- автоматизація різноманітних методів планування й управління бізнес-процесами: від системи замовлень до масового виробництва з можливістю їх раціонального поєднання та налагодження з урахуванням специфіки конкретного підприємства;
- інтегроване використання підсистем обліку, аналізу і планування збуту, виробництва, постачання і фінансування;
- реалізація сучасної технології бюджетування та забезпечення динамічного узгодження необхідних ресурсів по всьому спектру бізнес-процесів на основі управлінського обліку витрат і аналізу консолідованої звітності;
- бізнес-планування та управління замовленнями й проектами з урахуванням можливих ризиків внаслідок непередбачених змін у зовнішньому середовищі чи у ресурсних обмеженнях підприємства.

Крім того, для ERP-систем практично обов'язковою є наявність можливості електронного обміну даними з іншими АСУ, а також моделювання ситуацій, пов'язаних з плануванням і прогнозуванням.

Типова ERP-система включає такі підсистеми: виробництво, постачання і збут, управління запасами, післяпродажне обслуговування виробленої продукції, кадри, наукові дослідження і конструкторські розробки, фінанси.

Використання ERP системи дозволяє застосовувати одну інтегровану програму замість декількох розрізнених. Єдина система може управляти обробкою, логістикою, дистрибуцією, запасами, доставкою, виставлянням рахунків, бухгалтерським обліком, податковим обліком, програмою лояльності.

Реалізована в ERP-системах функція розмежування доступу до інформації, призначена (в комплексі з іншими заходами інформаційної безпеки підприємства) для протидії, як зовнішнім загрозам (наприклад промислового шпигунству), так і внутрішнім (наприклад, розкраданням). ERP-системи спрямовані на максимальне задоволення потреб компаній в засобах управління бізнесом.

Система складається з виробничого, фінансового модулів, модулів управління персоналом і розрахунку зарплати тощо. Ці модулі можуть використовуватися незалежно один від одного для автоматизації окремих напрямів діяльності підприємства. Впровадження і Renaissance дає змогу оптимізувати роботу підприємства — позбавитися непотрібних і дубльованих операцій, запасів, тобто скоротити витрати і збільшити прибуток.

Безліч проблем, пов'язаних з ERP, виникають через недостатнє інвестування в навчання персоналу, а також у зв'язку з недосконалістю політики занесення і підтримки актуальності даних в ERP.

Обмеження і помилки:

- Невеликі компанії неспроможні інвестувати достатньо фінансів в ERP і адекватно навчити всіх співробітників.
- Іноді ERP складно або неможливо адаптувати до документообігу компанії і до її специфічних бізнес-процесів.
- Система може страждати від проблеми «слабкої ланки» — ефективність всієї системи може бути порушена одним департаментом або партнером.
- Опір департаментів в наданні інформації зменшує ефективність системи.
- Проблема сумісності з колишніми системами.
- Помилки розробників у системі призводять до відчутних втрат коштів та частки на ринку.

Найвідоміші програмні продукти, що реалізують концепцію ERP є системи mySAP ERP, MySAP All-in-One, SAP BusinessOne компанії SAP AG, Oracle E-Business Suite, JD Edwards і PeopleSoft Enterprise компанії Oracle.[3]

Перші спроби впровадити таку систему були в СРСР під назвою — *Загальнодержавна автоматизована система збору та обробки інформації*. (ЗДАС, рос. Общегосударственная Автоматизированная Система, ОГАС). Ця система автоматизованого управління економікою СРСР передбачала створення ряду обчислювальних центрів по всьому союзу та поєднання їх в одну мережу. Ініціатором та розробником проекту був Віктор Глушков, який одночасно і займався просуванням цього проекту,

переконаючи радянську владу в його доцільності. Проект так і не був здійснений через відмову керівництва СРСР профінансувати його в повній мірі, хоча все ж ряд обчислювальних центрів було побудовано в рамках автоматизації тодішніх об'єктів економіки (установ, заводів тощо.). В. Глушков розрахував, що використання ЗДАС протягом 15 років коштуватиме близько 20 млрд. карбованців. Але за ці ж роки ЗДАС приніс би країні більше, ніж 100 млрд. карбованців прибутку. [1]

На думку вчених, для реалізації такої системи в рамках Української держави потрібно врахувати, як систему «ERP», так і «ЗДАС».

Загалом така система дозволить вирішити низку проблем:

- 1) Врегулювання внутрішніх цін на товари першої необхідності.
- 2) Усунення корупції.
- 3) Прискорить розроблення стратегічного плану розвитку держави за рахунок зібраної інформації та моделювання ситуацій.

Завдяки гнучкості в систему державного планування можливо інтегрувати приватний бізнес, за умов дотримання останнім державних стандартів, що, в свою чергу, дозволить регулювати виконання плану в умовах екстрених ситуацій.

Вважаємо, що для ефективної роботи такої системи необхідна стабільність у всіх сферах життя суспільства, а також створення спеціального контролюючого органу задля гарантування правдивості введених показників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНВИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Глушков В. М. «Макроэкономические модели и принципы построения ОГАС». Москва, «Статистика», 1975., 160 с.
2. Жовнірова М. В. «Удосконалення системи управління витратами на підприємствах». Хмельницьк, «Хмельницький національний університет», 2013., 98 с.
3. Hamilton, Scott. «Maximizing your ERP system: a practical guide for managers». New York, «The McGraw-Hill», 2003., 392 с.

Катющенко Анастасія Віталіївна

студентка 4 курсу 1 групи

*спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Фінансово-правовий коледж*

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ В ОРГАНІЗАЦІЇ

Сучасний етап економічного розвитку України вимагає вирішення практичних завдань управління персоналом підприємства шляхом застосування нових соціально-економічних методів мотивації праці, які надади б змогу підвищити зацікавленість працівників в активній участі розвитку підприємства. Нині, у час швидких змін, високої конкурентної боротьби ефективне підприємство повинне бути високо інновативним, готовим змінювати зовнішнє оточення. Можливість такої ефективності дає підхід до мотивації персоналу як до складової стратегії підприємства. Такий підхід полягає у формуванні системи мотивації, послідовна, поетапна реалізація якої і забезпечить у довгостроковій перспективі бажані результати[1].

В економічній літературі існує велика кількість підходів до визначення мотивації, які розкривають її сутність із різних сторін. Ефективність праці за інших рівних умов визначається особистим ставленням людини до праці, її трудовою поведінкою. У свою чергу, трудова поведінка визначається впливом багатьох факторів, що діють з різною силою в різних напрямках.

У загальному розумінні мотивація — це сукупність рушійних сил, що стимулюють людину до виконання визначених дій. Ці сили можуть мати як зовнішнє, так і внутрішнє походження і змушувати людину свідомо або підсвідомо робити ті або інші вчинки.

Відношення до праці характеризується прагненням (або відсутністю прагнення) людини максимально виявляти свої фізичні та духовні сили, використовувати свій досвід і знання, здібності досягнення визначених кількісних і якісних результатів праці. Воно виявляється в поведінці, мотивації й оцінці праці.

Трудова поведінка — це зовнішній прояв відношення до праці, а мотивація й оцінка — внутрішній.

Залежно від поведінки людини, мотивація — це процес свідомого вибору нею того або іншого типу дій, обумовлених комплексним впливом зовнішніх і внутрішніх факторів (відповідно стимулів і мотивів).

В управлінні мотивація — це функція керівництва, що полягає у формуванні у працівників стимулів до праці (спонукати їх працювати з повною віддачею), а також у довгостроковому впливі на працівника з метою зміни за заданими параметрами структури його ціннісних орієнтацій та інтересів, формування відповідного мотиваційного ядра і розвитку на цій основі трудового потенціалу[2].

Сутність теорій мотивації полягає в тому, що людина, усвідомлюючи завдання, що ставляться перед нею, і знаючи ту винагороду, яку вона може одержати за їхнє вирішення, зіставляє це зі своїми потребами, можливостями і здійснює певну діяльність.

Розмаїття поглядів науковців і практиків засвідчує, що мотивація — це складний процес, ефективність якого оцінюється за результатами діяльності підприємства.

Основні завдання мотивації:

- формування у кожного співробітника розуміння сутності і значення мотивації в процесі праці;
- навчання персоналу і керівного складу психологічним основам внутрішньофірмового спілкування;
- формування у кожного керівника демократичних підходів до управління персоналом з використанням сучасних методів мотивації.

Для вирішення цих завдань необхідний аналіз:

- процесу мотивації в організаціях;
- індивідуальної і групової мотивації;
- змін, що відбуваються в мотивації діяльності людини при переході до ринкових відносин.

Мотивація, як основна функція менеджменту, пов'язана з процесом спонукання себе та інших людей до діяльності шляхом формування мотивів поведінки для досягнення особистих цілей і цілей організації.

Зміст функції мотивації полягає у визначенні потреб персоналу та забезпеченні їх задоволення в організації; розробленні систем винагороди за роботу, що виконується; застосуванні різноманітних форм оплати праці; використання стимулів ефективної взаємодії працівників у колективах і на підприємстві загалом.

За допомогою мотивації керівництво підприємства може вирішувати такі завдання:

- залучення й утримання в організації кращих спеціалістів;
- визнання діяльності працівників, які досягли значних результатів, з метою подальшого стимулювання їх творчої активності;
- демонстрація ставлення керівництва до високих результатів праці;
- застосування різноманітних форм визнання заслуг;
- покращення морально-психологічного стану працівників через відповідну форму визнання;
- забезпечення підвищення трудової активності колективу підприємства.

Для підвищення ефективності діяльності підприємства необхідне вдосконалення мотивації працівників, що може забезпечити:

- підвищення результативності роботи персоналу;
- оперативне досягнення цілей підприємства;
- зв'язок результативності роботи співробітників з оплатою та нематеріальним стимулюванням;
- прозорість системи заохочування;
- зниження плинності кадрів;
- покращення соціально-психологічного клімату;
- покращення командної роботи.

Способи поліпшення мотивації праці прийнято ділити на матеріальні і нематеріальні.

Перший спосіб відображає роль мотиваційного механізму оплати праці в системі підвищення продуктивності праці. Він включає, як елементи вдосконалення системи заробітної плати, так і надання можливості персоналу брати участь у власності і прибутку підприємства. Безумовно, мотиваційний механізм

оплати праці є важливим, але постійне підвищення рівня оплати праці не сприяє, як підтримці трудової активності на належному рівні, так і зростанню продуктивності праці. Застосування цього методу може бути корисним для досягнення короточасних підйомів продуктивності праці [3].

Матеріальна мотивація включає:

- заробітну платню;
- регулярні грошові премії з нагоди певних подій (ювілей служби, різноманітні державні та релігійні свята);
- нерегулярні грошові премії з нагоди певних подій у житті працівника (ювілей, народження дитини, певні досягнення у роботі);
- інші грошові виплати (відсотки від підписаних контрактів, гонорари).

Не менш важливою є нематеріальна (нефінансова), або непряма, мотивація.

До видів нематеріальної мотивації належать:

- подарунки;
- соціальний пакет;
- навчання;
- корпоративні святкування;
- відкритість і постійний діалог керівництва з персоналом тощо.

Інший вид мотивації — це соціальні вигоди, такі як:

- безкоштовні медичні огляди;
- безкоштовний відпочинок під час відпустки;
- можливості для оздоровлення і заняття спортом.

Такий вид мотивації вимагає порівняно невисоких витрат протягом року на одного працівника, проте підвищує статус організації в очах персоналу, оскільки працівник бачить турботу про себе з боку керівництва [4].

Отже, ефективна система мотивації праці на підприємстві має охоплювати: дослідження складу і визначення значущості мотивів різних категорій працівників підприємства; розроблення системи стимулів, яка б відповідала визначеним перевагам; моніторинг впливу процесу мотивації і стимулювання на результати діяльності працівників і підприємства загалом; коригування процесу мотивації і сти-

мулювання з урахуванням результатів моніторингу шляхом застосування різних форм і способів підтримки бажаної для організації поведінки. Саме такий підхід дозволить створити умови для вмотивованості персоналу у стійкому підвищенні результативності праці та забезпеченні конкурентоспроможності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Колот А. М. Мотивація персоналу: підручник / А. М. Колот. — К.: КНЕУ, 2005. — 337с.
2. Корольова К. Взаємозв'язок мотивації і рівня професійних досягнень / К. Корольова // Персонал. — 2008. — № 2. — С. 50–55.
3. Лещенко Л. О. Мотивація праці як фактор підвищення прибутковості виробництва / Л. О. Лещенко // Ефективна економіка. — 2016. — № 4. — URL: [http: www.economy.nayka.com.ua](http://www.economy.nayka.com.ua)
4. Калініченко Л. Л. Комплексний підхід до мотивації персоналу банку / Л. Л. Калініченко // Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Економіка. Одеса: ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2014. — Т. 19. — Вип. 2/5 — С. 135–138.

Качан Євгенія Олегівна
студентка 3 курсу 1 групи
ОКР «молодший спеціаліст»
спеціальність 081 Право
Фінансово-правовий коледж

РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ ЗА РАХУНОК ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Зміна системи державного управління — одна з ключових реформ у нашій країні. Адже йдеться про підвищення ефективності державного апарату, покращення якості адміністративних послуг, які держава надає громадянам шляхом дерегуляції та запобігання дублюванню функцій різними органами влади.

Ця реформа зосереджена на п'яти складових: реформування уряду і центральних органів виконавчої влади, реформа державної служби, модернізація сфери надання адміністративних послуг, зміна системи фінансового управління, перехід до застосування нових процедур формування й аналізу політики, що базується на стратегічному плануванні та оцінюванні ризиків.

Із 1 січня 2016 року набрав чинності новий Закон «Про державну службу», покликаний зробити її професійною і політично незалежною. Відтоді вступ на держслужбу відбувається на конкурсних засадах, що сприяє залученню до цієї сфери ефективних і якісних фахівців [1].

У травні 2017 року від європейських партнерів надійшов перший транш у 10 мільйонів євро в рамках затвердженої ЄС спеціальної програми допомоги у 104 мільйони. Йдеться про безповоротну фінансову допомогу Україні. Відповідно до угоди про фінансування програми «Підтримка комплексного реформування державного управління в Україні», перша частина траншу — фіксована (5 мільйонів євро), друга — залежить від успішності впровадження реформ [3].

На нашу думку, потребують більш детального дослідження напрямки, які були профінансовані коштами європейських партнерів:

1. Підвищення заробітної плати державним службовцям, насамперед, фахівцям з питань реформ, які працюють у десяти міністерствах, в секретаріаті Уряду та у деяких інших центральних органах виконавчої влади.

Реформовані органи, на думку фахівців, повинні зосередитись на здійснюванні аналізу і стратегічному плануванні. Для цього створено директориати, які опікуються ключовими напрямками діяльності державних органів. До роботи у цих структурах залучено на конкурсних засадах кращих фахівців, які мають управлінський досвід, навчалися у провідних світових університетах. Залучити таких людей на роботу в уряд було б набагато складніше, якби завдяки підтримці ЄС Україна не мала би можливості забезпечити їх конкурентною зарплатнею.

2. Створення електронної системи управління людськими ресурсами на державній службі (Human Resource Management Information System).

Йдеться про створення електронного ресурсу, який об'єднає усі органи влади, за його допомогою громадяни зможуть у будь-який момент ознайомитися зі штатним розписом кожного міністерства чи іншого органу державної влади, з'ясувати, скільки там працює людей, чим конкретно вони займаються, яку отримують зарплатню. Самі ж чиновники позбудуться необхідності писати численні резолюції, довідки та інші папери, заповнювати формуляри і файли — у відкритому доступі буде вся інформація про кожного державного службовця (що він робить, який має досвід, коли і як підвищував кваліфікацію, які показники результативності його роботи). Все це — відкрито й прозоро. У підсумку, створення такої системи призведе до більш гнучкого та ефективного апарату державних службовців.

3. Підвищення інституційної спроможності українських державних органів — насамперед, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади. Як зазначають експерти, більшу частку коштів попереднього траншу було спрямовано саме на це.

Дві третини часу в роботі українського міністерства йде на вирішення «поточних» питань, керування державними підприємствами, надання (іноді невластивих) адміністративних послуг, підготовку регуляторних актів, які часто не сприяють поліпшенню життя громадян чи діяльності бізнесу, а, навпаки, їх ускладнюють. Багато експертів наголошують: все це свідчить про те, що Україна й досі має пострадянську модель організації роботи міністерств і відомств. Тоді як в будь-якій провідній країні світу ключове завдання міністерства полягає в аналізі політики, оцінці ризиків, визначенні тих, на кого політика має працювати. А ще — підготовка за підсумками такого аналізу узгоджених, прогнозованих, ефективних і якісних рішень, які потім втілюватимуть інші органи виконавчої влади.

4. Поліпшення матеріального забезпечення державних органів (оновлення комп'ютерних мереж, побудову системи електронного урядування). Ціль — повністю перейти на електронну систему комунікації між органами державної влади як на центральному, так і на регіональному та місцевому рівнях.

5. Залучення кращих зарубіжних фахівців до консультування і надання практичної допомоги українським міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади.

Таким чином, вони можуть користуватися новітніми знаннями і практичним досвідом провідних світових демократій.

Як висновок, можна зазначити, що в ході реформування державного управління в Україні, основні сфери перебувають у процесі удосконалення. За рахунок фінансування з боку Європейського Союзу в ході реформи відбулося чимало якісних змін, які призвели до підвищення ефективності державного апарату та покращення якості надання адміністративних послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про державну службу» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 4, ст. 43) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
2. Концепція адміністративної реформи в Україні URL: <http://www.kr-admin.gov.ua/Reforms/Ua/div1.html>
3. Ukraine: Economic Growth Depends on Reforms and Financing URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2018/10/04/ukraine-economic-update-october-2018>
4. Ukraine and the World Bank Group: Supporting Ambitious Policy Reforms to Restore Sustainable Growth and Strengthen Public Services URL: <https://www.worldbank.org/en/results/2019/04/12/the-world-bank-group-and-ukraine-supporting-ambitious-policy-reforms-to-restore-sustainable-growth-and-strengthen-public-services>

Кириченко Маргарита Вікторівна

студентка 4 курсу 1 групи

ОС «бакалавр»

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Фінансово-правовий коледж

МОТИВАЦІЯ — ДВИГУН ДОСЯГНЕНЬ ЦІЛЕЙ ОРГАНІЗАЦІЇ

Досягнення цілей організації неможливо без забезпечення ефективних дій персоналу. Для цього потрібно не тільки забезпечити функціональне завантаження працівників і створити

їм необхідні умови, але і викликати у них бажання енергійно здійснювати саме ті дії, які наближають організацію до досягнення поставлених цілей. У зв'язку з цим керівництво повинно виконувати дуже важливу функцію — створення умов для мотивації працівників і здійснення її на практиці. Особливістю сучасного управління персоналом є зростаюча роль особистості працівника, відповідно змінюється співвідношення мотивів і потреб, на яких може базуватися система мотивування. Для мотивації співробітників нині використовують як фінансові, так і нефінансові методи винагороди.

Оцінка працівників — базова процедура для ряду кадрових питань: при прийомі на роботу, просуванні по кар'єрних сходах, скорочення, реорганізації, заохоченні. Оцінка системи мотивації персоналу дозволить вибрати і застосувати дієві мотиваційні чинники, які не тільки гарантують високу продуктивність праці, але і дозволять виявити найбільш перспективних співробітників. Компанія зможе профінансувати їх професійний розвиток і навчання, забезпечити собі тим самим конкурентну перевагу.

Основні завдання проведення оцінки працівників: визначення співвідношення між витратами на співробітника і реально виконаним їм обсягом робіт; оцінка мотивації персоналу, можливість висунення співробітників на керівні посади без витрат на навчання; виявлення функціональності окремо взятих співробітників; виявляються вони як частина команди при створенні певних умов або відрізняються яскравою індивідуальністю; самовдосконалення професійного рівня і підвищення загальної ефективності компанії. [5]

Мотивація персоналу — це процес використання внутрішніх та зовнішніх стимулів, за допомогою яких працівників спонукають до активної діяльності, щоб досягнути тих чи інших власних та організаційних цілей. Мотиви — це внутрішні рушійні сили людини, які впливають на спосіб та результати її діяльності. Варто зауважити, що максимального мотивуючого ефекту можна досягти лише тоді, коли є оптимальна система мотивації, що поєднує як матеріальні, так і нематеріальні важелі.

Дослідження проблем формування і розвитку мотивації, як функції менеджменту, дали змогу виявити її основні закономірності та довести їх взаємозв'язок.

Науковці відмічають, що кожна людина індивідуальна, і в кожній людині є індивідуальні потреби, які вона бажає задовольнити працюючи на підприємстві. Таким чином, при побудові системи мотивації керівнику слід пам'ятати, що не можна мотивувати всіх працівників однаково. Це допоможе йому зробити систему мотивації економічно ефективною. Система нематеріальної мотивації повинна бути різною не тільки для працівників різних рівнів, але і враховувати соціальний статус, вік, стать працівника, а також його психологічні особливості [2, 63].

Існує кілька класифікацій видів нематеріальної мотивації. Однак, в найзагальнішому вигляді можна виділити:

► Соціальна

Мотивування співробітників, налаштованих на просування по кар'єрних сходах, професійний розвиток, проводиться наданням їм важливих громадських доручень, залучення до управління та прийняття рішень, що стосуються робочого процесу, заохочення соцпакемом, навчання, оплата лікарняних листів, надання медичної страховки, туристичних путівок.

► Психологічна

Визначальним фактором мотивування виступає спілкування і тепла комфортна атмосфера всередині колективу.

Для мотивування застосовуються такі прийоми:

- формувати команду з урахуванням індивідуальних особливостей працівників;
- організовувати корпоративні заходи, щоб підлеглі спілкувалися з керівництвом у неформальній обстановці;
- подавати особистий приклад, щоб співробітники бачили внесок керівника у загальну справу.

► Моральна

Мотивація безпосередньо залежить від потреби в повазі всіх членів колективу. **Визнання якісної роботи і результатів необхідно вести в колі всього колективу і це виражається у вигляді відзнак, почесних грамот, усної похвали, занесення на дошку пошани.**

► Організаційна

Мотивування виражається якісною організацією робочих місць і всього процесу роботи у вигляді оснащення робочого місця сучасною технікою (в офісах комп'ютери і різна оргтехніка, на виробництві — інші пристрої, пов'язані зі специфікою роботи); виділення спеціального приміщення для відпочинку; забезпечення харчування на території підприємства.

Для оцінки мотивації застосовуються карти мотивації, тестування, анкетування, питання про компанію, метод проєктивних питань, тематичні опитувальні аркуші, коуч-анкети, написання есе, структуроване споглядання, оцінка продажів, підвищення якості роботи, зниження кількості скарг клієнтів, оптимізація робочого процесу, впровадження інновацій.

В умовах розвитку «нової економіки», становлення нових форм власності та трансформації всієї системи соціально-трудових відносин відбувається якісна зміна мотивації трудової діяльності, її змісту і структури. У цей період найважливішим завданням управління працею є створення мотиваційного механізму, головна функція якого — зростання зацікавленості працівників у ефективному використанні своєї робочої сили, інтелекту на основі надання їм можливостей для найбільш повного задоволення своїх потреб. Для позначення основних напрямків до формування оптимального механізму мотивації праці необхідно, перш за все, вивчення реальної структури мотиваційних пріоритетів, виявлення визначальних системоутворюючих чинників мотивації.

Розробці методів нематеріального стимулювання постійно надається все більше уваги. Безумовно, для кожного конкретного працівника повинна бути побудована окрема система стимулювання з урахуванням: особистих якостей, наявності тих або інших ресурсів в організації, стилем керівництва в компанії, відділі. Дієвість запропонованих методів може бути оцінена лише з часом. Проте зарубіжний досвід дозволяє стверджувати, що нематеріальні методи дають можливість успішно застосувати їх для вирішення задач підвищення ефективності діяльності працівників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Плужніков В. О. Вплив мотивації праці на підвищення ефективності виробництва // Економіка АПК. — 2008. — № 4. — С. 137–140.
2. Юкіш В. В. Застосування матеріальних і нематеріальних методів мотивації лідерства на різних рівнях управління / В. В. Юкіш // Інноваційна економіка. — 2009. — № 8. — С. 62–66.
3. Сардак С. Мотивація та стимулювання працівників вітчизняних підприємств // Україна: аспекти праці. — 2008. — № 6. — С. 45–51.
4. Смачило В. Регулювання робочого часу як складова нематеріальної мотивації // Україна: аспекти праці. — 2007. — № 8. — С. 49–50.
5. Эффективные методы оценки мотивации персонала. URL: <https://www.zis.by/publications/effektivnyie-metodyi-oczenki-motivaczii-personala>
6. Зарубежный опыт мотивации персонала. URL: <https://searchinform.ru/kontrol-sotrudnikov/motivatsiya-personala/zarubezhnyj-opyt-motivatsii-personala/>

Клименко Богдан Юрійович
студент 3 курсу 1 групи
ОКР «молодший спеціаліст»
спеціальність 081 Право
Фінансово-правовий коледж

АДАПТАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Європейський вибір — це невід’ємна складова національної ідеї і одночасно стратегічний напрям державно-правового розвитку України. Підписання і ратифікація Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейським Союзом та їх державами-членами засвідчили офіційне визнання Україною європейського вибору як стратегічного курсу зовнішньої політики держави.

На шляху адаптації законодавства України до законодавства ЄС існує чимало проблем, без вирішення яких неможливо сподіватися на членство в Євросоюзі. Для входження у право-

ве поле Європи, Україні потрібно прийняти нові або внести відповідні зміни до законів та інших нормативно-правових актів, кількість яких становить майже 4 тисячі. Фактично йдеться про створення цілком нового законодавства, але слід віддати належне, що багато роботи на цьому напрямку вже зроблено.

Для успішного проведення адаптації законодавства України до законодавства ЄС важливе значення має впорядкування юридичної термінології та вироблення сталої системи юридичних понять і термінів. Тільки така система здатна забезпечити зближення законодавства, його однакове тлумачення, а також правильне застосування правових норм.

Варто звернути увагу на два принципові моменти, які знайшли неоднозначне закріплення в нормативно-правових актах України:

- 1) Що саме підлягає адаптуванню?
- 2) До яких саме норм права ЄС здійснюється адаптація?

У частинах 1 і 2 розділу закону «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» вказується на «процес приведення законів України та інших нормативно-правових актів у відповідність ...». При цьому у додатках до цього Закону використано досить широкий підхід щодо змісту поняття «законодавство, що підлягає адаптації», оскільки ним охоплюються не лише закони та інші нормативні акти, що приймаються Верховною Радою України та іншими вищими органами державної влади, але також нормативно-правові акти міністерств та інших центральних органів виконавчої влади [1].

Важливе значення має також відповідь на питання, до яких саме норм права ЄС повинна здійснюватися адаптація. Законодавство Європейського Союзу — «*acquis communautaire*» найбільш точно розкриває той масив права ЄС, до якого повинно адаптуватися законодавство України. Це пояснюється тим, що в рамках Євросоюзу не існує законодавства у звичайному формально-юридичному значенні цього терміну, тобто як системи нормативно-правових актів, що приймаються уповноваженими органами державної влади та передбачають відповідну процедуру їх прийняття та застосування. Поняття

«законодавство» в ЄС є автономним та суттєво відрізняється від українського еквівалента.

У 2019 р. Міністерством юстиції України було надано 871 експертних висновків щодо відповідності «*acquis communautaire*» проектів нормативно-правових актів, серед яких 42 висновки, згідно з якими проекти законів та інших нормативно-правових актів відповідають *acquis communautaire*; 730 висновків, згідно з якими проекти законів та інших нормативно-правових актів не суперечать «*acquis communautaire*»; 99 висновків, згідно з якими проекти законів та інших нормативно-правових актів не відповідають «*acquis communautaire*».

Наша країна виважено ставиться до механізму приведення власного законодавства у відповідність до норм права ЄС. Зокрема, передбачається, що нормативно-правові акти, які суперечать «*acquis communautaire*», можуть прийматися лише за наявності достатнього обґрунтування необхідності прийняття такого акта і на чітко визначений у самому акті строк.

Крім того, адаптуючи законодавство України, необхідно забезпечити не лише його відповідність «*acquis communautaire*», але й механізм його виконання, оскільки часто навіть найдосконаліший нормативний акт на практиці досить важко реалізувати. Тому доцільно виділяти два аспекти адаптації законодавства:

1. Формальний, що передбачає приведення національного законодавства у відповідність до «*acquis communautaire*».
2. Практичний, що полягає у створенні умов, необхідних для застосування адаптованого законодавства [2].

Підсумовуючи, варто зазначити, що сама лише адаптація законодавства не буде ефективною, якщо нехтувати іншими складовими інтеграційного процесу. Так, вона повинна відбуватися паралельно зі створенням відповідного політичного клімату у суспільстві та інших важливих умов, за яких європейський вибір України мав би підтримку з боку основних політичних сил та учасників ринкових відносин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу»

від 18 березня 2004 року № 1629-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>

2. Мармазов Є. В. Адаптація законодавства України до *acquis* Європейського Союзу. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_1702
3. Прилипчук О. В. Реалізації адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Харків, 2016. 151–157 с.
4. Яковюк І. В. Адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу: проблеми реалізації. 2012. 268 с.

Ковальчук Анна Вадимівна

студентка 4 курсу 1 групи

ОС «бакалавр»

*спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Фінансово-правовий коледж*

НЕОБХІДНІСТЬ ЦИФРОВІЗАЦІЇ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

З розвитком інформаційних технологій, що супроводжується появою цифрових послуг та глобальним проникненням мобільного доступу до Інтернету, змінюється і процес надання послуг, у тому числі, і банківської діяльності. Банківську сферу тривалий час вважали досить консервативною у використанні нових технологій. Однак сьогодні банківські установи не можуть залишатись осторонь технологічного прогресу, насамперед через підвищення конкуренції з боку фінансових компаній, сфера діяльності яких безпосередньо стосується надання банківських та інших послуг [1, с. 141].

Цифровізація банківської діяльності — це трансформація у нові або вдосконалені банківські продукти та послуги, в оновлений чи покращений банківський технологічний процес, який використовується у практичній діяльності, чи новий підхід до реалізації продуктів і послуг, їх адаптацію до актуальних вимог клієнтів. Цифровізація діяльності банків спрямована на отримання прибутку від впровадження сучасних фінансових технологій. Результатом цифровізації банківської діяльності є нові або з новими якостями послуги

і продукти: сучасне нове технологічне обладнання та процеси; нові інтелектуальні продукти; інноваційні проекти і програми; нові підходи до формування банківських продуктів та послуг.

Щоб вижити, традиційним фінансовим установам треба буде постійно оцифровувати власні послуги, широко використовувати мобільні додатки та хмарні технології. Зараз головна мета цих установ — бути доступними для широкого використання електронних грошових операцій цілодобово з будь-якого куточка світу. [2, с. 99].

Цифровий банкінг — це діяльність банку з надання послуг клієнтам за допомогою комп'ютерних технологій. До таких послуг можна віднести: управління рахунками, інвестування коштів, перекази та оплата рахунків за товари та послуги; консультаційні та інформаційні послуги; кредитні операції [3, с. 584].

Мобільний-банкінг, інтернет-банкінг, додатки в смартфонах, створення нових спеціальних програм дозволяють охопити свою частину аудиторії. Наприклад, для фізичних осіб найбільшої популярності набувають додатки в смартфонах. Для юридичних осіб якнайкраще підходить система інтернет-банкінгу на стаціонарних і переносних комп'ютерах.

Банківські установи за допомогою, цифрових технологій будуть збирати дані про життя та поведінку кожної людини і аналізувати їх за допомогою штучного інтелекту. Завдяки цьому банки будуть більш якісно підлаштовуватися під потреби клієнтів. Також системи повинні відповідати сучасним стандартам безпеки — бути надійно захищені від зломів і шахраїв. У зв'язку з цим одним з основних завдань у розвитку онлайн-систем є пошук оптимального рішення для забезпечення простоти реєстрації в системі, її використання і одночасно забезпечення захисту інформації.

Завдяки мінімальним затратам на забезпечення доступу клієнта до банківської установи та автоматичним програмним сервісам цифрові фінансові установи отримують значні переваги перед звичайними банками, адже їх кредитні умови значно цікавіші, ніж у класичних банків. Крім того, такі фінансові установи активно використовують соціальні мережі

для систематизації та контролю за споживчою та фінансовою поведінкою клієнта. Тому вони більш мобільні до фінансових потреб клієнтів. Банк на цифровому етапі розвитку перестає бути посередником, він стає агентом, який надає клієнту послугу: доступ до рахунку й операцій по ньому. Клієнт стає автономним, самостійним щодо банку [4, с. 255].

Цифровий банкінг в Україні — це перспективний напрямок розвитку банківських послуг, який забезпечує скорочення витрат на персонал для банків та економію часу та коштів для їхніх клієнтів. Це підтверджує і офіційна статистика — з 2016 року кількість українців, які користуються послугами дистанційно, зростає втричі.

Можемо зробити висновок, що метою цифрового банкінгу є задоволення потреб клієнтів за рахунок отриманих послуг, а також надання можливості клієнтам самообслуговуватись в інтернет-банку без відвідування відділення в цілях економії часу. Пропонуючи послуги цифрового банкінгу, банки прагнуть скоротити витрати та покращити продукти і послуги, зосередившись на трьох аспектах:

1. Задовольнити потреби клієнтів використанням різних продуктів та послуг;
2. Краще дізнатись потреби клієнтів та запропонувати персональні рішення;
3. Зробити банківські системи ще безпечнішими.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кириленко С. А. Зміна парадигми продажу банківських послуг в умовах розвитку цифрових каналів дистрибуції / С. А. Кириленко // Світ фінансів. — 2016. — Вип. 4. — С. 141–150.
2. Тарасюк М. В., Кощев О. О. Інновації в глобальній цифровій фінансовій сфері: оцінка трансформацій / М. В. Тарасюк, О. О. Кощев // Актуальні проблеми міжнародних відносин. — № 5. — 2017. — С. 99
3. Розвиток банківської системи України: монографія / О. І. Барановський [та ін.]; за заг. ред. О. І. Барановського; НАН України; ДУ «Інститут економіки та прогнозування». — К.: Ін-т економіки та прогнозування, 2008. — 584 с.

4. Корнівська В. О. Цифровий банкінг: ризики фінансової дигіталізації / В. О. Корнівська // Проблеми економіки. — № 4. — 2017. — С. 255–260.

Ковальчук Ігор Сергійович

студент 4 курсу 1 групи

ОС «бакалавр»

*спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

СУЧАСНИЙ СТАН ІПОТЕЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ринок іпотечного страхування в Україні дуже молодий порівняно з іншими західноєвропейськими країнами, але з 2005 року ринок іпотечного страхування перейшов у стадію швидкого зростання. Своєрідність може бути визнана єдиним ефективним механізмом підтримки попиту на житло.

Останніми роками характеристики обсягу ринку іпотечного страхування українськими банками продовжують знижуватись у своїй динаміці (крім останнього 2018 року, як пояснено нижче). Наприклад, за даними НБУ, якщо кредити домогосподарствам на придбання, будівництво та реконструкцію житла у 2014 році становили 71803 млн. грн., то наприкінці минулого 2018 року — лише 444458 млн. грн., тобто спостерігається зменшення обсягів ринку в 1,6 рази. За наявними даними, у лютому 2019 року ринок «стиснувся» до 43146 млн. грн. У відсотковому вираженні частка позик на житло зменшилась з 1/3 їх загального обсягу до фактично п'ятої. Таким чином, тенденція кредитування цього сегменту, що підтримує життєдіяльність щодо вартості та відносно потреб населення зменшується. [5].

Кредити домогосподарствам — загальні, на придбання, будівництво та реконструкцію житла представлені в табл. 1.1.

Високий запас житла від забудовників протягом багатьох років зменшив будівництво нових будинків в Україні. За 2018 рік обсяг введеного в експлуатацію житла в багатоквартирних

будинках в цілому по Україні зменшився на 25 %. У Києві це зниження було ще більшим — 29 %.

Однак все ж є деякі позитивні тенденції розвитку ринку іпотечного страхування: наприклад, протягом 2019 року залишок за гривневими кредитами домогосподарств на придбання, будівництво та реконструкцію житла збільшився на 6 %, а фізичним особам надано позики майже на гривню 2,6 млрд. За даними Міністерства юстиції, у 2019 році кількість квартир та будинків в Україні зросла на 8 %, а в Києві — на 13 %. — за цими даними відзначається активність попиту на придбання житла на вторинному ринку.

Таблиця 1.1

Кредити домогосподарствам — загальні, на придбання, будівництво та реконструкцію житла в 2014–2019 рр.

Період/рік	Кредити, надані домогосподарствам, всього, млн. грн.	Кредити, надані домогосподарствам на придбання, будівництво та реконструкцію житла, млн. грн.	Кредити, надані домогосподарствам на придбання, будівництво та реконструкцію житла, %.
2014 р.	211215	71803	33,9
2018 р.	201102	44458	22,1
2019р.	202531	43146	21,3

Джерело: складено автором на основі [5]

Іпотечне страхування та іпотечний ринок завжди тісно пов'язані зі станом ринку нерухомості. Іпотека — це форма розвитку ринку нерухомості. У 2018 році на ринку нерухомості України відбулися значні зміни. «Ціни на квартири практично заморозились, оренда стабільно зростала, а для забудовників ввели нові правила», — писала А. Іщенко в огляді стану ринку нерухомості [3].

Попри те, що оціночна собівартість квадратного метра житла в Україні у жовтні 2018 р. розрахунково встановилась на відносно невисокому рівні — 11849 грн., фактор масової

відсутності попиту на житлові продукти новобудов не дає змоги активізувати ринки нерухомості та ринок іпотеки.

Наявне зменшення обсягів іпотечних кредитів населенню обумовлено значними ризиками цих операцій при вкрай незначному платоспроможному попиті. За експертними оцінками, в Україні у 2018 р. середня сума іпотечного кредиту в Україні складала 800 тис. грн. (орієнтовно 28,5 тис. дол. США). У загальній кількості угод на купівлю житла іпотечні договори в останні роки не перевищували 3%. Зрозуміло, що іпотека не може розвиватися при значному рівні бідності населення. Безробіття та іпотека є протиотрутою ринку. Приховане безробіття також не допомагає збільшити іпотеку. На разі існує величезний розрив між середнім рівнем доходів українців та витратами на житло, що робить його практично неможливим придбати без довгострокових заощаджень чи позик. Це стає замкнутим колом: купівля іпотеки вимагає належного рівня платоспроможності, а досягти її можна лише за рахунок високої та прозорої зайнятості [6].

Основною причиною поганого прийняття квартирного страхування в Україні є те, що клієнт не вірить, що з його квартирою може статися щось (пожежа, витік води тощо). Другий фактор — недовіра до страхових компаній і, нарешті, третій, не менш важливий, низький рівень доходів населення [4].

На разі в Україні система іпотечного страхування перебуває на стадії формування, оскільки вона не досягла такого рівня розвитку, як в розвинених країнах, де пройшла усі етапи розвитку. Іпотечна криза виявляє недоліки функції іпотечного страхування. Це зумовило необхідність розробки стратегій для забезпечення ефективної функціональності [2].

Стратегію розвитку іпотечного страхування слід розуміти, як сукупність заходів та умов їх застосування, що гарантують ефективне функціонування ринків іпотечного страхування та нерухомості та закладають основу для довгострокової національної економічної і макроекономічної безпеки [1, с. 38].

Ринок іпотечного страхування в Україні не є стабільним, і є необхідність у значному збільшенні обсягу іпотечних кредитів, у тому числі, для фізичних осіб. Без змін ситуація погіршується з кожним роком, оскільки кількість іпотечних

кредитних портфелів банківських установ, що базуються в НБУ, зменшується щороку протягом останніх п'яти років: на 1 січня 2020 року частка іпотечних кредитів у кредитних портфелях Банку становила 4,63 %, а на початок 2016 року — 5,65 %. Пожвавлення іпотечного страхування має важливе значення, як для розвитку страхового ринку, так і для національної економіки в цілому, оскільки саме в галузі страхування накопичуються внутрішні довгострокові ресурси, які можна спрямувати у вигляді інвестицій в різні галузі економіки, сприяючи економічному зростанню держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Карпа І.С. Діагностування іпотечного житлового кредитування у контексті розширення доступу до кредиту з боку економічних агентів / І.С. Карпа // Економічний аналіз. — 2017. — № 2. — С. 98–104.
2. Кредити, надані домашнім господарствам: Сайт Національного банку України — URL: <https://bank.gov.ua/control/uk/>
3. Офіційний сайт ПрАТ «СК «Респект». — URL: respectins.com
4. Офіційний сайт СК «Інгос-страх» — Режим доступу: ings.com.ua.
5. Підсумки діяльності страхових компаній за 2018 рік — URL: https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/2017_rik/sk_%202018.pdf.
6. Рудь Б. Іпотека піднімається, но рынок лежит / Б. Рудь — URL: <http://news.finance.ua/ru/~2/0/all/2010/08/-03/205281>

Кочерженко Тамара Олегівна

студентка 3 курсу 1 групи

ОС «бакалавр»

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Фінансово-правовий коледж

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ТА ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ

Для українських економістів надзвичайно актуальним завданням стає інноваційний розвиток економіки, вироблення стратегії та захисту від негативних наслідків. Важливою

метою структурної стратегії є зниження рівня енергетичної та іншої ресурсної залежності України від зовнішніх чинників і зрівноваження економічної безпеки держави. Лише за таких умов Україна зможе вивести економіку на світовий рівень, забезпечити значне зростання валютних надходжень, потрібних для стабілізації бюджету.

В сучасних умовах зростання взаємної залежності країн і загострення глобальної конкуренції інноваційність є запорукою прогресу, а також фактором формування та збільшення конкурентної сили, забезпечення добробуту населення. Держава бере на себе функції розробки перспективної інноваційної стратегії, вибору пріоритетів, прямої та опосередкованої підтримки базисних інновацій, які визначають технологічний рівень і конкурентоспроможність економіки, її місце у світовому технологічному й економічному просторі, а також здійснення інновацій у неринковому секторі економіки. Посилення інноваційного потенціалу регіону можливе шляхом: активізації ресурсних можливостей його розвитку (в першу чергу, активізація фінансової складової, яка визначає розвиток усіх інших складових); підвищення результативних показників інноваційного розвитку, як в галузевому, та і в територіальному розрізі. Основними пріоритетними галузями економіки повинні бути ті, що складають основу технічно передових галузей економіки, а саме: розвиток комп'ютерних мереж; створення автомобіля та літака нового покоління, кардинальна модернізація залізничного транспорту; розробка нових джерел енергії; створення нових поколінь мікросхем; створення телебачення з високим ступенем можливостей екрану; нові ліки та засоби захисту рослин; створення нових матеріалів; розробка нових функціональних біоматеріалів; розвиток природоохоронних технологій.

Україна потребує великомасштабних фінансових і матеріальних витрат, потужного кадрового та інфраструктурного забезпечення, але можна констатувати, що вона володіє достатньо вагомим та перспективним інноваційним потенціалом. Проте на сьогодні він використовується далеко не в повному обсязі, що викликано як потребами його

технологічного та структурного оновлення, розширення фінансової підтримки інноваційної діяльності в Україні, так і поглибленням міжнародного науково-технічного співробітництва нашої держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Узунов В. В. Інноваційний потенціал та особливості протікання регіонального інноваційного процесу. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=639>
2. Головінов О. М., Федосєєва Ю. С. Інноваційний потенціал України: сучасний стан та перспективи розвитку. URL: http://www.rusnauka.com/11_EISN_2010/Economics/64066.doc.htm

Кравченя Лідія Валентинівна

студентка 2 курсу 2 групи

ОКР «молодший спеціаліст»

спеціальність 081 Право

Фінансово-правовий коледж

ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Нині європейська інтеграція є пріоритетним напрямом розвитку України. Ця ідея була підтверджена на рівні окремих статей Конституції України. Так, преамбула до Конституції України говорить про європейську ідентичність українського народу і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України[1]. Аналіз ст. ст. 85, 102 та 116 Конституції України дає можливість стверджувати про спрямування зусиль законодавчої, виконавчої влади та Президента України на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору[1]. Таким чином, названі положення Конституції України свідчать про те, що європейська інтеграція України є пріоритетним, незворотнім курсом Української держави.

Досягнення мети європейської інтеграції України неможливе без залучення широкого спектру органів державної влади. Так, до реалізації євроінтеграційного курсу України залучені:

- Верховна Рада України, яка згідно із п. 5 ст. 85 Конституції України до її повноважень належить визначення засад реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору[1]. Крім того, у її складі функціонує Комітет з питань інтеграції України з Європейським Союзом[2]. До предмету відання цього комітету належать: 1) участь України в міжнародних інтеграційних процесах, пов'язаних з діяльністю Європейського Союзу (ЄС); 2) адаптація українського законодавства до законодавства Європейського Союзу (ЄС), забезпечення його відповідності зобов'язанням України у рамках Ради Європи (РЄ); 3) оцінка відповідності законопроектів міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції; 4) державна політика у сфері європейської інтеграції тощо.[2].

- Президент України, який згідно із ст. 102 Конституції України є гарантом реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору[1].

- Виконавча гілка влади, що в межах здійснення євроінтеграційної політики України представлена широким колом суб'єктів публічної адміністрації. До них належить: а) Кабінет Міністрів України, який згідно із п. 1–1. ст. 116 Конституції України забезпечує реалізацію стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору[1]; б) Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України, який є членом Уряду України, та контролює від імені Кабінету Міністрів України здійснення євроінтеграційної політики України; в) Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції, який здійснює заходи щодо: розроблення та здійснення заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, інших міжнародних договорів України та домовленостей між Україною та Європейським Союзом; співробітництва між

Україною та Європейським Союзом, а також державами — членами Європейського Союзу відповідно до їх повноважень за Договором про функціонування Європейського Союзу; адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (*acquis* ЄС); виконання міжнародних договорів України і домовленостей між Україною та Європейським Союзом; діяльності двосторонніх органів, передбачених Угодою про асоціацію та іншими міжнародними договорами України; цільового спрямування бюджетного фінансування; залучення та використання міжнародної допомоги Європейського Союзу та інших донорів, спрямованих на підтримку виконання завдань [3]; г) заступники міністрів з питань європейської інтеграції на рівні міністерств тощо.

Не дивлячись на такий широкий перелік суб'єктів публічної влади, які залучені до реалізації євроінтеграційної політики України, існують численні проблеми щодо забезпечення безперервності та системності просування України у бік Європейського Союзу. Однією із центральних проблем є відсутність злагодженої взаємодії між Президентом України, законодавчою та виконавчою гілками влади стосовно європейської інтеграції України. Якщо говорити конкретніше, то значна частина заходів із адаптації законодавства України до законодавства ЄС передбачає внесення змін до законів України. Основним виконавцем заходів із розробки законопроектів є Уряд України та профільні міністерства. Однак, розроблені ними законопроекти не розглядаються вчасно Парламентом України. Це призводить до затримки виконання заходів, передбачених Угодою про асоціацію між Україною та ЄС[4]. У той же час, аналізуючи, наприклад, досвід Польщі, яка нині є членом ЄС, ми можемо говорити про принципово іншу ситуацію. Законопроекти, розроблені Урядом Польщі, які стосувалися набуття нею членства у ЄС, розглядалися і схвалювалися Парламентом Польщі у першу чергу. Для вирішення цієї проблеми ми пропонуємо створити Координаційну раду з питань євроінтеграції України. Ця рада могла б координувати зусилля Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України щодо реалізації євроінтеграційної політики України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання: Постанова Верховної Ради України від 29 серпня 2019 року № 19-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/19-20>
3. Про Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 жовтня 2017 р. № 759. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/250334224>
4. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011

Красьоха Ольга Василівна

студентка I курсу 1 групи

ОКР «молодший спеціаліст»

*спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Фінансово-правовий коледж*

ПРИЧИНИ ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У 80–90-Х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ

Економічне становище України в перехідний до ринку період характеризувалося значним поширенням масштабів тіньової економіки та посиленням її впливу на соціально-економічне життя суспільства. Особливо гостро впливає ця проблема на соціальний добробут населення, конкурентно спроможність України на світовому ринку та євро інтеграційні процеси. Поширення тіньової економіки призводить до різкого зниження ефективності державної політики, а подекуди унеможливорює регулювання економіки ринковими методами. Тому проблема тінізації економічних відносин в Україні була і залишається актуальною і потребує подальшого дослідження.

Мета нашого дослідження полягає в аналізі походження та причин тінізації української економіки, що розпочалась у 80-х і зараз заважає цілісному розвитку держави.

Значний внесок у вивчення цього питання зробили вітчизняні вчені-економісти, серед яких А. Базилюк, С. Коваленко [1], А. Ткаченко [2], О. Леонов [3], О. Прутська, І. Приварнікова [4], К. Степанюк [5].

Тіньова економіка — це складне соціально-економічне явище, що представлене сукупністю неконтрольованих і нерегульованих, як протиправних, так і законних, але аморальних, економічних відносин між суб'єктами економічної діяльності з метою отримання доходу за рахунок приховування доходів і ухилення від сплати податків. Тіньова економіка має три складові: неформальну, приховану і підпільну (кримінальну) економіку [1].

Тіньова економіка є невід'ємною складовою економічного життя країни. Об'єктивна і точна оцінка фінансового потенціалу неможлива без врахування тих фінансових потоків, що офіційно відсутні, але реально існують.

Історія тіньової економіки розпочинається з виникненням держав, тоді ж з'являються і окремі її ознаки. Проблема тінізації економіки набула великого значення в кінці ХХ ст., коли тіньовий сектор почав проникати в усі сфери економічних і суспільних відносин майже в усіх країнах світу.

Як показують західні дослідження, існує взаємозв'язок між розвитком легальної і тіньової економіки. Зокрема, на початку 90-х років у країнах, де спостерігалось відносно незначне зростання легальної економіки (наприклад, у Польщі, Латвії), тіньова економіка швидко зростала [2, 35]. Там, де швидко росла офіційна економіка, спостерігався помірний ріст неофіційних форм господарювання (Іспанія, Португалія) або навіть їх скорочення (Австрія, Франція). Отже, тіньова економіка стала своєрідним стабілізатором економіки західних країн, а саме: чим менше приріст виробництва в офіційному секторі, тим вище підйом в нелегальному, і, навпаки.

У другій половині 1980-х років обсяг тіньової економіки в СРСР оцінювався спеціалістами у 70–90 млрд. крб. на рік. Чисельність зайнятих у цьому секторі наближалась до 30 млн. осіб. У 1985 році офіційно в СРСР було зареєстровано 64 тис. осіб, які

вже займалися приватною практикою. Під час державного планування відповідним чином урахувувались тіньові господарські процеси. У цей час кожний третій карбованець не повертався у банк, а обертався каналами тіньової економіки [3, 45].

За даними експертів, у 1990 році у тіньовій економіці працювало понад 20 % працездатного населення. Послугами тіньовиків користувалися до 70 % тих, хто купував одяг, 57 % — продукти харчування, 35 % — ліки тощо. Загальна сума тіньових послуг населенню в СРСР наприкінці 1980-х років становила майже 22 млрд. крб., при річному обороті тіньового капіталу у 70–80 млрд. крб. Такий вид підприємництва став компенсатором викривлених господарських відносин в країні, що виправляв диспропорції радянської планової економіки [4, 36].

Причин існування тіньової економіки багато. Їх можна виокремити в чотири основні групи: фінансово-економічні, соціально-політичні, правові та адміністративні (табл. 1).

Причини, що сприяють розвитку тіньової економіки:

Таблиця 1

Групи причин	Причини формування тіньової економіки
Фінансово-економічні	<ul style="list-style-type: none"> – кризи фінансової системи; – високі ставки, велика кількість та складний механізм розрахунків; – встановлення пільгових умов функціонування окремим суб'єктам господарювання
Правові	<ul style="list-style-type: none"> – слабке забезпечення правоохоронних структур необхідними ресурсами; – низький рівень правових знань та правової культури населення; – відсутність чіткої межі між офіційною та тіньовою діяльністю;
Адміністративні	<ul style="list-style-type: none"> – адміністративні бар'єри, що перешкоджають розвитку легального бізнесу; – некомпетентність державного управлінського апарату; – відсутність в економіці залежності оплати праці чиновників від конкретного результату їхньої роботи

Групи причин	Причини формування тіньової економіки
Соціально-політичні	<ul style="list-style-type: none"> - невпевненість підприємців у стабільності ринкового економічного курсу; - деградація культури; - низький рівень соціальних благ, що отримуються найнятими робітниками в легальній економічній діяльності.

Серед вище перерахованих причин особливо гостро торкнулася України фінансова криза. Вона проявилася у другій половині 80-х років ХХ ст. Керівництво СРСР та УРСР не знайшло ефективних важелів для стримування кризових тенденцій в економічній сфері. Попри реформування командно-адміністративної моделі керівництво не розуміло важливості поглиблення економічних реформ саме на ринкових засадах. Нерозуміння необхідності, відсутність дієвої програми заходів спричинили крах командної системи економіки.

Таким чином, аналізуючи причини тінізації економіки України у 80–90-х рр. ХХ століття, можна визначити, що наразі жодна держава не зможе існувати без цих таємних потоків, адже фінансова оцінка потенціалу неможлива без їх врахування. Як виявилось, саме завдяки тіньовій економіці в деяких країнах стабілізувався фінансовий стан, але це лише одиниці. Тіньова економіка негативно впливає на соціально-економічний розвиток суспільства. Зростання рівня тінізації економіки та її кримінальних наслідків гальмує процеси державотворення в країні. Катастрофічними є моральні наслідки тіньової економіки, оскільки вона деформує свідомість людей, породжує соціальний песимізм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Базиліук А. В., Коваленко С. О. Тіньова економіка в Україні: монографія. К.: НДЕІ Мінекономіки України, 1998. 206 с.
2. Ткаченко А. В. Тіньова економіка та її вплив на економічну систему. *Бізнес Інформ*. 2012. № 10. С. 47–51.

3. Леонова О. О. Умови та закономірності формування тіньової економіки в Україні. *Управління розвитком*. 2015. № 2. С. 42–49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2015_2_9
4. Прутська О. Історичний досвід розвитку підприємництва в Україні *Економіка, фінанси, право*. 2002. № 9. С. 32–37
5. Приварнікова І., Степанюк К. *Тіньова економіка: причини, обсяги та шляхи їх зменшення*. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/dtr/ep/2010_2

Кузьменко Владислав Володимирович

студент 1 курсу, 1 групи

ОКР «Молодший спеціаліст»

*спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Фінансово-правовий коледж*

СТРАХУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ

Сьогодні в еру індустріалізації та швидкісного інтернету, з'являються щодня все новіші й новіші способи заробітку грошей. Це стає поштовхом для людей звертатись до нових підходів отримання прибутку та пошуку всі вільних ринкових ніш.

Один з відомих способів заробітку є інвестиції. Інвестування, як і будь-яка інша сфера діяльності має свої ризики, тому необхідним є розгляд шляхів убезпечення свої вкладень та зниження можливих ризиків.

Страхування фінансових інвестицій — це якщо особа, яка працює на ринку фінансових інвестицій, хоче застрахувати себе від можливих збитків у зв'язку з діями на ринку, купуючи страховий поліс у професійного страховика, який не бере участі в угоді та є третьою особою. Зазвичай йдеться про страхування інвестицій які спрямовані на отримання прибутку.

Є три види інвестицій:

- 1) Цінні папери — вкладення капіталу в дохідні інструменти фондового ринку.
- 2) Депозитні вклади — вкладення капіталу в дохідні інструменти грошового ринку.

- 3) Вкладення капіталу в статутний капітал інших суб'єктів господарювання.

Інвестор розуміючи ризик, вкладає фінансові ресурси, певним чином плануючи бажаний рівень можливого прибутку. Знизити ризики з використанням страхового покриття можливо, проте це знижує прибуток, тому, що потрібно виплатити страхову премію страховику.

При купівлі цінних паперів страхування базується на:

- 1) Страхуванні річних доходів інвестора.
- 2) Страхуванні всієї величини, що відповідає різниці між розміром дивідендів і фактично одержаними виплатами в рахунок дивідендів.
- 3) Страхуванні доходу за 3–5 і більше років.
- 4) Страхування ризику втрат капіталу, вкладеного в придбання цінних паперів.

На фінансовому ринку є багато осіб, які несуть відповідальність за свої дії перед законом України. Наприклад інвестиційні консультанти. Вони по більшій частині допомагають страховикам, визначити винуватця збитку страхувальника. Ще одною перевагою для страхувальника є те, що можна звернутися до 3-ї особи (страхової компанії) з метою урегулювати проблеми, притому зберегти відносини з партнером.

Підприємницькі інвестиції- це вкладання майнових та інших цінностей в здійснення певного інвестиційного проекту. Під час страхування підприємницьких інвестицій, інвестор купує поліс у страхової компанії, яка в свою чергу не бере участі в угоді.

Поліс страхування прав власності — це контракт, за яким страхова компанія погоджується застрахувати страхувальника від будь-яких втрат.

Страхування підприємницьких інвестицій, в розширеному розумінні, включають страхування новозбудованих будівель, різних систем, незавершеного будівництва.

В вузькому розумінні страхування поширюється тільки на інвестиційний процес. Тобто процес вкладання й освоєння коштів, і не стосується об'єктів, створених у результаті цих вкладень. До такого виду страхування можна віднести, випадок зриву поставки матеріалів під час будівництва, або страхування кредитив.

Поширеним у світі є страхування замовника будівельних робіт. Цей вид використовується, для того, щоб підрядник завершив роботу в певний термін, головне не виходячи за нього. Щоб застрахуватися від таких ризиків, замовник звертається до в страхову компанію, яка бере на себе зобов'язання гарантувати кредити в розмірі необхідному для завершення будівельних робіт.

Зазвичай, цей вид страхування має два види гарантії:

- 1) Гарантія того, що підрядник завершить роботу відповідно до термінів.
- 2) Гарантія того, що замовник оплатить усі рахунки за роботи, матеріали й обладнання.

Однією з форм страхування інвестицій також є страхування прав власності на будь-який об'єкт. Зміст цього страхування полягає у тому, що інвестор захищений від збитку внаслідок будь-яких помилок, пов'язаних з оформленням його прав власності на будь-який об'єкт. Це особливо важливо при здійсненні операцій купівлі-продажу нерухомості та інших майнових прав.

Зазвичай не страхують:

- 1) Дефекти, не перераховані в полюсі.
- 2) Дефекти, відомі інвестору.

Захист іноземних інвестицій — коли інвестор, який займається вкладенням власних фінансів в розвиток економічних суб'єктів іншої держави. Іноземне страхування інвестицій вважається досить складною процедурою. Такі економічні відносини між країнами регулюються окремими угодами, що стосуються окремих сфер національної економіки або окремих об'єктів інвестування. Єдиних міжнародних норм страхування інвестицій не існує, оскільки інвестиційні операції можуть здійснюватися між різними країнами, які мають свої особливості законодавства.

До непередбачуваних ситуацій відносять:

- 1) Політичні кризи і громадянські війни всередині країні, і яку спрямовані інвестиції.
- 2) Ризик націоналізації підприємства, в розвиток якого були вкладені грошові активи.
- 3) Різке падіння ВВП країни, підвищення рівня інфляції, незадовільний стан платіжного балансу.

4) Грубе порушення умов договору про інвестування країною, в чію економіку було вкладено капітал.

Всі міжнародні договори про захист інвестицій базуються на ключових принципах верховенства права. Якщо країна яка прийняла інвестиції, порушує умови договору, спірна ситуація повинна вирішуватися через міжнародний арбітраж.

Страхування інвестицій дуже важлива річ, яка може, водночас, підвищити процент цієї діяльності, захищаючи звичайних людей від ризиків в силу не достатку досвіду. А також експертам в цій сфері, спрощуючи їх роботу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вовчак О. Д. Страхова справа: навч. посіб. / О. Д. Вовчак. — К.: Знання, 2011. — 391 с.
2. Страхування інвестицій URL: https://studopedia.com.ua/1_4751_strahuvannya-investitsiy.html
3. Про інвестиційну діяльність, кредити та фінанси. Захист інвестицій. URL: <http://про-інвестиції.укр/захист-інвестицій/>

Кухнюк Анна Дмитрівна
студентка 1 курсу 1 групи
ОКР «молодший спеціаліст»
спеціальність 081 Право
Фінансово-правовий коледж

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО АДВОКАТУРУ ТА АДВОКАТСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Зважаючи на системні зміни, що відбуваються нині у правовій площині України, та реформуванням судової системи України, актуальним лишається аналіз змін у діяльності органів адвокатури.

Згідно зі статтею 59 Конституції України кожен має право на професійну правничу допомогу [1]. Можливість користуватись такою допомогою, здійснюваною незалежною юри-

дичною професією, є запорукою адекватного забезпечення прав людини і основних свобод, на які усі люди мають право, зокрема, в економічному, соціальному, культурному, суспільному і політичному житті [2]. Одним із основоположних прав людини є також право на захист від кримінального обвинувачення. За Конституцією це право є однією з основних засад судочинства в Україні.

Конституція передбачає, що для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура, незалежність якої гарантується законом. Засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні визначаються законом. При цьому виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення.

Законом, який визначає засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності, є Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 року [3]. З моменту прийняття цього Закону виявилась низка проблем у його застосуванні, що потребують внесення до нього змін. Серед таких проблем, зокрема:

- недосконалий доступ до професії адвоката;
- недостатній обсяг професійних прав адвокатів;
- необхідність посилення гарантій професійної діяльності;
- проблеми в діяльності органів адвокатського самоврядування;
- необхідність уточнення підстав та порядку притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності;
- необхідність приведення Закону у відповідність із внесеними до Конституції змінами (щодо правосуддя), тощо.[4]

Чисельні законопроекти щодо внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» не вирішили зазначених проблем, оскільки не були прийняті Верховною Радою.

Таким чином, законодавство про адвокатуру та адвокатську діяльність потребує якомога швидшого реформування для вирішення вказаних проблем. Внесення змін до діючого

закону сприятиме посиленню ролі адвокатури у захисті прав людини і основоположних свобод.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України — Сторінка Законодавство офіційного сайту Верховної Ради України. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Основні положення про роль адвокатів прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам Сторінка Законодавство офіційного сайту Верховної Ради України. — URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_835
3. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 року [Електронний ресурс]. — Сторінка Законодавство офіційного сайту Верховної Ради України. — URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/print1476531482145265>
4. Тіньовий звіт «Адвокатура України: уроки перших років самоврядності» // Лабораторія законодавчих ініціатив. — Київ, 2018 URL: [-http://parlament.org.ua/wpcontent/uploads/2018/09/Shadow_Report_Bar_19.09.2018pdf-1.pdf](http://parlament.org.ua/wpcontent/uploads/2018/09/Shadow_Report_Bar_19.09.2018pdf-1.pdf)

Лавров Нікіта В'ячеславович

студент 3 курсу 1 групи

ОС «бакалавр»

*спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Фінансово-правовий коледж*

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Одним з найважливіших сучасних завдань для підприємства є впровадження інновацій та інноваційної стратегії для того, щоб підприємство було конкурентоспроможним, зростало економічно та могло виробляти більш великі обсяги продукції, що неможливо без застосування нових технологій,

обладнання та знань. Та слід розуміти, що інновації потребують надходження великих інвестицій.

Потреба в нових теоретичних і практичних підходах до управління інноваційним потенціалом підприємства, а також формування і розвиток технологічної конкурентоспроможності підприємств посилили інтерес до удосконалення досвіду в цій галузі інноваційного управління.

Будь-яка модель, схема чи концепція повинні ґрунтуватись на загальних принципах, що відіграють роль формотворення. Насамперед, це принципи:

- 1) цілісності (комплексності);
- 2) спадковості (взаємозв'язок, конвергенція, співіснування старого і нового);
- 3) синергічності;
- 4) емерджентності (побудова дерева цілей для системи в цілому та її компонентів);
- 5) структурності;
- 6) адаптивності (мобільності);
- 7) альтернативності (взаємозамінні інноваційні ідеї, версії, варіанти);
- 8) системності;
- 9) неадитивності (синтез старого, сучасного і нового).

До основних моделей впровадження та поширення інновацій на промислових підприємствах відносяться:

- 1) інновації продукції;
- 2) інновації технологічних процесів;
- 3) інновації персоналу;
- 4) інновації управлінської діяльності;
- 5) інновації в культуру.

Основу інноваційної політики на промислових підприємствах різних галузей становлять саме інновації продукту. Вони є вирішальними з точки зору призначення підприємства — забезпечувати певні потреби суспільства, але необхідно враховувати при цьому зв'язок з іншими видами інноваційної діяльності, бо продуктові інновації спричиняють нововведення технологічні, персоналу та управлінської діяльності. Останні, в свою чергу, забезпечують успішну та ефективну реалізацію продуктових інновацій. Якщо нова модель продукту краще

існуючої за техніко-економічними характеристиками і витрати на її освоєння невеликі, а ринкова новизна в продукті відсутня, то його впровадження навряд чи забезпечить прибуток виробнику. Разом з тим ринкова новизна продукту може бути досягнута і без науково-технічних рішень — завдяки змінам зовнішнього вигляду, розміру, форми тощо.

Також, слід відзначити, що ефективність процесу нововведення залежить як від правильного вибору засад інноваційної політики, так і від розробки форм і методів організації інноваційного процесу.

Наступним кроком вивчення моделей впровадження інновацій є дослідження інновацій технологічних процесів. Метою технологічної інновації є різке зниження собівартості продукту, що уможлиблює зниження ціни товару і здобуття переваг у конкурентній боротьбі. Інновація технологічного процесу сприяє збільшенню обсягів продажу вже відомого продукту.

Нову або вдосконалену технологію можна створити власними зусиллями чи придбати на ринку. Слід зазначити, що ринок технологій є дуже специфічним, з властивими тільки йому характерними ознаками. У машинобудівельних галузях, наприклад, технології мають вторинний попит, поступаючись місцем готовим виробам.

Створення та освоєння нових технологій допомагає скоротити час розроблення та запровадження у виробництво нових продуктів, а це, в свою чергу, дає змогу швидше реагувати на потреби кожного потенційного клієнта. Інноваційні технології уможливають також заощадження робочої сили, підвищення технологічної гнучкості виробництва, поліпшення умов та безпеки праці, сприяють подоланню дефіциту робочої сили зі спеціальною освітою.

У контексті розгляду впровадження інноваційної стратегії на підприємстві, слід відзначити, що головним у впровадженні інновацій є правильний вибір продукту, що виробляє підприємство, та можливість бути гнучким і готовим до виробництва оновленого продукту, бо зовнішнє середовище постійно змінюється, а споживачу потрібна все краща і краща продукція.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дериколенко О. М. Особливості вибору інноваційних стратегій промисловими підприємствами. URL: http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2012_2_78_83.pdf
2. Інноваційний менеджмент. URL: <https://library.if.ua/book/4/498.html>
3. Востров Г. М., Тимощук М. П. Особливості впровадження революційних інновацій з метою забезпечення ефективного розвитку підприємства. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/10977/1/03.pdf>

Лисенко Ілона Ігорівна
студентка 1 курсу 2 групи
ОКР «молодший спеціаліст»
спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Фінансово — правовий коледж

ДИНАМІКА ЕКОНОМІЧНИХ ВТРАТ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ КОРУПЦІЙНІ ДІЇ НА МИТНОМУ КОРДОНІ

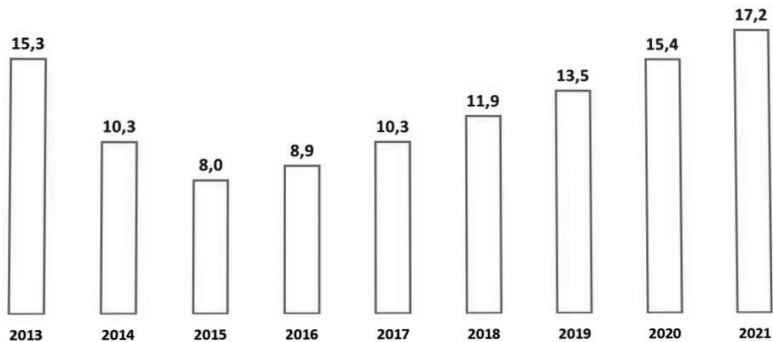
Протягом багатьох років митний кордон України був і залишається одним з найсуттєвішим факторів державності і незалежності країни, яскравим свідомством владного і фінансового суверенітету. Тому дослідження питання впливу корупції на митному кордоні України, що порушує економічні інтереси держави, є актуальним у наш час.

Державною митною службою України у межах визначеної законодавством компетенції, здійснюються заходи, спрямовані на профілактику проявів корупції, запобігання втягуванню посадових осіб митних органів у протиправну діяльність. Окрім того, Україна ратифікувала такі конвенції щодо боротьби з корупцією: Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (1999), Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції (2003) та Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією (1999) [1, с. 1]. Експертами доведено, що активне реформування митних органів Укра-

їни, яке відбувається з 2012 р. по теперішній час, поки що не приносить очікуваних результатів. До того ж, інтеграція митних та податкових органів не отримала належного організаційного забезпечення.

Вважаємо доцільним зазначити, що станом на 2020 рік Україна має майже той самий корупційний показник, що і 2017 році [2, 3 с. 1] Спираючись на дані Європейської Бізнес Асоціації (ЄБА), а саме дослідження «Митний індекс» — 35,6% експертів переконані, що корупція на українському митному кордоні залишається на тому ж самому рівні. [4, с. 2] У зв'язку з корупційними діями на митному кордоні, наша держава щорічно втрачає 4 мільярди євро. Про це свідчить розслідування німецького видавництва *Süddeutsche Zeitung*. [5, с.2] Таким чином, станом на 2019 рік, фактично ні організаційна структура, ні відомча нормативно-правова база не створюють умов для практичної реалізації зазначених норм.

Обсяги контрабандних поставок в Україну (млрд дол, 2013-2021)

Проблема контрабанди в Україні набула значної актуальності і боротьба з цим негативним явищем є одним із першочергових завдань у справі захисту її економічних інтересів. Збитків зазнають товари вітчизняного виробника, оскільки нелегальне ввезення іноземного товару зменшує попит на українську продукцію. За підрахунками економістів *Ukraine Economic Outlook* в рамках свого дослідження, в 2018 році через незаконне перевезення товару митним кор-

доном або поза митним контролем бюджет України втратив 3,6 мільярдів доларів, що призвело до втрати 3,4 мільйони робочих місць. [6, с.2] Згідно з розрахунками Інституту економічної трансформації та CASE — Ukraine щорічні втрати становлять 50–80 мільярдів гривень, потенційні обсяги 175–260 мільярдів гривень. Станом на даний момент перевезення вантажу здійснюється за схемою «чорної контрабанди», яка характерна незаконним перевезенням товару через митні пункти та відповідно без здійснення їхньої реєстрації. Вбачаються тенденції щодо зміни маркування товару (сірі схеми), що в результаті призводить до зменшення розміру податку та до щорічних втрат бюджетом України, зазначених вище. Не можна оминати увагою і протиправні дії посадових осіб органів державної влади.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що корупційні дії на митному кордоні України є причиною значних економічних втрат для бюджету України. Контрабанда нерозривно пов'язана з корупцією на митному кордоні України, та здійснюється як за допомогою посадових осіб митних органів так і представників місцевих органів влади. Наслідком є зменшення попиту на продукцію вітчизняного виробництва, що, в свою чергу, порушує економічні інтереси держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Законодавство України: Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією від 27 січня 1999 р.; Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31 жовтня 2003 р.; Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією від 04 листопада 1999 р.
2. Тука Г. Рівень корупції в Україні не змінюється <https://prm.ua/ru/uroven-korruptsii-v-ukraine-ostalsya-takim-zhe-kakim-byil-tuka/>
3. Delo. ua Індекс сприйняття корупції — 2019 р. URL: <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/indeks-vozprijatija-korruptsii-ukraina-za-god-upa-363724/>
4. European Business Association Ukraine «Митний індекс» URL: <https://eba.com.ua/yevropejska-biznes-asotsiatsiya-oprylyudnyla-rezultaty-mytного-indeksu/>

5. Süddeutsche Zeitung Ukraine URL: <https://www.sueddeutsche.de/thema/Ukraine>
6. Ukraine Economic Outlook. Втрати через контрабандне перевезення товару в Україну URL: <http://ua-outlook.com.ua/ru/>
7. CASE — Ukraine Втрати через контрабандне перевезення товару в Україну URL: <http://case-ukraine.com.ua>

Мельник Наталія Сергіївна

студентка 4 курсу 2 групи

ОС «бакалавр»

*спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ БАНКУ З РОЗДРІБНИМИ КЛІЄНТАМИ

Кожен український банк намагається провадити найвигіднішу для себе політику. В сучасних реаліях політика більшості банків спрямовується, головним чином, на приватних клієнтів або на роздрібний бізнес.

Проведемо аналіз депозитів та кредитів, наданих фізичним особам. За даними НБУ, вартість гривневих кредитів для фізичних осіб скоротилася за квартал лише на 0,5 в. п. до 33,6 % річних [1]. Темпи приросту роздрібних кредитів лише трохи уповільнюються — попит на них залишається високим завдяки зростанню доходів населення та високій споживацькій упевненості. Ставки за споживчими кредитами повільно знижуються через високий попит на такі кредити.

Вартість 12-місячних гривневих депозитів фізичних осіб за жовтень-грудень знизилася на 0,7 в. п. до 15,1 % річних, і ця тенденція продовжилася у січні 2020 року. Вартість тих самих депозитів, але в доларах США, знизилась за квартал на 0,6 в. п. до 2,6 % річних. Після скорочення у III кварталі гривневі вклади населення зросли на 8,4 % за квартал та 17,5 % за рік в усіх групах банків. Валютні вклади населення в доларовому

еквіваленті збільшилися на 6,4% за квартал та на 15,4% за рік [1]. Така динаміка пояснюється послабленням девальваційних очікувань та нижчими ставками за валютними депозитами, тобто попри зниження ставок, обсяги депозитів зростають.

Таблиця 1

**Основні показники роздрібного бізнесу України,
млрд. грн.**

Показник/Роки	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Кошти фізичних осіб	443	403	402	437	478	508	553
Зміна (р/р, %)	20,2	-9,0	-0,2	8,7	9,4	6,3	8,9
у т.ч. в іноземній валюті	189	214	215	239	244	241	238
Зміна (р/р, %)	-	13,2	0,5	11,2	2,1	-1,2	-1,2
Валові кредити фізичним особам	189	208	176	157	171	197	207
Зміна (р/р, %)	3,0	10,1	-15,4	-10,8	8,9	15,2	5,1
у т.ч. в іноземній валюті	67	101	97	83	68	61	38
Зміна (р/р, %)	-	50,7	-4,0	-14,4	-18,1	-10,3	-37,7
Чисті кредити фізичним особам	145	144	96	76	92	114	143
Зміна (р/р, %)	-	-0,7	-33,3	-20,8	21,1	23,9	25,4

Складено на основі: [3, с. 11]

Можна прослідкувати такі тенденції (Табл. 1):

1. депозити населенню у національній валюті постійно зростають помірними темпами (8,9%), у той час, як депозити в іноземній валюті спадають (-1,2%);

2. валові кредити фізичним особам теж зростають (5,1%), що свідчить про оптимістично налаштоване населення.

Валові кредити в іноземній валюті мають стрімку тенденцію до спадання (-37,7 %).

3. варто зазначити, що депозити мають більший рівень проникнення, ніж кредити, адже відношення чистих кредитів фізичним особам до ВВП у 2019 р. склало 3,6 % (для порівняння у 2018 р. — 3,2 %), в той час, як відношення коштів фізичних осіб до ВВП склало 13,9 % (у 2018 р. — 14,3 %) [3, с. 11].

Загалом, варто зазначити, що роздрібні послуги зазнають найшвидших змін та вдосконалень у банківському секторі. Це пов'язано з відношенням банку до приватного клієнта, як до потенційного інвестора, а тому банку важливо запропонувати клієнту такі умови, від яких він точно б не відмовився. Варто зауважити, що розвиток мобільних додатків, оптимізація дистанційного обслуговування клієнтів, запровадження «банків без відділень» — усе це залишається ключовими завданнями управління та динамічного розвитку банківської діяльності.

Структура валових гривневих кредитів домашнім господарствам за цільовим призначенням, %

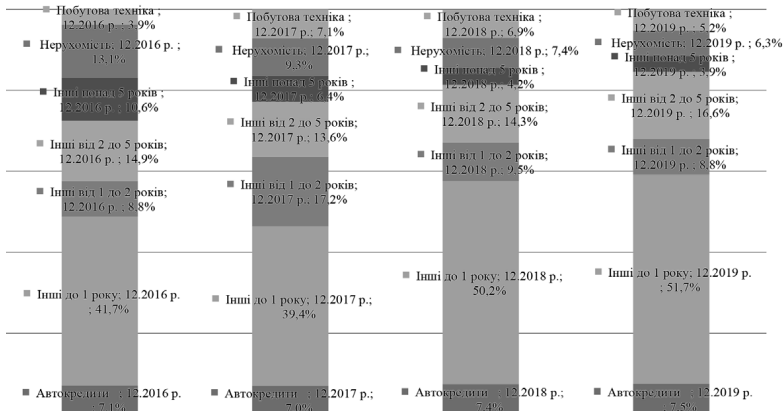

Рис. 1. Структура валових гривневих кредитів домашнім господарствам за цільовим призначенням [3, с. 6]

За цільовим призначенням населення найбільше бере у позику інші кредити строком до 1 року (51,7 %) та інші кре-

дити строком від 2 до 5 років (16,6%), найменше, що є досить очевидним, українське населення бере кошти у позику на строк понад 5 років (3,9%), що тісно пов'язано з макро-нестабільною ситуацією, як в цілому по країні, так і в банківському секторі зокрема. Частка валових гривневих кредитів на купівлю нерухомості скоротилася за 2019 рік на 1,1 в. п. до 6,3%. Під нерухомістю мається на увазі кредити на придбання, будівництво та реконструкцію нерухомості (зокрема, земельних ділянок).

Отже, зважаючи на досліджені показники роздрібно-го бізнесу в Україні, можна стверджувати, що пропозиція ритейл-послуг знаходиться на достатньому рівні, в той час, як попит постійно коливається, здебільшого в менший бік. Спровокована кризами та історично слабким фінансовим ринком недовіра з боку українського населення все ж підкрюється вимогам сьогодення і підштовхує населення до тотального використання банківських послуг, що, в свою чергу, підвищує фінансову грамотність і макроекономічні фінансові показники.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Банківська система звикає до роботи в умовах низьких ставок — Огляд банківського сектору. — URL: <https://bank.gov.ua/news/all/bankivska-sistema-zvikaye-do-roboti-v-umovah-nizkih-stavok--oglyad-bankivskogo-sektoru>
2. Васильєва, Т. А. Фактори впливу на стратегічне управління банківським ритейлом [Текст] / Т. А. Васильєва, Я. М. Кривич, І. О. Леміш // Механізм регулювання економіки. — 2018. — № 3. — с. 54–65.
3. Огляд банківського сектору Національним Банком України (лютий 2020) URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2020-02.pdf?v=4

Молочний Андрій Андрійович
студент 3 курсу 1 групи
ОКР «молодший спеціаліст»
спеціальність 081 Право
Фінансово-правовий коледж

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ: ЗА І ПРОТИ

Відповідно до статті 3 Конституції України утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Права людини невіддільні від суспільних відносин та соціальної діяльності людей. Права людини є нормативною формою взаємодії людей, координації їх вчинків і діяльності, запобігання конфліктів. По своїй суті вони формують ті умови життєдіяльності людей, які необхідні для забезпечення нормального існування людини в суспільстві та державі.

На початку березня 2020 року на території України почала поширюватись гостра респіраторна хвороба COVID-19, спричинена коронавірусом SARS-CoV-2. В зв'язку з цією обставиною Кабінет Міністрів України 11 березня 2020 р. прийняв постанову №211, в якій з метою запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19 та з урахуванням рішення Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій від 10 березня 2020 р. заборонив відвідування закладів освіти її здобувачами, проведення всіх масових заходів, у яких бере участь понад 200 осіб, крім заходів, необхідних для забезпечення роботи органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Спортивні заходи дозволив проводити без участі глядачів (уболівальників). Постановив Міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, обласним, Київській міській державним адміністраціям разом з органами місцевого самоврядування забезпечити: організацію виконання та контроль за дотриманням на відповідній території вимог цієї постанови, своєчасним і повним проведенням профілактичних і протиепідемічних заходів.

Також була прийнята низка законів, а саме: Закон України № 532-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу

України щодо підвищення доступності лікарських засобів, медичних виробів та допоміжних засобів до них, які закуповуються за кошти державного бюджету, та створення умов для закупівель у сфері охорони здоров'я за кошти державного бюджету» від 17 березня 2020 року, Закон України № 539-IX від 30 березня 2020 року «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення лікування коронавірусної хвороби (COVID-19)» та Закон України № 540-IX від 30 березня 2020 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)».

А вже 02 квітня 2020 р. Кабінет Міністрів України прийняв постанову №255 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211». Нові зміни є значно жорсткішими та обмежують певні права людини, а саме: обмеження права на свободу мирних зібрань — заборона проведення всіх масових (культурних, розважальних, спортивних, соціальних, релігійних, рекламних та інших) заходів, у яких бере участь понад 10 осіб, крім заходів, необхідних для забезпечення роботи органів державної влади та органів місцевого самоврядування, хоча ст. 39 Конституції України, визначає, що обмеження щодо реалізації цього права може встановлюватися лише судом відповідно до закону; обмеження права на свободу та особисту недоторканність — проявляється в примусовому поміщенні громадян в обсервації (ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод) хоча ст. 31 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» передбачає, що заради здоров'я населення такі міри є допустимими; обмеження права на освіту проявляється в забороні відвідування закладів освіти її здобувачами (стаття 53 Конституції України), але здобувачі освіти отримують її дистанційно, в онлайн режимі; обмеження права громадян на свободу пересування, яка проявляється в скасуванні транспортного сполучення та забороні для певних категорій осіб переміщуватись через державний кордон та контрольно-пропускні пункти (це право визначається в ст. 33 Конституції України). Проте не обмежено пересування легковим автомобілем та працює громадський

транспорт для спеціальних категорій осіб, а саме: працівників закладів та установ незалежно від форми власності, які забезпечують охорону здоров'я, продовольче забезпечення, урядування та надання найважливіших державних послуг. Також пункт 4 статті 2 Протоколу No 4 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод встановлює, що право вільного пересування в певних місцевостях може підлягати обмеженням, що встановлено законом і виправдано суспільними інтересами в демократичному суспільстві; обмеження права на свободу релігії проявляється в обмеженні проведення релігійних заходів (стаття 35 Конституції України), але служители церков можуть здійснювати свою діяльність дистанційно, в онлайн режимі; право на підприємницьку діяльність проявляється в обмеженні роботи і закритті закладів громадського харчування (ресторанів, кафе тощо), торговельно-розважальних центрів, інших закладів розважальної діяльності, фітнес-центрів, закладів культури, торговельного і побутового обслуговування населення за винятком критично важливих (стаття 42 Конституції України).

Чи відповідають такі обмеження прав та свобод людини законодавству України? Відповідно до ст. 1 Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану» введення надзвичайного стану допускає тимчасове, обумовлене загрозою, обмеження у здійсненні конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень, при цьому ст. 64 Конституції України визначає права та свободи громадянина, які навіть при надзвичайному стані не можуть бути обмежені. Але відповідно до Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 березня 2020 р. No 338-р «Про переведення єдиної державної системи цивільного захисту у режим надзвичайної ситуації» на всій території

України введено до 24 квітня 2020 року режим надзвичайної ситуації, поняття якої визначається в Кодексі Цивільного Захисту України. Режим надзвичайної ситуації і режим надзвичайного стану є різними юридичними поняттями, режим надзвичайної ситуації відрізняється від надзвичайного стану тим, що він не обмежує права і свободи людей.

Якщо звернутися до міжнародної практики в сфері цього питання, то статті 8,9,10,11 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (яка ратифікована в Україні відповідно до Закону №475/97-ВР від 17.07.1997) підлягають таким обмеженням, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах громадської безпеки, для охорони публічного порядку, здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб. Тобто обмеження цих прав і свобод можливе лише в разі запровадження надзвичайного стану, але сам надзвичайний стан може бути введений у разі виникнення особливо тяжких надзвичайних ситуацій техногенного характеру, в тому числі, і пандемії. Також, якщо розглядати частину першу статті 15 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод там зазначено, що будь-яка Висока Договірна Сторона може вживати заходів, що відступають від її зобов'язань за цією Конвенцією, виключно в тих межах, яких вимагає гострота становища, і за умови, що такі заходи не суперечать іншим її зобов'язанням згідно з міжнародним правом. Тобто підставою для вживання заходів, що відступають від зобов'язань договірної сторони цієї Конвенції є гострота становища, інакше кажучи, реакція держави повинна спиратися на реальні дані, а не на політичну необхідність вживання цих заходів.

Розгляду даного питання присвячена стаття в Юридичній Газеті, в якій зазначається, що «Виходячи із практики Європейського суду з прав людини (далі — ЄСПЛ), щодо порушення таких прав в контексті статті 15 Конвенції, завжди коли заявник скаржиться на те, що його права за Конвенцією були порушені протягом періоду відступу від зобов'язань. Суд спочатку перевіряє, чи можуть вжиті заходи бути виправдані відповідно до основних статей Конвенції, і лише, якщо вони не можуть бути виправдані таким чином, суд переходить до визначення того, чи був відступ від зобов'язань правомірним (наприклад, *Lawless проти Ірландії* (№ 3), § 15

ЄСПЛ в своїх роз'ясненнях щодо застосування ст. 15 Конвенції вказував, що належна увага приділяється таким факторам, як характер прав, що постраждали у зв'язку з відступом від зобов'язань, обставини, що призводять до виникнення

надзвичайної ситуації, та її тривалість (Brannigan та McBride проти Сполученого Королівства, 43; А. та інші проти Сполученого Королівства [ВП], § 173); чи було б звичайне законодавство достатнім, щоб впоратися із загрозою, що спричинена суспільною небезпекою.

Отже, в контексті обмеження прав на території України та виправданості меж втручання в такі права необхідно встановити чи дійсно мала місце суспільна небезпека, чи були вжиті заходи адекватними по відношенню до загрози та чи було достатнім національне законодавство.

Загальновідомим та загальновизнаним, в першу чергу, завдяки рішенню ВООЗ, є той факт, що зараження коронавірусом визнано пандемією, тобто несе загрозу та є суспільно небезпечним, тому не таким дискусійним і проблематичним буде доведення наявності одного з елементів ст. 15 Конвенції. В той же час оцінка адекватності заходів та достатності законодавства є гострим та дискусійним питанням, яке на даний час в Україні, м'яко кажучи, бажає кращого.[8, с. 2].

Також в статті 12 Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права визначається обов'язок держав вживати заходів для запобігання і лікування епідемічних, ендемічних, професійних та інших хвороб і боротьби з ними, попри це, там не зазначено, що ці заходи можуть супроводжуватись обмеженням чи порушенням прав людини. [9, с. 2]

Отже, підсумовуючи вище зазначене, робимо висновок, що тимчасове обмеження прав людини має місце лише при вагомих обставинах в країні, такі, як надзвичайний стан. Але станом на 10 квітня 2020 року в Україні відповідно до Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 березня 2020 р. № 338-р «Про переведення єдиної державної системи цивільного захисту у режим надзвичайної ситуації» введено до 24 квітня 2020 року режим надзвичайної ситуації, який від надзвичайного стану відрізняється тим, що він не обмежує права і свободи людей. Спираючись на ці дані, велика вірогідність того, що в майбутньому особи, які понесли збитки від незаконного обмеження своїх прав, подадуть позови до суду, однак з моральної точки зору та спираючись

на ст. 3 Конституції України, яка визначає, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, дані обмеження є виправданими.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Київ, 1996 р.
2. Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (ратифікована в Україні відповідно до Закону No475/97-ВР від 17.07.1997).
3. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» (Відомості Верховної Ради України, 2000, No 23, ст. 176).
4. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, No 29, ст. 228)
5. Постанова Кабінету Міністрів України No211 від 11 березня 2020 р. «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19».
6. Постанова Кабінету Міністрів України No255 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. No 211» від 02 квітня 2020 р.
7. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 березня 2020 р. No 338-р «Про переведення єдиної державної системи цивільного захисту у режим надзвичайної ситуації».
8. Юридична Газета, «Втручання в права людини під час пандемії», від 27 березня 2020 року, 2 с.
9. «Порушення прав людини під час пандемії: де межа?» Анатолій Яровий; 24 березня 2020 року, 2 с.

Мостовий Олексій Олексійович

студент 1 курсу 1 групи

ОКР «молодший спеціаліст»

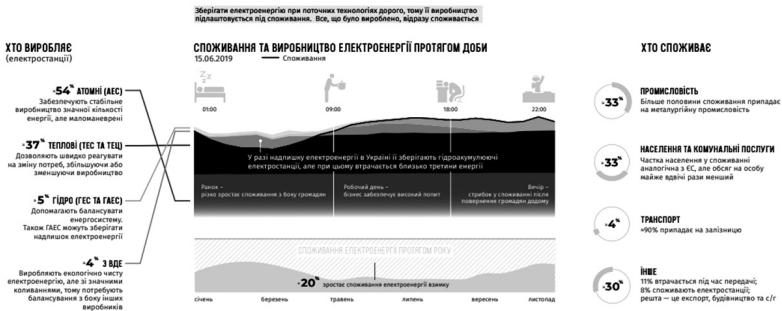
спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Фінансово-правовий коледж

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

Перехід на відновлювальні джерела електроенергії наразі є одним із екологічних трендів у світі. Вони набагато безпечніші та несуть менше шкоди навколишньому середовищу. Деякі країни, такі як Ісландія, Норвегія та Шотландія, вже близькі до досягнення 100 % ВДЕ, а більше 50 країн мають довгострокові цілі переходу на 100 % ВДЕ у виробництві електроенергії.

ЯК ВИРОБЛЯЮТЬ ТА СПОЖИВАЮТЬ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЮ

Джерело: [2]

Починаючи з 2017 року, Україна також стала поступово переходити на відновлювальні джерела електроенергії. Це обумовлено більше необхідністю, аніж актом збереження планети Земля. Необхідність подальшого переходу на «зелену» енергетику обумовлена:

- «Зелена» енергія не забруднює навколишнє середовище і не несе ризиків техногенних катастроф.

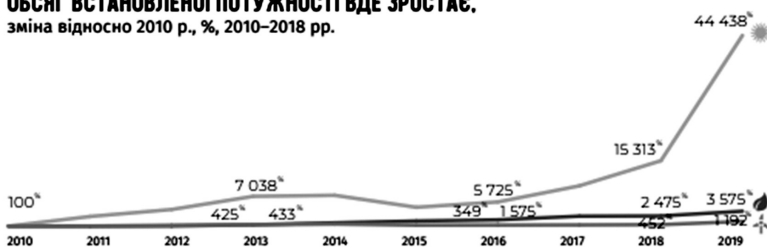
- Переважна більшість блоків АЕС після максимального можливих продовжень термінів їх експлуатації буде зупинена у 2035–2040 роках.
- Теплова генерація зношена більш ніж на 85 % і не відповідає сучасним екологічним вимогам.
- Власне вугілля в Україні дороге і дотаційне. Ніхто в світі не видобуває вугілля у настільки глибоких шахтах — до 1 км. Паливо містить багато сірки, що потребує встановлення систем сіркоочищення.
- Україна має високу залежність від імпорту газу, нафти та ядерного палива

ВІДНОВЛЮВАНА ЕНЕРГЕТИКА — ЗНАЧНІ МОЖЛИВОСТІ
 потенціал виробництва електроенергії з ВДЕ та його структура,
 млрд кВт·год (%)

Джерело: [2]

ОБСЯГ ВСТАНОВЛЕНОЇ ПОТУЖНОСТІ ВДЕ ЗРОСТАЄ.
 зміна відносно 2010 р., %, 2010–2018 рр.

Джерело: [2]

Дивлячись на все це, держава намагається стимулювати розвиток «зеленої» електроенергії. Вся галузь регулюється державою, а закупівля здійснюється через єдину компанію — ДП «Гарантований покупець». Законом України «Про ринок

електричної енергії» передбачено систему, за якою підвищена вартість тарифів «зеленої» енергетики компенсується іншими учасниками ринку. Останнім часом іде дискусія про внесення змін, як у законодавство, так і у тарифи.

Фінансування проектів «зеленої» енергетики здійснюють переважно державні банки (Ощадбанк, Укргазбанк, Укрексім-банк) та деякі комерційні банки (ПУМБ).

Типова структура фінансування:

Вимоги до позичальника	Юридична особа, яка є резидентом України, зареєстрована, як платник податків, виробляє/має намір виробляти електричну енергію на об'єктах електроенергетики, зокрема, із використанням альтернативних джерел енергії, для якої встановлено (планується встановити) «зелений» тариф. має ліцензію НКРЕКП на провадження господарської діяльності з виробництва електричної енергії; має фінансовий стан, що відповідає критеріям кредитної політики банку.
Цільове призначення	Часткове фінансування Інвестиційного проекту на спорудження електричної станції, або часткове покриття витрат на спорудження станції.
Сума кредиту	Сума кредиту в рамках проекту складає не більше 70% від кошторисної або понесених витрат вартості Інвестиційного проекту на спорудження електростанції. Розмір понесених витрат рекомендується підтверджувати відповідним звітом сюрвеєра.
Валюта	Євро (оскільки «зелений» тариф на електроенергію також прив'язаний до Євро)
Строк	До 7 років.
Процентна ставка	7–9% річних плюс комісійні винагороди
Вимоги до забезпечення	1) Передача в забезпечення Банку електростанції, витрати на спорудження якої рефінансуються за рахунок кредитних коштів.

	<p>При цьому справедлива вартість предмету застави (іпотеки) визначається згідно з експертною незалежною оцінкою.</p> <p>2) Передача в забезпечення 100 % корпоративних прав/частки в статутному капіталі позичальника/акцій, емітованих Позичальником.</p>
Страховання	<p>Обов'язкове страхування електростанції від ризиків пошкодження або фізичного знищення внаслідок техногенних аварій, природних явищ та протиправних дій третіх осіб тощо.</p>
Документація	<p>Договір кредитної лінії</p> <p>Договір(-и) застави</p> <p>Договір(-и) поруки</p>

Джерело: складено автором за даними [4]

Перехід України на 100 % ВДЕ у майбутньому — це необхідність, яка допоможе позбавитися від залежності від інших країн та вберегти навколишнє середовище. Тому вже зараз держава створює сприятливі умови для створення проєктів альтернативної енергетики у країні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про альтернативні джерела енергії. Закон України від 02.02.2003 № 555-IV: Відомості Верховної Ради України: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-15>
2. *Bakertilli, ДТЕК та інші* Дослідження енергосектору України URL: https://businessviews.com.ua/ru/get_file/id/the-infographics-report-energy-of-ukraine-2020.pdf
3. Про ринок електричної енергії. Закон України від 13.04.2017 № 2019-VIII: Відомості Верховної Ради України: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19>
4. *ІНКЕТ*: Програми фінансування альтернативної енергетики URL: <https://iknet.com.ua/uk/articles/useful-to-know/funding-programs/>

Овсепян Арташес Олександрович

студент 2 курсу 1 групи

ОКР «молодший спеціаліст»

спеціальність 081 Право

Фінансово-правовий коледж

СЕВРСЬКИЙ МИРНИЙ ДОГОВІР ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ВИРІШЕННЯ ВІРМЕНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПИТАННЯ

Перша світова війна призвела до розпаду чотирьох великих імперій, які об'єднували в собі багато народностей та етносів. Кожен народ, який мав бажання отримати свободу, відправляв делегатів на Паризьку мирну конференцію, щоб поставити своє національне питання на розгляд держав-переможців. Активним учасником переговорів була Вірменія, яка після століть османського гніту і жахливих наслідків геноциду, що забрав життя 1,5 мільйона вірмен, хотіла підняти власне національне питання. Спроба його вирішення відобразилася у Севрському мирному договорі. Документ має важливе історичне значення та демонструє хиби та прогалини, розв'язання та врахування яких залишається актуальним до нині.

Так, 10 серпня 1920 року в Севрі між султанським урядом Туреччини і Союзними державами був підписаний Севрський мирний договір. Від імені Республіки Вірменії договір підписав голова вірменської делегації на Паризькій мирній конференції — А. Агаронян [2]. З точки зору міжнародного права Республіка Вірменія, як сторона договору, визнавалася з боку усіх інших сторін договору повноправним суб'єктом міжнародного права. Договір складався з 13 частин і 433 статей [3]. Згідно з умовами Севрського мирного договору Туреччина відмовлялася від верховної влади над Фракією, островів в Егейському морі, Кіпру, Єгипту та арабських провінцій.

Вірменському питанню присвячувався окремий розділ, що мав назву «Вірменія». Він включав статті від 88-ї по 93-ю. Туреччина визнавала Вірменію як «вільну і незалежну державу». Питання спірних кордонів в межах областей Трапезунд, Ерзрум, Бітліс і Ван мало вирішуватися в арбітражному суді

США. Спільні кордони Вірменії, Грузії та Азербайджану повинні були визначатися прямими переговорами між цими державами; а в разі, якщо цим країнам не вдасться досягти згоди, то союзні держави повинні були вирішити проблему за допомогою спеціальної комісії.

Проблема виходу Вірменії до Чорного моря вирішувалася через створення «вірменському коридору» від Карса до порту Батум. Такі пропозиції створювалися внаслідок роботи спеціальної комісії, призначеної президентом США В. Вільсоном, яка вивчала топографію, економіку, транспорт, водні ресурси, торгові шляхи, демографію та існуючі обставини і процеси, що повинні були враховуватися при позначені демаркаційних кордонів держав.

Остаточні результати роботи комісія представила європейським державам в листопаді 1920 року [1]. Пропонована карта залишала за Вірменією територію двох третин вілайетів Ван і Бітліс, майже весь вілайет Ерзрум, більшу частину вілайета Трапезунд, включаючи порт. У сукупності ці території становили площу в 100 тис. кв. км. Об'єднавшись з існуючою в Закавказзі Республікою Вірменії, соборна держава володіла б територією площею понад 150 тис. кв. км з виходами до Чорного моря.

Разом з тим, положення Севрського мирного договору мали прогресивний, демократичний характер, фіксуючи права і свободи людини і громадянина. Так, населенню дозволялося вільне пересування в межах держави і за кордон, гарантувалися природні права та свободи, передбачалися заходи щодо захисту національних меншин.

Незважаючи на прогресивний і такий бажаний характер для вірменського народу, Севрський мирний договір залишився на папері [4]. Його не було ратифіковано султанським урядом. Проте він був підписаний країнами-союзниками Туреччини.

Причину такої ситуації вбачаємо у внутрішніх процесах, що мали місце в самій Туреччині. Так, після поразки на фронтах Першої світової війни розгорнувся національно-визвольний рух, очолюваний Мустафою Кемалем. В результаті революційної ситуації фактична влада в країні перейшла

до рук кемалістів, які не визнали змісту даного договору. Впродовж двох наступних років кемалісти, скориставшись новою геополітичною ситуацією, що виникла внаслідок зближення Радянської Росії із постреволуційною Туреччиною, домоглися перегляду умов Севрського мирного договору. Як наслідок — означений договір був скасований, а вірменська громада зазнала утисків та переслідування від кемалістської влади [1].

Таким чином, проаналізувавши зміст Севрського мирного договору, вважаємо, що цей документ, хоч і не зміг вплинути на долю вірменської держави, проте мав велике історичне значення, адже подарував надію вірменській народності відновити власну державність на своїй території. Севрський мирний договір продовжує залишатися нагадуванням про право вірменського народу домагатися справедливого вирішення його національного питання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Дінгіліші С. В.* Вірменський питання на Паризькій мирній конференції. Збірник статей за матеріалами міжнародної науково-практичної конференції 20 квітня 2015 р — Єреван: Видавництво ЄГУ, 2016, — С. 48–52.
2. *Аліханян Г. Т.* Вірменське питання в міжнародних відносинах 1917–1921 років. Санкт-Петербург 2017, — С. 52–75.
3. Севрський мирний договір // <http://www.genocide.ru/lib/treaties/14.htm>
4. *Аноп А. Ф.* Підготовка та укладення Севрського договору. Вісник Томського національного університету. 2009. № 1 (5). С. 95–101.

Огієнко Оксана Дмитрівна
студентка 1 курсу 4 групи
ОКР «молодший спеціаліст»
спеціальність 081 «Право»
Фінансово-правовий коледж

ФОРМУВАННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ ЗАБОРОНИ НА ЦЕНЗУРУ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ: ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА

Відповідно до статті 24 Закону України про інформацію, цензура — це будь-яка вимога, спрямована, зокрема, до журналіста, засобу масової інформації, його засновника (співзасновника), видавця, керівника, розповсюджувача, узгоджувати інформацію до її поширення або накладення заборони чи перешкоджання в будь-якій іншій формі тиражуванню або поширенню інформації [1, с. 8].

Станом на 2019 рік за даними міжнародної організації «Репортери без кордонів» Україна посідає 102-ге місце в рейтингу індексу свободи слова, розташовуючись між Ліваном та Мозамбіком. Рейтинг складається з 2002 року, і, проаналізувавши статистику, можемо зробити такі висновки: найгірша ситуація в Україні зі свободою слова була у 2003, 2004 і 2012 роках, а найкраща — у 2007, 2008 і 2009 [2]. У грудні 2019 року був представлений проект закону «Про медіа» [3], погоджений профільним комітетом у першому читанні. Він є суспільно важливим, адже це перший повномасштабний нормативний документ, спрямований на затвердження механізмів врегулювання роботи ЗМІ в Україні. За місяць після цього Міністерство культури, молоді та спорту представило законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення національної інформаційної безпеки та права на доступ до достовірної інформації» [4]. Цей законопроект зазнав критики серед професійної спільноти, а також представників ОБСЄ та ООН, як такий, що може підірвати свободу ЗМІ та призвести до самоцензури [5].

Отже, метою нашої роботи є дослідження формування засобів цензури в незалежній Україні. Це питання стало особливо

актуальним за появи двох вищенаведених законопроектів, які багатьма сприймаються як спроба запровадження цензури, адже нині не існує жодного механізму, який її впроваджує чи навпаки регулює відсутність. Питання цензури в Україні стали об'єктом дослідження багатьох науковців, серед яких І. Крупський, О. Федотова, В. Гастинщиков тощо.

Уперше проблема свободи слова була порушена в Україні 16 січня 2001 року під час парламентських слухань «Проблеми інформаційної діяльності, свободи слова, дотримання законності та стану інформаційної безпеки України». Спеціально до них Служба Українського центру ім. Разумкова провела опитування серед журналістів [6, с. 1]. Вибірка становила 727 людей з 27 регіонів. 86,2 % респондентів відзначили наявність політичної цензури в Україні, а 57,3 % - наявність самоцензури. Останній факт відображає, що тоді були створені такі умови, у яких журналісти самостійно відмовлялися об'єктивно висвітлювати інформацію, зокрема, через страх за власне життя.

Слухання дали результат: 2002 року було внесено зміни до закону України «Про інформацію», було додано статтю 45–1, в якій дали визначення цензури та прописали її заборону. Нині заборона цензури декларується статтею 24–3, а також визначає, що перешкоджання професійній діяльності журналіста карається законом. Зокрема, статтею 171 Кримінального кодексу України: «Перешкоджання законній професійній діяльності журналістів» [7].

Одними з перших, хоч неофіційних, але запроваджених на державному рівні методів цензури, стали так звані «темники» у 2001 році. Видання «Українська правда» дає визначення цьому терміну так: «Під словом темник розуміється як пряма вказівка засобові масової інформації, що має на меті змінити собою редакційну політику цього ЗМІ і таким чином вплинути на точку зору аудиторії ЗМІ щодо тих чи інших суспільних подій» [9, с. 1].

Зазвичай це виглядало так: раз на тиждень редакції отримували анонімного листа факсом із переліком суспільних подій та коментарем щодо того, як про це говорити. Опозиційне до тодішньої влади видання «Українська правда» опублікувало розшифровку стандартних формулювань. Так, наприклад, «тема важлива і актуальна» означає «новину треба

публікувати». «Подія важлива і актуальна. Аналітики вважають, що ЗМІ акцентують увагу на інформації, виділеній п/ж» означає, що треба закцентувати або процитувати текст, виділений напівжирним шрифтом [8, с. 5]. Виконання формально рекомендацій, а фактично наказів, забезпечувалося завдяки підвищеній увазі до незгодних ЗМІ з боку контролюючих органів (податкова служба), погрозами позбавлення ліцензій на трансляцію для теле- чи радіо- ЗМІ, зниженням зарплатні, звільненням, фізичному знищенню.

Першим методом цензури, запровадженим на державному рівні, став закон 3879 «Про наклеп» [9], який був прийнятий 16 вересня 2012 року. Відповідно до нього наклеп, тобто умисне поширення завідомо недостовірних відомостей, що ганьблять честь і гідність іншої особи, карається штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк до двохсот годин, або виправними роботами на строк до одного року.

Окремо наголошується, що наклеп у творі, що публічно демонструється в засобах масової інформації або в мережі Інтернет, а так само вчинений особою, раніше судимою за наклеп, карається штрафом від п'ятдесяти до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин, або виправними роботами на строк до одного року. Це викликало резонанс, 25 вересня 2012 розпочалася всеукраїнська акція «Захисти своє право знати. Скажи «ні» закону про наклеп». Проти закону «Про наклеп» виступила переважна більшість українських ЗМІ, серед яких Українська правда, Кореспондент.net, УНІАН, Інтерфакс-Україна, ЛІГАБізнесІнформ тощо. Невдовзі до них приєдналася й українська Вікіпедія. Законопроект був засуджений і багатьма міжнародними організаціями, зокрема, ОБСЄ, «Репортери без кордонів», «Дім свободи» [10] та іншими. Таку статтю містив КК УРСР 1960 року, але при ухваленні нового кодексу у 2001 вилучили, адже, по-перше, право за захист гідності охороняється цивільним кодексом (стаття 297, 299). Також криміналізація наклепу суперечить практиці Європейського суду з прав людини, чиї рішення є одним із джерел права в Україні. Наприклад, як це сталося

у справі «Далбан проти Румунії» [11], коли румунського журналіста засудили за наклеп та засудили до ув'язнення (умовно) та виплати компенсації. Європейський суд визнав це рішення нелегітимним, адже воно суперечить статті 10 Європейської конвенції про права людини.

2014 року цю статтю вилучили з ККУ, оскільки не було встановлено чітких меж наклепу: через це ним могли назвати, як повноцінну статтю із критикою влади, так і звичайний анекдот. Громадський рух «Стоп цензури» висловив думку, що цей закон спрямований не лише проти журналістів і блогерів, а й простих людей, які не згодні із діями влади. Це було не безпідставно, адже лише в 1998 році за звинуваченням в наклепі було визнано винними 123 особи, 7 з яких було ув'язнено.

Нині існує дві основні проблеми, пов'язані із цензурою. Перша: цензура як елемент інформаційної війни, адже в Україні ЗМІ часто є політичним інструментом впливу. Якщо це неможливо законодавчо врегулювати, то інша проблема із законопроектом про «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення національної інформаційної безпеки та права на доступ до достовірної інформації». Якщо професійна спільнота вважає його механізми цензурою, то варто зараз вживати заходів щодо його відхилення або внесення правок, самостійно, чи лобіюючи інтереси через представників парламенту. Адже рушієм законодавчого врегулювання означеної проблематики є самі ЗМІ, які поступово в Україні набувають значення четвертої гілки влади, а отже, мають відстоювати рівень свободи слова, яка є однією із засад правової держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12/stru#Stru>
2. Індекс свободи слова URL: <https://rsf.org/en/ranking>
3. Проект Закону України «Про фейки» URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67812
4. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення національної інфор-

- маційної безпеки та права на доступ до достовірної інформації»
URL: <http://mkms.gov.ua/files/InformPolityka.pdf>
5. Закон про дезінформацію: в ООН застерігають українську владу від «непотрібних обмежень» для ЗМІ URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-oon-pro-zakon-pro-dezinformatsiu/30410220.html>
 6. Гастинщиков В. Цензура як елемент інформаційної війни Вісник Книжкової палати. 2009. № 9. С. 36–39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkr_2009_9_17
 7. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо удосконалення захисту професійної діяльності журналістів: Закон України від 4 лютого 2016 р № 993-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993-19>
 8. Оригинальные темники на «Украинской правде» URL: <https://www.pravda.com.ua/rus/articles/2007/03/7/4414401/>
 9. Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України (щодо посилення відповідальності за посягання на честь і гідність людини): проект закону України URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF8HX00A.html
 10. ОБСЄ закликає Раду відхилити закон про наклеп URL: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2012/09/120919_defamation_law_reaction_government_sd.shtml
 11. Рішення у справі «Далбан проти Румунії». Комюніке Секретаря Суду. (Judgment in the case of Dalban v. Romania) URL: <http://eurocourt.in.ua/Article.asp? AIdx=97>

Олексюк Софія Миколаївна

студентка 3 курсу 1 групи

ОКР «молодший спеціаліст»

*спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Фінансово-правовий коледж*

ІНВЕСТИЦІЙНІ РИЗИКИ ТА МЕТОДИ ЇХ ЗМЕНШЕННЯ

Інвестиційний ризик — це ймовірність відхилення величини фактичного інвестиційного доходу від величини очікуваного: чим мінливіше і ширше шкала коливань можливих доходів, тим вище ризик, і навпаки [3; с. 263].

У процесі глобальної інтернаціоналізації світового господарства та взаємозалежності економічних суб'єктів в сучасних умовах ринкової економіки, що характеризуються фінансово-економічною нестабільністю, в інвестиційній діяльності має місце питання щодо впливу факторів, що зумовлюють появу інвестиційного ризику. Це є гострою проблемою капіталовкладників, оскільки в Україні мають місце такий ряд факторів: нестабільність податкового режиму, падіння курсу національної валюти, низька купівельна спроможність значної частини населення, нестабільна геополітична ситуація.

Слід зазначити, що методи мінімізації ризику досліджувала значна кількість науковців, серед яких Красовский Д. А., Литвин З., Марковіц Г., Агеев В. І. тощо. Однак проблема мінімізації інвестиційних ризиків попри велику кількість наукових праць, як і раніше, є актуальною, оскільки ефективність цих методів є спірною.

Серед найрезультативніших методів, що впливають на мінімізацію інвестиційних ризиків, є страхування, диверсифікація, сертифікація працівників, хеджування та лімітація.

Метод хеджування передбачає відкриття угод на одному ринку для компенсації впливу цінових ризиків рівній, але протилежній позиції, на іншому ринку. Метод є фінансово затратим, оскільки передбачає відмову від отримання можливого прибутку.

Страховання є методом, в основі якого лежить розподіл розміру шкоди між усіма учасниками страхування. Аби зменшити ступінь ризику можливо сформувати резервні страхові фонди підприємства або звернутись до фінансово-кредитних інститутів, страхових компаній та розділити відповідальність за майновими інтересами [1].

Лімітацію можна описати встановленням граничних сум витрат, продажу, кредиту з метою зменшення розміру втрати. Проте недоліком цього методу можна знову ж зазначити обмеження одержання можливого прибутку.

Диверсифікація є найбільш трудомістким методом зниження ступеня ризику, оскільки формує баланс між ризиком та прибутком. Проте розподіл інвестицій за різними фінансовими інструментами, що призведе до зниження ризику або

створення єдиного інвестиційного портфеля з альтернативною регіональною або галузевою спрямованістю, не вимагає додаткових фінансових витрат та обмежує ризик, що пов'язаний з володінням одним актом.

Придбання сертифікатів, тобто підготовка власного персоналу, передбачає володіння знаннями економіко-математичного аналізу та вміння синтезу та системного аналізу інформації. Цей метод звісно передбачає фінансові витрати на навчання персоналу, та має місце людський фактор в аналізі, проте це є інвестиції, що мають довгострокове призначення [2].

Отже, у сучасному світі, коли рівень інвестиційного ризику є однією з найбільших перешкод до вкладання коштів у економіку країни, пошук найбільш ефективного методу мінімізації ризику стає гострішим. Оптимальним методом для мінімізації є диверсифікація. Реалізація методу сертифікації є найбільш довготривалою, а лімітація та хеджування — економічно не вигідні. Тому при виборі шляху мінімізації інвестиційного ризику необхідно спиратись на аналіз витрат та можливість застосування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- 1.
2. Агеев В. І. Сучасні способи управління ризиками інвестиційних проектів // Агеев В. І. // Електронний науковий журнал // URL: <http://zhurnal.ape.relarn.ru/articles/2012/039.pdf>
3. Литвин З. Деякі аспекти аналізу ризиків інвестиційного проекту // URL: http://econa.at.ua/Vypusk_8/pl/lytvyn.pdf.
4. Вуйфел Ч. Энциклопедия банковского дела и финансов / Чарльз Дж. Вулфел — М.: Корпорация «Федоров», 2003. — 1584 с.

Олексюк Христина Миколаївна

студентка 3 курсу 1 групи

ОКР «молодший спеціаліст»

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Фінансово-правовий коледж

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ У БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ УКРАЇНИ

Здійснення кредитних операцій забезпечує отримання основного доходу комерційних банків. Проведення таких операцій характеризується підвищенням ризиком. Тому актуального значення набуває вирішення проблеми мінімізації ризиків кредитної діяльності банків. Досить важливим є правильність вибору обраної концепції управління кредитним ризиком, оскільки це дасть можливість банку не лише отримувати стабільні прибутки і мінімізувати ризики, пов'язані з наданням і погашенням банківських кредитів, а й розвиватись в обраному напрямку.

Дослідженнями проблеми управління кредитними ризиками займаються такі науковці: Базилевич В. Д., Васильченко З. М., Васюренко О. В., Дзюблюк О. В., Пікус Р. В., Примостка Л. О. тощо.

Кредитний ризик є складним для оцінки, оскільки залежно від суб'єкта носія ризику розрізняють ризик індивідуального позичальника (індивідуальний кредитний ризик) та сукупний (портфельний) кредитний ризик.

Кредитний індивідуальний ризик — це ризик, пов'язаний з тим, що позичальник не зможе або не захоче виконати свої зобов'язання за кредитною угодою щодо повернення позикових коштів та процентів за користування цими коштами. Індивідуальний ризик залежить від максимальної величини кредиту (максимально можливих збитків) і ймовірності їх настання [3, с. 41].

Кредитний портфельний ризик — це можливість зменшення вартості частини активів банку або зниження їхньої прибутковості відносно розрахункового запланованого рівня у зв'язку з динамікою структурних елементів кредитного порт-

феля, що впливає на фінансовий стан банку та платоспроможність. Сукупний (портфельний) кредитний ризик залежить як від величини індивідуальних кредитних ризиків, так і від ступеня взаємозалежності між окремими позичальниками. Чим меншою є ця взаємозалежність, тим менший сукупний кредитний ризик [1, с. 55].

Застосування цього розмежування є обов'язковим як для вибору інструментарію оцінки кредитного ризику, так і для обґрунтування рішень щодо його регулювання та контролю.

Кредитний ризик у комерційних банках, що функціонують в Україні, контролюється здебільшого за допомогою таких інструментів, як індивідуальні нормативи кредитного ризику, процедури використання кредитних продуктів, оцінювання кредитоспроможності позичальника, робота з проблемною і сумнівною заборгованістю, диверсифікація кредитного портфеля, забезпечення кредитів, страхування [2].

Організація кредитного процесу у комерційних банках у цілому і стан управління кредитним ризиком у них безпосередньо впливає на результативні показники кредитної діяльності кожного з них і системи комерційних банків загалом. Тому до вибору методів управління кредитними ризиками слід підходити надто ретельно та обирати саме ту комбінацію методів, яка буде максимально мінімізувати ці ризики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бугель Ю. Основні шляхи вдосконалення оцінки кредитоспроможності позичальника / Ю. Бугель // Банківська справа. — 20018. — № 4. — С. 54–59.
2. Камінський А. Ідентифікація, аналіз та управління операційними ризиками в українських банках (дослідження Агентства фінансових ініціатив) / А. Камінський, А. Кияк. URL.: <http://www.afi.com.ua>.
3. Карагодова О. Проблеми оптимізації структури кредитного портфеля комерційного банку / О. Карагодова, Л. Распутна // Банківська справа. — 2012. — № 2. — С.40–42.

Павліченко Аліна Єгорівна

студентка 3 курсу 1 групи

ОКР «молодший спеціаліст»

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Фінансово-правовий коледж

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

За останній квартал 2019 року в Україні можна побачити спад прямих іноземних інвестицій, які мають вплив на швидкість розвитку не тільки економіки, а й спад залученого інноваційного розвитку регіонів. Якщо розглядати надходження, як системне явище, можна побачити, що ніякої закономірності надходження інвестицій до країни не має, і коливання можуть складати різні відсотки та суми у кожному кварталі чи році (рис. 1).

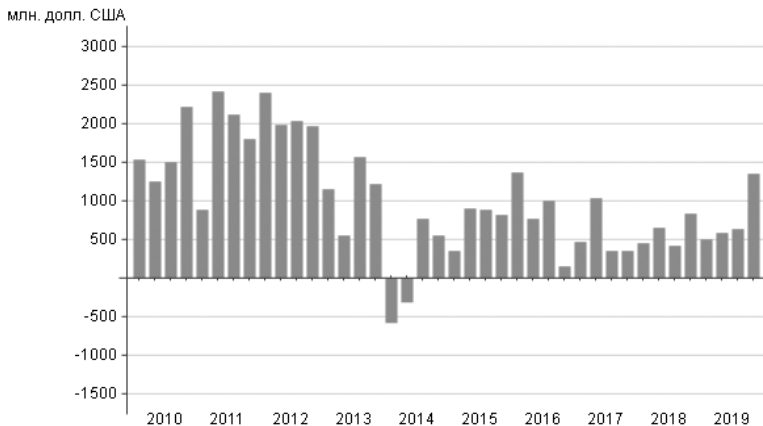

Рис. 1. Поквартальний графік надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України за останні 10 років [1]

Якщо проаналізувати надходження прямих іноземних інвестицій в Україну та витрати з держави на інвестиції в інші країни, вбачається постійна тенденція перевищення надходжень прямих іноземних інвестицій відносно видатків

з держави на інвестиції. Це вже є залежність, яка виникає від стану економіки України, та відповідно відсутність самої інвестиційної діяльності в інші країни через нестабільну економічну ситуацію. Крім того, у зв'язку з початком війни, іноземні вкладення у найбільш прибуткові сфери діяльності країни, а це сільські господарства зменшилися на 1500 млн. дол. (таблиця 1).

Таблиця 1

**Прямі іноземні інвестиції в Україні
за 2014–2019 роки [1; 2]**

Рік	ПП в Укра- їну	Зміна надхо- джень	ПП з Укра- їни	Зміна надхо- джень	Сальдо	Зміна надхо- джень
2014	+410	-4089	+111	-309	+299	-92.7 %
2015	+2961	+2551	-51	-162	+3012	+907.4 %
2016	+3284	+323	+16	+67	+3268	+8.5 %
2017	+2202	-1089	+8	-8	+2194	-32.9 %
2018	+2355	+153	-5	-13	+2360	+7.6 %
2019	+3070	+715	+648	+653	+2422	+2.6 %

Отже, можна зробити висновок, що прямі іноземні інвестиції є потрібними вкладеннями для всіх країн світу. Вони дають можливість залучення коштів до різних проектів та отримання нових технологій для пріоритетних сфер країни. Зменшення їх веде до уповільнення розвитку країни з нестабільною економікою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Сайт Минфин [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/economy/fdi/2019/>.
2. Національний банк України [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://bank.gov.ua>.

Паримська Маріанна Максимівна

студентка 2 курсу 1 групи

ОКР «молодший спеціаліст»

спеціальність 081 Право

Фінансово-правовий коледж

СТАН КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

В сучасному світі, що характеризується неосяжним розміром інформаційних ресурсів та даних, якими володіють та мають в своєму розпорядженні організації та підприємства, все більше уваги приділяється проблемам забезпечення захисту інформації. У наші дні використання інформаційних технологій не має меж. Віртуальний простір переймає від реального все підряд, у тому числі, й злочинність у її нових формах і проявах. Поняття кіберпростору, введеного письменником Вільямом Гібсоном у п'єсі «Le Neuromancer», означає віртуальний простір, в якому циркулюють електронні дані всіх комп'ютерів світу. Через діджиталізацію у світі питання кіберзлочинності стало першочерговим. Практично кожен чув про кіберзлочинність і, можливо, навіть особисто з нею зіштовхувався. Кіберзлочинність включає в себе різні види злочинів, що здійснюються за допомогою комп'ютера і в мережі Інтернет. Об'єктами кіберзлочинів є персональні дані, банківські рахунки, паролі та інша особиста інформація як фізичних осіб, так і бізнесу та державного сектору. Кіберзлочинність є загрозою не тільки на національному, а й на глобальному рівні. Проблеми кіберзлочинності розглядаються у наукових працях Д. А. Зикова, С. Я. Казанцева, В. А. Кемпфа, Кирбят'єва О. О, Д. Біленчука, Б. В. Романюка, В. С. Цимбалюка, В. Д. Гавловського.

За останні п'ять років в Україні кількість інформаційних злочинів зростає щонайменше у 2,5 рази. Про це повідомляє платформа відкритих даних Опендатабот. За словами експертів Опендатабот, збільшення кількості злочинів також пов'язана зі збільшенням числа фахівців, що здатні їх виявити, і розширенням штату кіберполіції.

Відповідно до Конвенції про кіберзлочинність, яка є частиною українського законодавства, з 01.07.2006 року представлена

класифікація кіберзлочинів. Усі вони характеризуються наявністю наміру як елемента суб'єктивної сторони. Виділяються три категорії кіберзлочинів:

1. злочини проти конфіденційності, цілісності і працездатності комп'ютерних даних і систем — незаконний доступ, незаконне перехоплення, створення перешкод для обміну даними, створення перешкод для функціонування систем, неправомірне використання апаратних пристроїв;

2. комп'ютерні злочини — фальсифікація і підробка, що здійснюються з використанням комп'ютерної техніки;

3. злочини, пов'язані з контентом, — виготовлення, поширення і зберігання порнографічних предметів;

Існують також інші класифікації кіберзлочинів, проте запропонована конвенцією є найбільш популярною.

В Україні на законодавчому рівні приймаються відповідні закони та нормативні акти, які регулюють відносини в цій сфері. Станом на початок 2020 року до правової основи кібернетичної безпеки України входять такі нормативно-правові акти: Конституція України, Кримінальний кодекс України, закони України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», «Про інформацію», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про основи національної безпеки» та інші закони, Доктрина інформаційної безпеки України, Конвенція Ради Європи про кіберзлочинність та інші міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Кримінальним кодексом України визначають статті, за якими розслідуються кіберзлочини в Україні. Зокрема, ст. 176 «Порушення авторського права і суміжних прав», — ст. 190 «Шахрайство», ст. 361 «Несанкціоноване втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку», — ст. 361⁻¹ «Створення з метою використання, розповсюдження або збуту шкідливих програмних чи технічних засобів, а також їх розповсюдження або збут», — ст. 361⁻² «Несанкціоновані збут або розповсюдження інформації з обмеженим доступом, яка зберігається в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах,

комп'ютерних мережах або на носіях такої інформації», — ст. 362 «Викрадання, привласнення, вимагання комп'ютерної інформації або заволодіння нею шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем», — ст. 363 «Порушення правил експлуатації автоматизованих електронно-обчислювальних систем», — ст. 363¹ «Перешкоджання роботі електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку шляхом масового розповсюдження повідомлень електрозв'язку».

В Єдиному державному реєстрі судових рішень можна знайти певну кількість судових рішень, винесених за результатами розгляду кримінальних проваджень. В реєстрі містяться вироки за вказаними статтями, а також ухвали слідчих суддів щодо кримінальних проваджень, які сьогодні знаходяться у провадженні органів досудового розслідування. Отже, беручи до уваги інформацію з цього реєстру, можна стверджувати, що в Україні проводиться боротьба з кіберзлочинами.

Прикладом масового кіберзлочину в Україні став запуск атаки в 27.06.2017 р. різновиду вірусу «Petya», який спричинив порушення роботи українських державних підприємств, установ, банків, медіа тощо. Внаслідок атаки була заблокована діяльність таких підприємств, як аеропорт «Бориспіль», «Укртелеком», «Укрпошта», «Ощадбанк», «Укрзалізниця» та багатьох інших великих підприємств. Також були пошкоджені інформаційні системи Міністерства інфраструктури, Кабінету міністрів, сайти Львівської міської ради, Київської міської державної адміністрації, кіберполіції та служби спецзв'язку України.

Отже, зважаючи на стан кіберзлочинності в Україні, можна зробити висновки, що, на жаль, повного захисту від кібератак немає. Проте виконання хоча б мінімальних правил техніки безпеки поведіння в мережі значно підвищить шанси, що вас не зламають. Для максимальної мінімізації кіберзлочинів компаніям рекомендовано користуватися послугами спеціалістів у сфері кібербезпеки з чітким виконанням всіх інструкцій, які вони зазначають. Щодо державних установ, через діджиталізацію даних, виникають певні питання захисту, тому слід звернути увагу на посилення контролю над системою збереження даних.

Пам'ятаймо, що нині світ живе в еру інформаційних технологій, коли можливості мережі є не лише приємним джерелом можливостей, знань та спілкування, але й джерелом підвищеної небезпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кримінальний кодекс України
2. Про ратифікацію Конвенції про кіберзлочинність: Закон України: від 07.09.2005 № 2824-IV // Сайт Верховної Ради України. — URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2824-15>
3. Кирбят'єв О. О. Комп'ютерні злочини: реалії сучасності, проблеми боротьби з ними та ймовірні шляхи їх вирішення / О. О. Кирбят'єв // Вісник Запорізького національного університету. — 2010. — № 1. — С. 165–170.
4. Комп'ютерна злочинність: навч. посібник / П. Д. Біленчук, Б. В. Романюк, В. С. Цимбалюк, В. Д. Гавловський та ін. — К., 2002. — 240 с
5. Кібербезпека: ризики та заходи: навч. посібник. / Ю. П. Лісовська — 2019. — 272 с.

Пономарьов Микита Ігорович

студент 3 курсу 1 групи

ОКР «молодший спеціаліст»

*спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Фінансово-правовий коледж*

СУЧАСНИЙ СТАН ІНВЕСТУВАННЯ В ТРАНСПОРТНУ ІНФРАСТРУКТУРУ УКРАЇНИ

Транспорт є однією з базових галузей національної економіки. У 2019 році показники транспортної галузі продемонстрували позитивну динаміку.

Що стосується залізничного транспорту — збільшено обсяги експортних перевезень вантажів залізницею, зокрема, експортні перевезення зернових збільшились на 30 % проти рівня 2018 року, залізної і марганцевої руди — на 10 %. 26 нових

контейнерних поїздів перевезли на 70 % більше контейнерних одиниць, ніж у 2018 році (рис. 1) [1].

В українських портах на 18 % зросла перевалка вантажів, встановлено десятирічний рекорд вантажопереробки — 160 000 тис. тонн вантажів, на 19 % зросла переробка контейнерних вантажів — 1 000 000 TEU перероблено. (Рис. 2)

Річкові перевезення по річці Дніпро збільшились на 20 % у порівнянні з 2018 роком (рис. 2) [1].

13 грудня 2019 року Міністерство інфраструктури України разом з проектом ЄС «Допомога органам влади України в удосконаленні менеджменту циклом інфраструктурного проекту» (МЦП) представило стратегію та комплексний план дій щодо реформування управління життєвим циклом інфраструктурних проектів в Україні.

Проект МЦП фінансується Європейським Союзом в межах підтримки імплементації Угоди про асоціацію та гармонізації правової та організаційної систем ЄС та України. Проект виконують компанії Corporate Solutions Consulting Ltd. (Велика Британія) та SYSTRA SA (Франція). Він триває з вересня 2017 по липень 2020 року. Бюджет проекту — 2.3 млн. євро [2].

Рис. 1. Перевезення залізничним транспортом

В 2019 році ЄІБ (*Європейський інвестиційний банк*) підписав контракти на фінансування проектів в Україні майже на 540 млн. євро. Зокрема, це проекти з реконструкції автодоріг в Україні на суму 450 млн. євро і фінансуванні проектів аграрної групи Кернел на 90 млн. євро. У 2020 році він очікує приблизно такий же обсяг фінансування, але мова йде про проекти у державному секторі (Boryspil Airport Development, Road Kherson-Mariupol M14, (Ukrposhta Investment Programme тощо) [3].

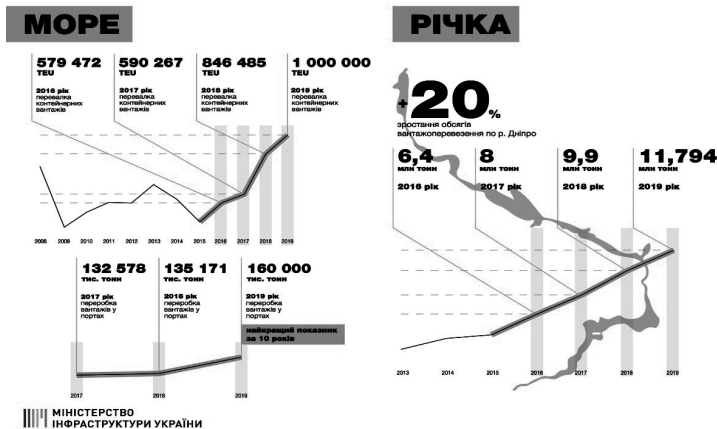

Рис. 2. Перевезення водним транспортом

Отже, можна зробити висновок, що транспортна інфраструктура України демонструє позитивну динаміку, в порівнянні з минулими роками. Європейський інвестиційний банк та МЦПП підписують з Україною контракти, державні інвестиційні проекти реалізуються, та в 2020 році очікується робота над проектами, які на 2020–2024 роки було розроблено Міністерством інфраструктури України за підтримки проекту ЄС «Допомога органам влади України в удосконаленні менеджменту циклом інфраструктурного проекту».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Міністерство інфраструктури України — URL: <http://mtu.gov.ua/>.

2. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства — URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.
3. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>

Рябова Адел ь Анатол іївна
студентка 1 курсу 1 групи
ОКР «молодш ій спеціал іст»
спеціал ьність 081 Право
Фінансово-правовий коледж

МОЖЛИВІСТЬ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПОВНОЦІННОГО СУДУ ПРИСЯЖНИХ ЩОДО УКРАЇНСЬКОГО СУДОЧИНСТВА

В умовах розбудови України, як правової держави, щодо захисту прав й свобод людини та громадянина значущим є вплив народу як єдиного джерела влади (за ст. 5 Конституції України). Відповідно до статті 124 Конституції України встановлено, що народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через присяжних. Кримінальний процесуальний кодекс України закріпив європейську (континентальну) модель діяльності суду присяжних з метою гармонізації законодавства України із законодавством Європейського Союзу [1]. Українська модель суду присяжних має багато недоліків. Нині мало хто задоволений якістю судової системи України та багато хто не довіряє українському судочинству, а впровадження повноцінного суду присяжних допоможе збільшити довіру громадян до судочинства.

Розгляд питань, пов'язаних з формуванням та функціонуванням суду присяжних, є неможливим без вивчення вагомого спадку, який залишили видатні вчені минулого. Серед них є багато українців, зокрема, праці: Ю. М. Грошевого, І. В. Гловюк, А. Б. Войнарович, Л. М. Лобойка, С. О. Іваницького, Р. П. Качур, Р. О. Куйбіди, О. П. Кучинської, А. Г. Маланюка тощо.

Суд присяжних — форма здійснення державної влади, зокрема, судової, безпосередньо громадянами шляхом їх участі у відправленні правосуддя. Як самостійний соціально-по-

літичний інститут складається з окремої колегії присяжних засідателів та професійного судді чи суддів.

Колегія присяжних засідателів виокремлена та наділена повноваженнями приймати вирішальні рішення без участі професійного судді (суддів), що убезпечує народ від свавілля держави [2]. У світовій юридичній практиці запроваджено дві основні моделі суду присяжних — англо-американська (класична) та континентальна (європейська).

Український законодавець запровадив континентальну модель участі народу в кримінальному судочинстві назвавши її популярним терміном «суд присяжних».

Давайте розглянемо основні проблеми вітчизняної системи суду присяжних та методи їх вирішення.

1) Професійний відбір членів суду присяжних. Зокрема, у законодавстві України для того, щоб стати присяжним, не передбачено вимоги щодо наявності базової юридичної освіти.

За таких умов, видається, що для того, щоб присяжний міг брати участь у розгляді справи та вирішувати поставлені перед ним завдання, він, принаймні, повинен мати юридичну підготовку. А також пропонуємо ввести автоматизовану систему відбору кандидатів до складу суду присяжних.

2) Суд присяжних повинен бути незалежним від професійних суддів та виносити своє рішення окремо від них.

3) Кількість присяжних, які беруть участь в судовому процесі. Пропонується збільшити кількість присяжних від 3 до 7.

4) Кількість злочинів, при розгляді яких беруть участь присяжні.

5) Соціальний захист складу суду присяжних.

В першу чергу, необхідно продумати механізм компенсаційних виплат, оскільки фінансування на утримання цього інституту вимагає значних коштів [4]. Присяжні не відчують себе захищеними, у них немає впевненості, що їм не вчинять фізичної або іншої шкоди злочинці, які перебувають у процесі.

Хоча нещодавно Кабінет міністрів України схвалив два законопроекти, що покликані регулювати та спростити роботу суду присяжних.

Кабмін пропонує внести в законодавство такі зміни: скоротити термін слухання справ, збільшити кількість присяжних

з трьох до семи; зменшити кількість суддів, що розглядають справу з двох до одного, а також спростити порядок формування списку присяжних.

Судова влада, перш за все, є тією гілкою влади, повага до якої має слугувати становленню правової держави. Підбиваючи підсумок аналізу статусу суду присяжних в Україні та світовій практиці його застосування, слід констатувати, що терміново необхідним є введення інституту відповідно до досвіду інших країн.

Створення повноцінного суду присяжних повинно бути поступовим та багатовекторним процесом, який повинен відповідати реаліям сьогодення. З вищесказаного можна зробити висновок, що суд присяжних вплине на формування громадянського суспільства, зокрема, через залучення особи до прийняття рішення про долю іншого, усвідомлення людської гідності, взяття відповідальності за подальше життя іншої людини.

Присяжні беруть участь у судовому розгляді справи для того, щоб знайти та реалізувати справедливість, яка в силу певних обставин в українському судочинстві не може реалізуватися в судовій системі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. «Кримінальний процесуальний кодекс» України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4651-17>
2. «Закон України про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/page2>
4. *Юрій Асадчев*. Суд присяжних: загальна характеристика та особливості імплементація в Україні URL: <http://lexliga.com/ua/novosti/sud-prisyazhnyix-obshhaya-karakteristika-i-osobennosti-implementaczii-v-ukraine>
5. *Анастасія Москвичова*. Суддя на один раз: як працюють присяжні в Україні URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29236043.html>

Сидорова Олена Романівна
студентка 1 курсу 1 групи
ОС «бакалавр»
спеціальність 081 Право
Фінансово-правовий коледж

ПРОБЛЕМА ОХОРОНИ ЛЮДСЬКОЇ ГІДНОСТІ В УКРАЇНІ

У законодавстві України часто зустрічається така категорія як «людська гідність». Її можна побачити, аналізуючи статті: Конституції України, Цивільного кодексу України та інших нормативно-правових актів. Разом з тим, можна звернути увагу на те, що ні Конституція, ні інші нормативно-правові акти не можуть пояснити, що ж таке людська гідність? Інакше кажучи, аналіз законодавства України не дає чіткої відповіді на питання про те, які можливості надає право людської гідності приватним особам. Які обов'язки це право породжує для держави? Яке місце це право кожної людини посідає у системі прав людини?

Для кращого розуміння суті проблеми ми пропонуємо безпосередньо звернутися до положень Конституції України. Так, ст. 3 Основного закону України говорить про те, що людина і її гідність визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. У ст. 21 сказано, що усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. У ч. 1 ст. 28 закріплено те, що кожен має право на повагу до його гідності, а у ч. 1 ст. 68 міститься положення про те, що кожен має неухильно дотримуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей[1].

Цивільний кодекс України розглядає людську гідність з двох позицій: а) як особисте немайнове право, що забезпечує соціальне буття фізичної особи (ст. 297 ЦК України) та б) як особисте немайнове благо (ст. 201 ЦК України)[2].

При цьому у рішеннях Конституційного Суду України ми можемо знайти зовсім інший підхід до розуміння категорії «людська гідність». Так, у одному із своїх рішень Конституційний Суд України наголошує, що людську гідність необхідно трактувати як право, гарантоване ст. 28 Конституції України, і як конституційну цінність, яка наповнює сенсом людське буття,

є фундаментом для усіх інших конституційних прав, мірилом визначення їх сутності та критерієм допустимості можливих обмежень таких прав[3]. Отже, виходячи із цього Рішення Конституційного Суду України, людська гідність постає як:

- конституційна цінність, яка наповнює сенсом людське буття;
- фундамент для усіх інших конституційних прав;
- мірило визначення їх сутності та критерій допустимості можливих обмежень цих прав.

На жаль, ні Конституція України, ні закони, ні підзаконні нормативно-правові акти не розглядають людську гідність як фундамент інших конституційних прав, мірило визначення їхньої сутності та критерій допустимості можливих їх обмежень.

Очевидним є те, що необхідні зміни до Конституції та законодавства України у частині визначення місця права людської гідності в системі прав людини і громадянина; взаємодії людської гідності з іншими правами людини; конкретизації обов'язку держави щодо її гарантування, забезпечення та охорони. На наш погляд, усі названі завдання вдало вирішує Основний закон Німеччини та сформоване у цій країні фундаментальне вчення про людську гідність. Так, відомий німецький дослідник Г. Дюриг зазначав: «... у абз. 1 статті 1 Основного закону ФРН було закріплено не просто «звичайне фундаментальне право», а скоріше був закріплений обов'язковий стандарт для усіх дій держави, який визначає та обмежує цілі держави, її завдання, а також визначає легітимність держави і права в цілому» [4, s. 118]. Таким чином, у абз. 1 ст. 1 Основного закону ФРН [5] був закріплений принцип абсолютного захисту людської гідності від приватних осіб та від держави. Отже, право людської гідності обмежує не тільки приватних осіб, але й: а) законодавчу владу, яка зобов'язана не приймати закони, що порушують гідність приватних осіб; б) виконавчу владу, в особі публічної адміністрації, якій забороняється приймати рішення, що обмежують права людської гідності; в) судову владу, яка при здійсненні правосуддя не повинна приймати рішення, які б принижували людську гідність.

Враховуючи зазначене, ми пропонуємо внести зміни до ст. 28 Конституції України та замінити конституційну

форму «поваги людської гідності» на «абсолютний захист права людської гідності».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. / Верховна Рада України: офіц. веб-портал. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
3. Рішення Конституційного Суду України № 5-р/2018 у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 12 розділу I Закону України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» від 28 грудня 2014 року № 76-VIII. URL: <http://www.ccu.gov.ua/novyna/uhvaleno-rishennya-konstytuciynogo-sudu-ukrayiny-no-5-r2018>
4. Dürig G. Der Grundrechtssatz von der Menschenwürde: Entwurf eines praktikablen Wertsystems der Grundrechte aus Art. 1 Abs. I in Verbindung mit Art. 19 Abs. II des Grundgesetzes. Archiv des öffentlichen Rechts. Vol. 81 (N. F. 42), No. 2 (1956). S. 117–157.
5. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/gg/BJNR000010949.html>

Синякова Єлизавета Євгенівна

студентка 1 курсу 1 групи

ОКР «молодший спеціаліст»

*спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Фінансово-правовий коледж*

БАНКІВСЬКА ТАЄМНИЦЯ В ШВЕЙЦАРІЇ: ІСТОРИЧНИЙ ГЕНЕЗИС

Швейцарія — це європейська країна, яка є символом економічного благополуччя для українців, її статус формувався протягом усього історичного розвитку і проявився у першості банківської і фінансової системи світу. Метою нашого дослі-

дження є розкриття витоків формування банківської системи Швейцарії. Банківська система Швейцарії ХХ століття яскраво висвітлена в історіографії вчених: М. Багінська, М. Дубина тощо. Історичний генезис банківської системи цієї країни ще не розглядався вітчизняними науковцями, тому ми вирішили приділити увагу цій проблематиці, оскільки досить часто в історії закладені причини успішності того чи іншого явища.

Банківська справа Швейцарії зародилася в Женеві, де перші приватні банкіри з'явилися приблизно в 1700 році. Вони були протестантами, часто французького походження і, незважаючи на гоніння після скасування Нантського едикту Людовика Чотирнадцятого в 1685 році, таємно і обережно продовжували надавати позики французькому королю і уряду: ніхто не повинен був знати, що король-католик користується грошима єретиків. Постійним клієнтом одного з женевських банків був сам імператор Наполеон [2].

Найвідоміший з женевських банкірів-протестантів — Жак Неккер (1732–1804), який очолював французьке казначейство Міністерства фінансів Франції. Блискучу кар'єру за межами Швейцарії зробили й такі швейцарські банкіри, як П'єр-Ісаак Теллюссон — очолював Банк Англії, і Гійом Малле, який став одним із засновників Банку Франції [1, с. 2].

У 1713 році Держрада Женеви вперше регламентувала поняття банківської таємниці. Обов'язком банкіра була реєстрація своїх клієнтів і їх операцій. При цьому, однак, заборонено передавати таку інформацію третім особам. Важливою особливістю женевських банків була їх міжнародна діяльність — іноземці під час політичних і релігійних гонінь пересилали свої фінанси в Конфедерацію, а крім того, швейцарські банки виступали кредиторами ряду держав. Приватні банки Швейцарії зіграли видатну роль у становленні міжнародного кредитування і фондового ринку. Вони ж стояли біля витоків створення великих акціонерних банків: наприклад, «зерном», з якого виріс один з найбільших банків світу, навколо діяльності якого йде зараз так багато суперечок, United Bank of Switzerland — UBS, створений в 1872 році приватними банкірами Базеля. Довідки за рахунками і операціями клієнтів в кредитних організаціях, включаючи банки, можуть видава-

тися судовим органам, Рахунковій палаті, органам податкової служби і податкової поліції, митним органам, органам які знаходяться в їхньому виробництві [1, с. 2].

У Швейцарії банкам заборонено розголошувати відомості про рахунок свого клієнта кому б то не було — ні приватній особі, ні правоохоронним органам і навіть уряду, швейцарському чи іноземному. За розголошення таємниці банківських вкладів швейцарського банкіра очікують штрафи і тюремне ув'язнення на термін до кількох місяців, а ухилення від сплати податків вважається злочином та розглядається як «адміністративне порушення». І лише податкове шахрайство може стати підставою для розкриття банківської таємниці [4].

До 1934 року положення про банківську таємницю містилися в Цивільному та Трудовому кодексах Швейцарії. Потім швейцарська Федеральна Рада прийняла закон «Про банківську діяльність», де вперше чітко було сформульовано, що банківська таємниця-це кримінально-правове поняття, і за її розголошення передбачені кримінальні санкції. Чому цей закон був прийнятий? Можна сказати, що під тиском європейських сусідів: Німеччини та Франції. У 1932 році в результаті судового процесу над банком Basler Handelsbank стало відомо, що більше 2 тисяч французьких аристократів мали рахунки в швейцарських банках. Це викликало надто негативну реакцію з боку французького уряду. А в 1934 році три громадянини Німеччини було страчено за наявність у кожного з них банківського рахунку в Швейцарії. Нацистський уряд Німеччини зобов'язав громадян декларувати всі свої закордонні кошти. Для тих, хто не зробив цього, закон передбачав смертну кару. Це переконало швейцарську владу в необхідності прийняття закону про забезпечення таємниці вкладів для захисту своїх клієнтів [1].

У 1984 році народ Швейцарії знову проголосував переважною більшістю (понад 73 % голосів) за збереження банківської таємниці. На даний момент, за опитуванням, проведеним однією з провідних газет країни «Blick», за скасування висловилося 56 % осіб [1].

Розвиток банківської системи Швейцарії почався в середині 18 століття. Порівнюючи економічне значення та його

частку у світовій торгівлі, Швейцарія має великий банківський та фінансовий сектор. Країна є одним з провідних фінансових центрів після Нью-Йорка, Токіо та Лондона. Швейцарська банківська система є високоефективною та безпечною. Швейцарські банки функціонують з максимальним коефіцієнтом власного капіталу, що робить швейцарський банківський бізнес привабливим, як для аналітиків ринку, так і для інвесторів. Швейцарські банки зобов'язані правилами та правилами підтримувати свої операції із коефіцієнтами капіталу, які є найвищими у світі [4, с. 3].

Основні швейцарські банки постійно отримують високі оцінки надійності та безпеки від основних організацій кредитного рейтингу. Протягом століть Швейцарія має соціальну, політичну та фінансову стабільність. Незважаючи на постійні зміни у банківському секторі, швейцарські банкіри дотримуються перевірених фундаментальних принципів та суворих кодексів поведінки, встановлених такими організаціями, як Швейцарська асоціація банкірів (SBA). Законодавство Швейцарії відповідає за захист свободи людини, тому усі швейцарські та іноземні громадяни вважаються рівними перед законом. Відповідно клієнт, що співпрацює зі швейцарським банком, виграє легітимний захист своїх особистих активів. Захист ідентичності клієнта є надто важливим, і саме тому рахунки в банках Швейцарії ідентифікуються лише за номерами, що обумовлює їхню безпеку. Конфіденційність банку у Швейцарії — це право та обов'язок, що їх має виконувати кожен працівник банку [4].

Отже, ми з'ясували витоки формування та розвитку банківської системи Швейцарії, дослідили історичний розвиток її діяльності та виявили особливості банківської таємниці. Також нами визначено, що рушійною силою розвитку банківської системи Швейцарії є неухильність зберігання банківської таємниці, принципи роботи банків, що базуються на стабільності, чесності та порядності їх керівних структур.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Людмила Клот. Три века истории банковской тайны в Швейцарии. *Наша газета nashgazeta. ch* (рубрики, економіка).

2009. URL:<https://nashagazeta.ch/news/economie/tri-veka-istorii-bankovskoy-tayny-v-shveytsarii>

2. Волков В. Истоки зарождение швейцарской банковской тайны (период до 1900). *Swiss Banking Info*. 2017. URL:<https://swissbankinginfo.blogspot.com/2017/03/1900.html>
3. Майборода Н. Секретные материалы: как устроена швейцарская банковская система. *Вокруг света*. 2017. № 12. URL: <http://www.vokrugsveta.ru/article/282547/> Stolpmann Jan-Patrick. The Swiss Banking System & Financial Market. Key Facts & Institutions. 2010. 14 pages. URL: <https://m.grin.com/document/172027>

Сігорських Дмитрій Сергійович

студент 2 курсу 1 групи

ОКР «молодший спеціаліст»

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Фінансово-правовий коледж

НАФТОВИЙ РИНОК У ХХІ СТОЛІТТІ — ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПРОГНОЗИ

Починаючи зі свого відкриття та поширення у ХІХ ст., нафтовидобування відіграло провідну роль в світовій економіці. На початку ХХІ століття нафта сягала 48 % від усіх споживаних енергоресурсів (126,493,936 видобутих барелів) Доступний та дешевий енергоносіє став поштовхом для прогресу астрономічного масштабу, що подарував людству неймовірну кількість винаходів та благ. Зважаючи, втім, на суперечливість походження цієї речовини та припущення стосовно обмеженості її запасів, ринок нафти обіцяє понести сильні зміни протягом наступних декад. У цьому питанні світові об'єми нафти, якої на Землі налічується близько 1650 мільярдів барелів (160 л/б), протиставляються неосяжно великому спектру її застосування (наймасовіше — у якості палива та основного компоненту пластмас та барвників), та дуже сильній залежності цивілізації від цієї копалини, адже без пластмасових виробів та машинного палива уявити сучасне суспільство

просто неможливо[1]. Експерти нині не дійшли згоди щодо чітких термінів, проте стає очевидним, що запаси нафти, без якої, без перебільшення, могло б і не існувати сьогоденного світу, добігають кінця, підіймаючи питання про запобіжні заходи та попередження катастроф. Хоча точні цифри досі не були анонсовані, більшість науковців сходяться на тому, що природні нафтові ресурси будуть повністю вичерпані у межах наступних п'ятидесяти трьох років[1].

Згідно з найоптимістичнішими прогнозами, вже на половині цього терміну буде викачано половину всього світового запасу. За інформацією на 2016 рік, 2/3 природних запасів нафти контролюють країни, що розвиваються, із основною зосередженістю в Саудівській Аравії та Венесуелі.

Складність розрахунків та конкретного прогнозування полягає у згаданому суперечливому походженні нафти. Не зважаючи на тисячі років згадок у хроніках, вчені досі не дійшли згоди щодо складу та виникнення цієї речовини. Оскільки вуглеводороди синтезуються як з органічних, так і з неорганічних речовин, на сьогоднішній день існують дві основні теорії. Абіогенна теорія отримала широку популярність в СРСР та закріпила за нафтою статус відновлюваного енергоносія. Вона пояснює існування нафти видозміненням вуглеводороду на надвеликих глибинах, пов'язаним із надвисокою напругою та температурою. Згідно цієї теорії, хвилювання не мають базису, оскільки нафта, таким чином, предстає нескінченною та невичерпною корисною копалиною. Біогенна теорія, більш поширена у наш час, діаметрально протилежна попередній: за нею нафтові ресурси утворилися із органічних решток тварин та рослин, причому процес утворення постає вкрай довготривалим та може тягнутися сотні мільйонів років[2]. Сучасне наукове товариство більше схильне до другої теорії, тому питання збереження та раціоналізації використання ресурсу постає сьогодні таким актуальним.

Найбільш серйозною та нагальною проблемою життя без нафти очікується кінець дешевого природного палива, що, безперечно, є незамінним атрибутом сучасного забезпеченого життя. Деякі експерти, окрім того, прогнозують кризи

й інших необхідних для людської життєдіяльності ресурсів, пов'язані із гострою залежністю від цієї корисної копалини. Підвищення цін на нафту, стрімке та необачне засадження годуючих земель рослинами, необхідними для виготовлення альтернативного енергоносія та скорочення логістики можуть загрожувати мільярдам людей дефіцитом їжі[3]. Для попередження світового голоду людству варто сплановано та впевнено переглядати використання цієї речовини та перехід до більш природних та натуральних джерел. Новітні технології, що надають можливість отримувати рослинне паливо з істивних культур, як буряк, кукурудза та пшениця, здатні піднести аграрну сферу економіки до провідного положення, яке воно займало ще століття-півтора назад.

Населення, урешті-решт, має два основні сценарії розвитку подій. В першому випадку, воно може залишити усе так, як є, та продовжити використання нафти у тих самих об'ємах, живучи із впевненістю, що її ще дуже багато. Така поведінка призведе до швидкого виснаження доступних та дешевих родовищ. Планету охопить криза, почнуться численні військові конфлікти за решту нафти, яка різко ростиме у ціні. Все більше фінансових ресурсів муситимуть вкладатися в розвиток складних та коштовних способів нафтодобування, що, в свою чергу, змусить нафту ще більше дорожчати.

Другий варіант, що протікає у два етапи, обіцяє набагато позитивніші перспективи, хоча постає незрівнянно складнішим та вимагає значно більшої віддачі та роботи над вдосконаленням нинішніх технологій. Перший етап полягає в тотальній колективній економії, та свідомому відмовленні суспільства від усіх нафтозатратних речей не першої необхідності. Паралельно із цим, основні зусилля та увагу наукових досліджень зосереджувати на розробках новітнього, максимально ефективного джерела енергії, що, навіть при більшій коштовності, був би абсолютно невичерпним та незалежним від гірництва. Другий етап передбачає витіснення сучасних машин та приладів їх новими, високотехнологічними аналогами, що поступово дозволило б повністю відмовитися від нафти, як енергоносія. Така стратегія не зупинить ріст цін на нафту на стадії втілення, але точно зробить його менш загостреним та не таким стрімким.

Пошуки універсального енергоносія досягли піку актуальності у двадцять першому столітті, що пропонує проекти настільки революційних та ефективних технологій, що вони перевершують навіть сонячні та вітрові ресурси у вигідності та енергоефективності. Основним та найгострішим гальмуючим фактором залишаються сильні утиски винаходів з боку впливових інтернаціональних нафтових компаній, які ризикують стрімким падінням свого колосального прибутку. Втім, певно, інтереси громади такого масштабу не зможуть вічно залишатися незадоволеними. Людство вже переживало глобальні енергетичні переходи від дров до вугілля та від вугілля до нафти, і сьогодні воно має усі можливості чергової революції на користь «зеленого» джерела енергії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Статистичний огляд світової енергетики. British Petroleum. URL: <https://www.bp.com/en/global/corporate/energy-economics/statistical-review-of-world-energy/oil.html>
2. Юрій Піковський. Дві концепції походження нафти. URL: <https://web.archive.org/web/20140810043503/http://msalimov.narod.ru/Neft.html>
3. Говард Фрумкін. Енергетика та здоров'я суспільства // Проблема піку нафти. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2602925/>

Сікачина Валерія Олегівна
студентка 4 курсу 2 групи
ОС «бакалавр»
спеціальність 081 Право
Фінансово-правовий коледж

СУЧАСНИЙ СТАН ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ «AT-WILL EMPLOYMENT» В УКРАЇНІ

Оскільки Кодекс законів про працю України був прийнятий ще у 1971 році, він не задовольняє сучасних потреб щодо

регулювання ринкових трудових відносин і потребує оновлення. Втім, майже через пів століття, шляхом модернізації свого законодавства, Україна має можливість долучитися до країн із прогресивною регламентацією процесу праці, що відповідає сучасним економічним, соціальним та культурним умовам.

У сучасній ринковій економіці основною формою реалізації свободи праці громадянами є трудовий договір, а заробітна плата — основним джерелом існування для економічно активної частини населення. З огляду на це, розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця, з одного боку, зачіпає життєві інтереси працівника і його родини, оскільки працівник залишається без головного джерела доходу, а з іншого боку, дозволяє роботодавцю ефективно управляти персоналом і здійснювати підприємницьку діяльність.

Сполучені Штати Америки є однією з небагатьох країн, де практикують такий принцип вільних трудових відносин, як доктрина «*at-will employment*». В Україні вже була спроба імплементації концепції розірвання трудових договорів в односторонньому порядку «*at-will employment*», запозичена, з незначними змінами, у законодавства США, що викликало велику кількість суперечок серед працівників і вітчизняних науковців.

Здебільшого розірвання трудового договору в США характеризується застосуванням принципу «*at-will employment*», тобто працівник або роботодавець наділені правом припинити трудові правовідносини в будь-який час, не шукаючи для цього поважної причини. Відхід від зазначеного положення є можливим тільки шляхом закріплення відповідних положень у трудовому або колективному договорі. Врегулювання звільнення працівників з поважних причин здійснюється в колективних договорах, які поширюються лише на 20 % персоналу. Таким чином, особи, які не охоплені колективними договорами, позбавлені захисту від безпідставних звільнень [2, с. 124]. Крім того, виключенням із цього правила вважаються випадки, коли припинення трудових відносин відбувається з порушенням законодавства, зокрема, коли розірвання трудового договору має дискримінаційний характер або, якщо причиною звільнення є покарання за вчинення працівником викриття роботодавця

у порушенні законодавства. Однак, незважаючи на домінування зазначеної концепції в США, характерним є те, що основна частина індивідуальних трудових спорів у країні пов'язана саме з питаннями незаконного звільнення працівників.

У разі, якщо трудовий договір укладений на визначений строк, для дострокового припинення трудових правовідносин необхідна наявність поважної причини (*good cause*). Такою поважною причиною може бути, наприклад: скоєння працівником крадіжки, умисне невиконання розпоряджень керівника, погрози співробітникам чи адміністрації, розголошення комерційної таємниці, низька продуктивність праці тощо [4, с. 134].

Застосування строку попередження про припинення трудових правовідносин (*notice period*) не є характерним для США. Виключенням є масове звільнення працівників у зв'язку зі скороченням або ліквідацією підприємства. У цьому випадку законодавство передбачає для роботодавців приватного сектору економіки, в яких працює 100 і більше працівників (за виключенням осіб, які працювали менше 6 місяців протягом року, та працівників, що працюють менш ніж 20 годин на тиждень), обов'язковим є 60-ти денний термін попередження.

На противагу цьому, українські законодавчі ініціативи по впровадженню «*at-will employment*» містять норми, згідно з якими про рішення розірвати трудовий договір роботодавець повинен письмово або засобами електронного зв'язку повідомити працівника у строк:

- 1) не менше ніж 15 днів — якщо сума періодів роботи працівника у цього роботодавця становить не більше 6 місяців.
- 2) не менше ніж 30 днів — якщо сума періодів роботи працівника у цього роботодавця становить понад 6 місяців;
- 3) не менше ніж за 60 днів — якщо сума періодів роботи працівника у цього роботодавця становить понад п'ять років;
- 4) не менше ніж за 90 днів — якщо сума періодів роботи працівника у цього роботодавця становить понад 10 років [1].

Одним із головних запобіжників від безпідставного звільнення працівника є надання згоди на розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця виборним органом пер-

винної профспілкової організації, членом якої є працівник. На відміну від діючого трудового законодавства України, де в ряді випадків розірвання трудового договору передбачає обов'язкове проведення консультацій з профспілками та отримання на це згоди, концепція «*at-will employment*» таких положень не містить. Таким чином, будь-які спроби працівника захистити свої права через профспілки, вийти на страйк або повідомити про правопорушення на підприємстві можуть призвести до звільнення. З огляду на це, норма звільнення працівника за необґрунтованим одностороннім волевиявленням роботодавця зводить нанівець будь-які гарантії трудових прав і стабільної зайнятості, а також унеможливує ефективну профспілкову роботу, адже профспілкових діячів можна буде звільняти без пояснення причин [3].

Враховуючи вищенаведене, можна дійти висновку, що концепція «*at-will employment*» надає працівнику і роботодавцю однакову свободу в односторонньому порядку припиняти існуючі між ними трудові правовідносини без будь-яких взаємних попереджень, обґрунтувань чи пояснень. Окрім таких переваг даної доктрини, як спрощення трудових відносин, підвищення мотивації та продуктивності праці робітників, захист від нанесення шкоди компанії звільненим співробітником, є ще й значні ризики масових зловживань з боку роботодавців. Отже, можливість імплементації «*at-will employment*» в Україні, за умов невизначеного статусу та ролі профспілок, може негативно позначитися на рівні охорони праці, зменшити обсяг трудових прав та соціальних гарантій громадян, порівняно з діючим законодавством та, як наслідок, може збільшити трудову міграцію українців до країн Європейського Союзу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Відомості Верховної Ради України. Проект Закону України «Про працю» від 28.12.2019 № 2708. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=67833&pf35401=516454>
2. Венедіктов С. В. Трудове право Сполучених Штатів Америки: монографія. — Київ: Ніка-Центр, 2018. — 168 с.

3. Сандул Г., Кудінська І. «98 статей про працю»: стаття / *юристи ГО «Трудові ініціативи»*. — 2019. URL: <http://trudovi.org/show-news/Trudovi-prava/98-statej>
4. Венедіктов С. В. «Трудовий договір у Сполучених Штатів Америки», 2017. — 190 с. URL: http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.45/part_1/No.45-1.pdf

Сударикова Олександра Костянтинівна

студентка 1 курсу 1 групи

ОКР «молодший спеціаліст»

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Фінансово-правовий коледж

ВАЖЛИВА РОЛЬ АПК В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ, ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ТА НЕДЕРЖАВНІ ПРОЕКТИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Агропромисловий комплекс — складова частина економіки, що поєднує в собі виробництво сільськогосподарської продукції, її сільськогосподарську переробку, матеріально-технічне обслуговування села, об'єднує галузі, що виготовляють засоби виробництва та обслуговування комплексу, а також галузі зі збереження, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції. Агропромисловий комплекс — багатогалузева виробнича система, в якій певна галузь виконує свою специфічну функцію.

До АПК належать три великі сфери галузей.

Перша сфера АПК — тракторне і сільськогосподарське машинобудування; машинобудування для харчової промисловості; агрохімія (виробництво мінеральних добрив і мікробіологічна промисловість); комбікормова промисловість; система матеріально-технічного обслуговування сільського господарства; меліоративне і сільське будівництво.

Друга сфера — рослинництво, тваринництво, рибальство.

Третя сфера АПК — харчова промисловість; холодильне, складське, спеціалізоване транспортне господарство; торговельні й інші підприємства й організації, що займаються

доведенням кінцевого продукту до споживача, включаючи оптові ринки, роздрібну торгівлю і суспільне харчування. До кожної сфери варто також віднести відповідні галузі науки і підготовку кадрів.

У кожній державі, в будь-якому суспільстві сільське господарство — життєво необхідна галузь народного господарства, виробництво продуктів харчування — головна умова життя населення. Також воно виступає сировинною базою інших галузей промисловості, зокрема, легкої та харчової. У сільському господарстві, як і в інших галузях суспільного виробництва, відбувається постійний розвиток, і на цій основі зростає ефективність сільськогосподарської праці, що дає змогу з меншою кількістю робочої сили виробляти більшу кількість сільськогосподарської продукції.

Для України сільське господарство має особливо велике значення тому, що воно є однією з найбільших та провідних галузей народного господарства. Україна має величезні потенційні можливості для розвитку аграрного сектору національної економіки. За рівнем виробництва зерна Україна посідає одне з провідних місць у світі. Виробництво, переробка і експорт зерна в Україні дають суттєві грошові надходження до бюджету і є важливими сферами працевлаштування населення країни.

Одним з головних законів України щодо підтримки сільського господарства в Україні є Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24.06.2004 року № 1877-IV з останніми змінами. Земельний кодекс України (ЗКУ) — основний нормативно-правовий акт земельного законодавства України, ухвалений Верховною Радою 25 жовтня 2001 року (№ 2768-III)[1].

Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України презентувало модель державної підтримки АПК у 2020 році, що розроблялася з урахуванням пропозицій громадськості. Загалом на державну підтримку АПК-2020 передбачено 4,24 млрд. грн.

Серед напрямків, за якими надаватиметься підтримка, урядовці вважають здешевлення кредитів (1,20 млрд. грн), підтримку галузі тваринництва (1,00 млрд. грн), здешевлення техніки та обладнання (1,00 млрд. грн), розвиток фермерства

та кооперативів (0,40 млрд. грн), а також підтримка галузі садівництва, виноградарства та хмелярства (0,40 млрд. грн), фонд гарантування кредитів (0,24 млрд. грн)[3].

Крім державної підтримки Агропромислового комплексу України, існують ще інші недержавні організації, які сприяють розвитку сільського господарства в Україні. Зокрема, це Проект USAID (Агентство США з міжнародного розвитку) «Підтримка аграрного і сільського розвитку в Україні» («Агросільрозвиток»).

Своєю метою проект «Агросільрозвиток» становить:

Удосконалення законодавчої та нормативної бази і управління аграрним сектором, збільшення обсягу інвестицій, підвищення продуктивності, рівня зайнятості й доходів у сільськогосподарському секторі, поліпшення добробуту сільських громад і виробників. Ключовими напрямками діяльності проекту є удосконалення законодавчо-нормативної бази.

Проект зосереджує свою діяльність на основних напрямках удосконалення законодавчо-нормативної бази: реформування ринку землі, зміцнення інституційної спроможності розробки і здійснення реформ, розбудова спроможності територіальних громад здійснювати реформи, а також реформування державного контролю якості сільськогосподарської продукції.

Головним завданням, що стоїть перед галузями АПК, є зростання обсягів сільськогосподарського виробництва, надійне забезпечення нашої країни та країн світу продуктами харчування та сільськогосподарською сировиною, об'єднання зусиль усіх галузей комплексу для одержання високих економічних показників.

Від наявності та якості продуктів харчування залежить життя і здоров'я людей, а рівень розвитку агропромислового сектору держави є ключовим елементом її продовольчої безпеки. Україна має сприятливі умови для розвитку аграрного сектору, що дає змогу забезпечувати внутрішнє споживання якісної та екологічно чистої продукції АПК та нарощувати її постачання на світовий ринок.

Ситуація в Агропромисловому комплексі ускладнилася світовою пандемією COVID-19, внаслідок чого у світі, а та-

кож і в Україні, запроваджений карантин. Питання розвитку агросектору в даний час перебуває під особливим контролем Президента України. Заплановане фінансування не зменшено. Весняна посівна пройшла за планом.

Дуже цікавим залишається ринок землі. Україна володіє значним земельним потенціалом, який становить 5,7 % території Європи. Із 60,3 млн. гектарів майже 70 % становлять сільськогосподарські угіддя з високою родючістю. 31 березня 2020 року прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення» (законопроект № 2178–10). Ним з 1 липня 2021 року вводиться ринок землі в Україні[2].

Як всі ці події відобразяться на АПК України, покаже час. Але все ж таки треба пам'ятати, що Агропромисловий комплекс України — фундамент національної економіки, на якому стоїть уся «будівля» української державності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про державну підтримку сільського господарства України. Закон України від 24.06.2004 року № 1877-IV: Відомості Верховної Ради України: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення. Закон України від 31.03.2020 року № 2178-10: Відомості Верховної Ради України: URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67059
3. Програма підтримки АПК 2020. URL: <http://apk.kr-admin.gov.ua/index.php/blog/item/430-model-derzhavnoi-pidtrymky-apk-2020>

Ткаченко Світлана Анатоліївна

студентка 4 курсу

ОС «бакалавр»

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

НАПРЯМИ РОЗМІЩЕННЯ СТРАХОВИХ РЕЗЕРВІВ КОМПАНІЯМИ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Резервні фонди страхових компаній зі страхування життя є потужним джерелом інвестицій. У розвинених країнах за обсягами інвестованих коштів ці компанії випереджають банки та інвестиційні фонди. Інвестиційна діяльність страховиків важлива не лише для економіки країни, а й для самих страхових компаній: інвестування страхових резервів є джерелом збільшення прибутку і нагромадження власних ресурсів, що в умовах постійного підвищення вимог до показників фінансової стійкості, зокрема, до мінімального розміру статутного капіталу, є досить суттєвим плюсом для страховиків.

З метою оцінки реалізації інвестиційної функції страховиками, що спеціалізуються на страхуванні життя в Україні (далі — СК-life), проведемо аналіз обсягів сформованих ними страхових резервів та напрямків їх інвестування. Так, як видно з рис. 1, впродовж 2014–2018 рр. очевидною є позитивна тенденція залучених страхових премій, та, як наслідок, сформованих страхових резервів СК-life. Така закономірність пояснюється тим, що згідно з методикою розрахунку страхових резервів для компаній, що здійснюють страхування життя, резерви формуються шляхом відрахування частини отриманих страхових премій та частини інвестиційного доходу страховика від розміщення тимчасово вільних коштів. Зростання страхових резервів, крім зростання обсягів наданих послуг фізичним та юридичним особам, пов'язане ще й з удосконаленням актуарної оцінки страхових зобов'язань після введення Нацкомфінпослуг в пруденційний нагляд актуарного звіту за страховими компаніями [4].

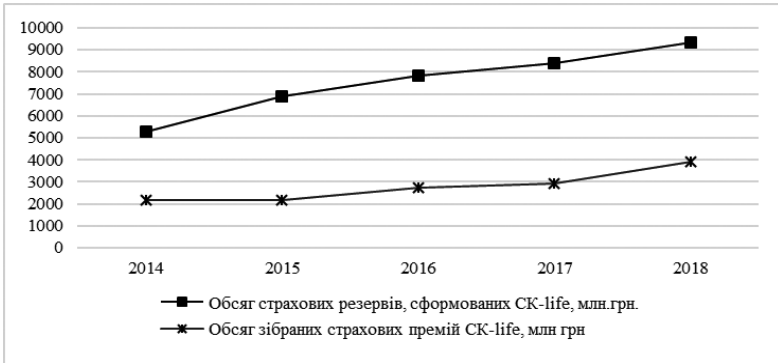

Рис. 1. Динаміка обсягу сформованих страхових резервів та зібраних страхових премій страховими компаніями, що здійснюють страхування життя за період 2009–2018 рр.

Джерело: складено автором на основі [3].

У структурі розміщення сформованих резервів СК-life найбільшу частку займають банківські вклади та цінні папери, що емітуються державою (табл. 1). Депозити є одним з найбільш інвестиційно привабливих інструментів для страхових компаній. Це зумовлено, по-перше, низькими грошовими та часовими втратами, оскільки страховик не потребує залучення професійних посередників, умови депозитного договору у багатьох банків стандартні, а обслуговування вкладу бере на себе банк. По-друге, розміщення коштів на депозитах приносить досить високий дохід. По-третє, на ринку діє велика кількість банків, що сприяє появі зручних умов для СК-life [2, с.760].

Незважаючи на такі переваги, з табл. 1 очевидно, що останнім часом частка коштів розміщених страховими компаніями на банківських депозитах поступово зменшується. В умовах банківської кризи, коли у банків виникли проблеми з виплатою депозитів, цей напрям інвестування став більш ризиковим та дещо втратив свою популярність.

Зростання частки ОВДП у структурі активів страхових компаній пояснюється довгостроковим характером подібних інвестицій. Цінні папери, що емітуються державою мають, хоч і не високий, але стабільний рівень доходу, при цьому вони є низькоризиковими і найбільш надійними [1].

Таблиця 1

**Напрями розміщення коштів резервів
зі страхування життя протягом 2014–2018 рр.,%**

Вид активу	2014	2015	2016	2017	2018	Норматив
Грошові кошти на поточних рахунках	5,60	6,60	7,40	6,60	5,30	<20,00 %
Банківські депозити	40,00	57,50	40,10	35,10	34,10	<70,00 %
Банківські метали	0,20	0,10	0,10	0,05	0,04	<15,00 %
Нерухоме майно	1,60	1,40	1,30	1,90	1,70	<20,00 %
Акції	2,80	2,90	0,20	0,10	0,10	<10,00 %
Облігації	5,50	4,60	1,50	1,00	1,90	<40,00 %
Іпотечні сертифікати	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	<20,00 %
Цінні папери, що емітуються державою	41,50	23,50	46,39	53,40	55,30	<95,00 %
Права вимоги до перестраховиків	2,50	3,39	3,00	1,90	1,56	<50,00 %
Інвестиції в економіку України за напрямками визначеними КМУ	0,10	0,01	0,01	0,00	0,00	<10 %
Інші активи	0,20	0,00	0,00	0,00	0,00	—
Всього	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	—

Джерело: складено автором на основі [3].

Низький рівень розвитку фондового ринку в Україні, відсутність ринку нерухомості, класичних іпотечних банків пояснюють небажання страховиків інвестувати кошти в акції, облігації, іпотечні сертифікати, нерухомість. На фондовому ринку перебувають в обігу здебільшого прості іменні акції, в той час як для страховиків більш прийнятними є менш ризикові привілейовані акції, що не набули значного поширення в Україні. Інвестиції ж у нерухомість залишаються непопулярним у якості об'єкту інвестування для страховиків через свою високу вартість [2, с.760].

Страховики розміщують свої резерви дотримуючись принципів надійності, ліквідності, диверсифікації, прибутковості. З огляду на низьку ліквідність іпотечних сертифікатів в Україні, страховики не інвестують кошти у даний інструмент, остерегаючись порушення щонайменше одного з вищезазначених принципів.

У розвинених країнах основним джерелом доходу страхових організацій є дохід не від страхової, а саме від інвестиційної діяльності, який спрямовується на фінансування страхових операцій, здійснення виплат за збитковими видами страхування, розробку нових продуктів, навчання кадрів тощо. В Україні ж склалася протилежна ситуація, коли інвестиційна діяльність не приносить очікуваних доходів. До того ж, обсяги зібраних премій за довгостроковими видами страхування в Україні знаходяться на низькому рівні через ряд факторів, зокрема: нестабільну економічну ситуацію, низький рівень доходів населення, нерозвинену страхову культуру, недовіру до усєї страхової системи та ін. Стримує інвестиційну діяльність страховиків ще й нерозвиненість вітчизняного фондового ринку, фінансова нестабільність, високі інвестиційні ризики. Ці фактори обумовлюють консервативність українських страховиків щодо напрямків розміщення страхових резервів.

Отже, українські страхові компанії зі страхування життя вкладають майже всі свої кошти у банківські депозити та державні цінні папери. Ці активи мають найвищу надійність, але найнижчу прибутковість серед усіх інших. До того ж банківський сектор вразливий до системних криз, що робить депозити менш надійними. Тож в умовах політичної та економічної

нестабільності, нерозвинутості фондового ринку структура розміщення страхових резервів українськими компаніями на сьогодні відрізняється від більш розвинутих країн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Василенко А., Тринчук В. Інвестиційна діяльність страхових компаній: стратегія та пріоритети. *Страхова справа*. 2006. № 3(23). URL: <https://forinsurer.com/public/08/06/26/3515>
2. Мілошевич Н. В. Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні. *Гроші, фінанси і кредит*. 2018. № 16. С. 758–763
3. Офіційний веб-сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринку фінансових послуг. URL: <https://www.nfp.gov.ua/>
4. Про внесення змін до Порядку складання звітних даних страховиків: Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 04.09.2018 № 1521. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1155-18>

Федорченко Павло Сергійович

студент 4 курсу 1 групи

ОС «бакалавр»

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

РИЗИКИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ ТА МЕТОДИ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ

З огляду на визначення ризиків інвестиційних проєктів, яке знайшло відображення у публікаціях на цю тему [1—5], можна констатувати, що ризик інвестиційного проєкту — це імовірність недоотримання частини доходів за результатами реалізації проєкту порівняно із запланованим варіантом. Інвестиційний ризик — це загроза або ймовірність повного або часткового недосягнення запланованих цілей інвестування, таких як прибуток або соціальний ефект, і отримання грошових збитків [2].

В умовах зростання фінансової нестабільності посилюються вимоги до розробки комплексу заходів, спрямованих на забезпечення від негативного впливу ризиків в процесі реалізації інвестиційних проектів. Інвестиційний проект — це системно обмежений і завершений комплекс заходів, документів і робіт, фінансовим результатом якого є прибуток (дохід); матеріально-речовим результатом — нові або реконструйовані основні фонди (комплекси об'єктів), або придбання та використання фінансових інструментів чи нематеріальних активів з подальшим отриманням доходу для досягнення визначених інвестиційних завдань [1, с. 22].

Інвестиційний ризик являє собою можливість нездійснення запланованих цілей інвестування (таких, як прибуток або соціальний ефект) і отримання грошових збитків. Цей ризик необхідно оцінювати, обчислювати, описувати та планувати, розробляючи інвестиційний проект [2, с. 336]. На інвестиційні проекти впливають, як макроекономічні ризики [6, 7], так і ризики, пов'язані безпосередньо з реалізацією конкретного проекту.

Залежно від чинників, виділяють такі види інвестиційних ризиків: політичний; загальноекономічний; правовий; технічний; фінансовий; ринковий; екологічний.

Перші три ризики: політичний, загальноекономічний та правовий ризики викликані зовнішніми умовами. Інші ризики притаманні безпосередньо проектам, в які здійснюються інвестиції і можуть реалізуватися унаслідок помилок планування та організації реалізації конкретного проекту [2, с. 336].

Особливої уваги заслуговує екологічний ризик, який може бути реалізований під впливом, як зовнішніх факторів, наприклад, у разі природних катаклізмів чи діяльності певних суб'єктів господарювання у районі реалізації інвестиційного проекту, так і внутрішніми: можливими шкідливими наслідками для зовнішнього середовища від реалізації самого проекту.

За наявності великої кількості ризиків, що залежать, як від зовнішніх, так і від внутрішніх умов та особливостей реалізації кожного інвестиційного проекту, постає гостре питання щодо мінімізації негативного впливу цих ризиків.

Мінімізація ризиків в процесі реалізації інвестиційного проекту безпосередньо впливає на привабливість проектних рішень для інвесторів, що посилює вимоги до попередньої оцінки проекту на передінвестиційній стадії.

До основних методів мінімізації ризиків відносять такі [3, с. 197]:

Запобігання ризику — здійснюється шляхом розробки заходів внутрішнього характеру щодо певного виду ризику проекту. Полягає в розробці деяких заходів, що мають внутрішній характер, які охоплюють конкретний вид ризику проекту. Прикладами можуть бути: уникнення інвестицій у низько ліквідні активи, відмова від великої кількості позикового капіталу.

Нормування ризику — полягає у використанні ризиків, що виходять за межі їх допустимого рівня (як правило, у зоні катастрофічного чи критичного ризику). Метод може реалізуватися шляхом залучення системи внутрішніх нормативів, що включає лімітний розмір позикових коштів та найменший розмір інвестиційних активів.

Розподіл ризику між учасниками проекту — передбачає часткову передачу ризиків іншим учасникам проекту за деякими операціями. Метод використовується у ділових відносинах між підприємством та постачальником сировини, між учасниками лізингової операції або інвестиційного проекту.

Страховання ризику — передачі ризиків певній страховій компанії, шляхом компенсації вартості майна компанії спеціальними страховими органами за допомогою коштів, що формуються на основі регулярних страхових внесків.

Основні інструменти управління ризиками проектного фінансування поділяють на:

- інструменти забезпечення виконання договірних зобов'язань (державні гарантії (гарантії уряду), гарантії міжнародних фінансових агенцій, банківські гарантії, поручительства, непрямі гарантії (довгострокові контракти та контракти з фіксованою ціною), застави;
- інструменти фінансового ринку (акредитиви (резервні та безвідзивні), вексельні інструменти, кредитні ноти);
- спеціальні фонди та резерви (резервні фонди, депозити на спеціальних рахунках, банківські рахунки з особливим ре-

жимом (рахунки «ескроу»), депонування коштів учасниками тендерних та конкурсних процедур та закупівель) [8, с. 220].

У процесі управління ризиками інвестиційного проекту обов'язковою умовою є дотримання вимог регуляторних органів з боку інвесторів — фінансових установ та банків. Усе частіше в процесі аналізу проектних ризиків звертають увагу на форми прояву таких макроекономічних ризиків, як ризик країни (у т. ч. політичний), системні ризики, наслідки впливу яких можуть бути край непередбачуваними [6, с. 66—67]. Для фінансування масштабних проектів можуть використовуватися нові для української практики джерела залучення коштів на основі використання структурованих та гібридних інструментів, застосування яких супроводжується виникненням ризиків зі специфічною формою прояву [9, с. 263—264]. Проектна компанія (SPV), яка створюється при проектному фінансуванні може обирати будь-який метод мінімізації ризиків чи комбінувати їх з огляду на умови реалізації проекту, вимоги інвесторів щодо показників ефективності, дотримання нормативних та соціально-екологічних вимог та організацію ефективної взаємодії усіх учасників проектного процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Майорова Т. В.* Проектне фінансування: підручник. — К., 2017. — 434 с.
2. *Мойсеєнко І. П.* Інвестування: навч. посібник. — К., 2006. — 490 с.
3. *Кричевский Н. А.* Страхование инвестиций: учеб. пособие. — М.: «Дашков и Ко». 2005. — 256 с.
4. *Греськів І. Р., Стасюк Н. Р., Дорош О. І.* Характеристика інвестиційних ризиків та особливості процесу управління ними. Ефективна економіка. 2015. № 5.
5. *Naumenkova S., Tishchenko I., Mishchenko S., Mishchenko V., Ivanov V.* Assessment and mitigation of credit risks in project financing. Banks and Bank Systems. 2020. № 15(1), С. 72—84.
6. *Науменкова С. В.* Підходи до вибору інструментів захисту від системних ризиків. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2017. № 1(22). С. 60—70.

7. *Науменкова С., Міщенко С., Тищенко Є.* Фінансові інструменти забезпечення від політичних ризиків у проектному фінансуванні. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2016. № 10 (187). С. 6—17.
8. *Науменкова С., Гавриш Л.* Особливості та інструменти проектного фінансування в Україні. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2013. № 1(14). С. 214—222.
9. *Mishchenko V, Naumenkova S., Ivanov V., Tishchenko I.* Special aspects of using hybrid financial tools for project risk management in Ukraine. Investment Management and Financial Innovations. 2018. № 15(2). С. 257—266.

Ференчук Євгенія Іванівна
студентка 2 курсу 1 групи
ОС «бакалавр»
спеціальність 081 Право
Фінансово-правовий коледж

ПРОБЛЕМИ ІСНУВАННЯ МНОЖИННОГО ГРОМАДЯНСТВА В УКРАЇНІ

Пріоритетом розбудови української держави є становлення та розвиток інституту громадянства. Основним атрибутом державності є інститут громадянства. Якщо особа має статус громадянина держави, то вона наділена певними правами, свободами та обов'язками. Цей статус захищає права особи як за кордоном, так і в Україні. Інститут громадянства історично виник у процесі буржуазних революцій під впливом ідей природного права, є визначальним у розв'язанні проблеми співвідношення автономії особи як суб'єкта природних прав людини з колективними інтересами.

Інститут громадянства в Україні визначають Конституція України і Закон України «Про громадянство України» як правовий зв'язок між фізичною особою і Україною, що знаходить свій вияв у їх взаємних правах та обов'язках. Згідно зі ст. 4 Конституції України в Україні існує єдине громадянство,

принцип якого розкривається в статті 2 Закону України «Про громадянство України,» як можливість існування громадянства адміністративно-територіальних одиниць України. Відповідно до статті 2 Закону України «Про громадянство України» громадянин України набув громадянство іншої держави або держав, то у правових відносинах з Україною він визнається лише громадянином України. Однак в Україні існує проблема множинного громадянства.

Множинне громадянство — це одночасна належність особи до громадянства двох або більше держав. Виникає внаслідок суперечностей законодавства про громадянство різних держав. На сьогодні немає єдиної загальновизнаної регламентації питань, що виникають у зв'язку з подвійним громадянством, більшість держав до цього ставляться негативно.

Окремі аспекти цієї проблеми розглядали такі автори, як О. Копиленко, М. Суржинський, Г. Луцишин, І. Матковський.

Множинне громадянство не передбачено Конституцією України для громадян України, тому воно є незаконним. Однак законодавством України не передбачено жодного виду юридичної відповідальності ні адміністративної, ні кримінальної за подвійне громадянство.

В Україні російські паспорти мали від 140 до 350 тисяч українців, які проживали у Криму та на Донбасі. Отримуючи паспорт інших країн, українці зазвичай залишають собі й український. Нині серед біпатридів є громадяни України, які внаслідок окупації Криму «автоматично» стали російськими громадянами.

В Україні множинне громадянство актуальне ще у Закарпатській області. Парламент Угорщини прийняв закон, який спрощує процес отримання угорського громадянства. На даний момент отримати угорське громадянство можна за 3 місяці. Багато етнічних угорців, румунів, росіян України прийняло подвійне громадянство.

Особи, які володіють множинним громадянством, не здатні мати реальний та стійкий політико-правовий зв'язок із двома державами, не можуть брати участь у соціальному і політичному житті, послаблюється відчуття патріотизму, надається подвійне навантаження обов'язків та зобов'язань перед державами.

Автоматичного позбавлення українського громадянства, навіть якщо людина добровільно повідомила про отримання другого, немає. Однак існує проблема щодо обіймання осіб з множинним громадянством посад на державній службі, низки виборних посад, виконання роботи судді, працівників органів внутрішніх справ, Служби безпеки України тощо.

За неофіційною статистикою нині кілька тисяч українців мають паспорти, щонайменше двох держав. Громадянин України, який набув громадянство іншої держави, не позбавляється при цьому українського громадянства і надалі визнається лише громадянином України.

Отже, множинне громадянство має як позитивні, так і негативні наслідки. Допомогає поширювати свободу руху, підприємництва та інвестицій. Визнання подвійного громадянства є кращою відповіддю, коли мігранти мають бізнес чи власність в більш ніж одній країні. Множинне громадянство пригальмує процес формування загальних цінностей, розвитку нації, стійкість юридичного зв'язку, що існує між громадянином і державою та послаблює інститут громадянства. Держава повинна заборонити множинне громадянство, виходячи з того, що це може призвести до негативних наслідків. Питання подвійного громадянства потребує подальшого вдосконалення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/>
2. Про громадянство України: Закон України: від 18 січня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2001. -; 13. - ст. 65.
3. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>
4. Копиленко О. Проблеми подвійного громадянства в законодавстві України // Юридичний вісник України. Київ, 1999. № 4. С. 28–31.
5. Суржинський М. І. Інститут громадянства України: конституційно-правовий аспект. — К.: Наукова думка, 2011. — 214 с.
6. Луцишин Г. І., Матковський І. Й. Виклики та загрози прихованого подвійного громадянства в сучасній Україні. Науковий журнал «Політикус». 2018. Вип. 2. С. 44–49.

Харін Антон Валерійович
студент 1 курсу 1 групи
ОКР «молодший спеціаліст»
спеціальність 081 Право
Фінансово-правовий коледж

ПРАВознавство як важлива суспільна наука

Правознавство — це багатогранна суспільна наука, навчальна дисципліна, основою якої є визначення ролі права і його місця в житті сучасного суспільства. Основними завданнями правознавства, як юридичної науки, є ефективне використання людського потенціалу та створення умов для найповнішої реалізації прав і свобод людини і громадянина.

Право відіграє дуже важливу роль в житті кожної людини, держави та суспільства. За допомогою права встановлюють та закріплюють форму державного устрою, політичний режим і форму державного правління. Правовими нормами закріплені базові правила поведінки, необхідні для гідного співіснування людей на основах рівності та взаємоповаги.

Для того, щоб бути повноправним громадянином держави важливо вивчати та знати право. Відомий поет Володимир Маяковський писав: «Поетом можеш ти не бути, а громадянином бути зобов'язаний». [1. с.56] Цим висловом він вказує на те, що потрібно знати і вміти користуватись своїми правами для повноцінного громадянського життя.

Правознавство, як соціальна наука, виконує такі завдання:

- формує уявлення про державно-правові реалії України;
- поглиблює знання з історії розвитку української державності, сучасної української держави та її органів;
- формує уявлення про способи підтримання правопорядку;
- надає знання своїх прав і свобод та механізми їх захисту;
- розкриває усвідомлення необхідності дотримання правових норм, непримиренність до протиправної поведінки;
- виробляє уміння користуватися нормативно-правовими актами, аналізувати юридичну літературу;

- сприяє набуттю навичок діяти згідно з нормами права у конкретних життєвих ситуаціях;
- вчить оцінювати власну поведінку й поведінку інших людей з погляду її правомірності;
- формує уміння використовувати набутими знаннями у практичному житті.

Право є основним регулятором суспільних відносин. Якщо людина не знає своїх прав, то з'явиться той, хто скористається цим невмінням. Прикладом тому є поневолення людини в рабство, заходи примусу та погрози.

Знання наших прав та обов'язків дає нам можливість мати гідне соціальне життя, займати активну громадську позицію, бути учасником процесу розвитку нашої країни. Ми живемо в правовій, демократичній державі, де більшість злочинів скоюється через правову неграмотність. Вивчення права надає нам можливість діяти, володіти, користуватись, реалізувати свої особисті та суспільні інтереси.

Якщо ви не знаєте своїх прав, то по суті, це означає, що ви не можете в повній мірі ними користуватись. Знаючи закони, які захищають наші права, ми можемо попереджати їх порушення і боротися за їх дотримання. Але ми не просто повинні знати сукупність своїх прав, а й мати чітке і ясне уявлення про те, де вони застосовуються, та як вони діють в кожній конкретній життєвій ситуації.

Отже, право виступає в ролі регулятора суспільних відносин, воно визнається суспільством і забезпечується всією системою суспільного життя.

Основні базові права людей закріплені в Декларації про права людини, прийнятої 10 грудня 1948 р., що встановила незаперечні принципи [2]:

- права людини невід'ємні;
- права людини неподільні, взаємозалежні і взаємопов'язані;
- права людини універсальні.

Конституція України, основний Закон України, ухвалений 28 червня 1996 року, згідно якого конституційні права і свободи є фундаментальною основою існування та розвитку українського народу, а тому держава зобов'язана створювати

ефективні організаційно — правові механізми для їх реалізації. [3] Відсутність таких механізмів нівелює сутність конституційних прав і свобод, оскільки призводить до того, що вони стають декларативними, але це є неприпустимим у правовій державі.

Права дітей закріплені у Конвенції про права дитини, прийнятою Генеральною Асамблеєю ООН у 1989 році, в якій зазначено, що діти є рівноправними учасниками суспільного життя, а саме: дитина потребує спеціальної охорони та піклування. Старшим дітям Конвенція надає політичні права, наприклад, право на об'єднання.[4 с. 34]

Усі ми прагнемо щастя. І хоча кожен і кожна з нас розуміє його по-своєму, важко не погодитись, що щаслива людина — це та, яка має можливість задовольняти свої потреби (їжа, житло, сім'я, вільне та цікаве спілкування, успішна робота, здійснення мрій тощо), має можливість реалізовувати свої потреби та надає права, що гарантуються міжнародними та національними законодавчими актами.

На мою думку, основні права, які необхідні людині для повноцінного життя:

- право на соціальне забезпечення;
- право на житло;
- право на освіту;
- право на справедливий суд;
- право на працю і право на справедливі та сприятливі умови праці;
- право на свободу і особисту недоторканність;
- право на свободу думки і релігії;
- право самому розпоряджатися своєю долею;
- право на достатній життєвий рівень.[5]

Особисто я вважаю, що кожен із нас повинен сам стежити, чи не порушуються наші права та свободи. Важливо поважати права інших не менше, ніж власні. Тоді ми зможемо побудувати дійсно правову державу. Я мрію жити у правовій державі, щоденно бути під захистом Закону. Але потрібно розуміти, що не можна говорити про права, забуваючи про наші обов'язки. Якщо в людини є права — це означає, що в неї є і обов'язки. Права визначають ступінь свободи, обов'язки —

ступінь відповідальності. Єдність прав і обов'язків є умовою для нашого самовдосконалення і творчої самостійності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Що українці знають і думають про права людини: загальнонаціональне дослідження / І. Бекешкіна, Т. Печончик, В. Яворський та ін.; за заг. ред. Т. Печончик. Київ, 2017. 308 с.
2. Декларація прав людини 10.12.1948 р. // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
3. Конституція України 28.06.1996 р. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96вр>
4. Конвенція про права дитини 20.11.1989 р. // URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021
5. Права дитини: сучасний досвід та інновації. Заг. редакція Г. Лактіонової. К., Либідь, 2005.

Чагаров Сергій Сергійович
студент 3 курсу 2 групи
ОС «бакалавр»
спеціальність 081 Право
Фінансово-правовий коледж

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛІ ПРИБУДИНКОВИХ ТЕРИТОРІЙ БАГАТОКВАРТИРНИХ ЖИТЛОВИХ БУДИНКІВ

Конституцією України гарантується народу право власності на землю, що набувається і реалізується виключно відповідно до закону. Гарантуючи на конституційному рівні право власності на землю, з метою належної реалізації даного конституційного права громадян, держава мала б на законодавчому рівні відповідним чином врегулювати набуття і реалізацію права власності на землю всіх категорій. Проте наразі згадані процеси щодо земель прибудинкових територій багатоквартирних житлових будинків належним

чином не врегульовано на законодавчому рівні, у зв'язку з чим виникає безліч проблем, які призводять до порушення конституційних прав громадян.

Цю проблематику досліджували низка науковців, зокрема, Євко В. Ю., Іванова Є. О. тощо. В своїй більшості ці наукові дослідження стосуються правового режиму прибудинкових територій багатоквартирних житлових будинків, порядку передачі їх у власність та користування і загалом зводяться до одного — висновку про недосконалість врегулювання згаданих питань в законодавстві.

Мета нашого дослідження полягає у визначенні проблем права власності на прибудинкову територію багатоквартирних житлових будинків, зокрема, порядку передачі даних земель у власність та користування фізичним і юридичним особам.

Наразі правове регулювання питання використання землі під багатоквартирними житловими будинками здійснюється відповідно до Конституції України, Земельного кодексу України, Цивільного кодексу України, Законів України «Про землеустрій», «Про оренду землі», «Про основи містобудування», «Про регулювання містобудівної діяльності», «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку», постанови Кабінету Міністрів України від 11.10.2002 № 1521 «Про реалізацію Закону України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» та іншими нормативно-правовими актами [1].

Низкою нормативно-правових актів прибудинкова територія визначається як територія навколо багатоквартирного будинку, визначена на підставі відповідної містобудівної та землепорядної документації, у межах земельної ділянки, на якій розташовані багатоквартирний будинок і належні до нього будівлі та споруди, що необхідна для обслуговування багатоквартирного будинку та задоволення житлових, соціальних і побутових потреб власників (співвласників та наймачів (орендарів) квартир, а також нежитлових приміщень, розташованих у багатоквартирному будинку.

Разом з тим, необхідність державної реєстрації права власності на вище згадані господарські будівлі, споруди і приміщення відсутня. Право власності на господарські будівлі,

споруди і приміщення багатоквартирного будинку/гуртожитку набувається особами разом із набуттям права власності на житлові приміщення даного будинку/гуртожитку [2].

Однак, відсутність необхідності оформлення права власності на господарські будівлі, споруди і приміщення, розміщені на прибудинковій території, призводить до зловживань із землею прибудинкових територій. У зв'язку з цим, з метою унеможливлення будь-яких зловживань виняє необхідність в належному оформленні права власності або користування на земельну ділянку, на якій розміщується прибудинкова територія.

Статтею 42 Земельного кодексу України передбачено два шляхи для безоплатної передачі прибудинкової території у власність або користування. В першому випадку, прибудинкові території на землях державної та комунальної форми власності надаються в постійне користування управителям будинку, а в другому — земельні ділянки, на яких розташовані багатоквартирні будинки, а також належні до них будівлі, споруди та прибудинкова територія, що перебувають у спільній сумісній власності власників квартир та нежитлових приміщень у будинку, передаються безоплатно у власність або в постійне користування співвласникам багатоквартирного будинку в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

В другому випадку співвласниками квартир у будинку, в спільній сумісній власності яких перебувають належні до будинків будівлі, споруди та прибудинкова територія, визначаються всі власники квартир, не об'єднані в юридичну особу, а також об'єднання співвласників квартир у формі ОСББ.

Законодавець визначив, що другий випадок може бути реалізований тільки в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Проте станом на сьогодні такого порядку Кабінетом Міністрів України не затверджено. Реальним наслідком цього є практична неможливість оформити права на землю під багатоквартирним будинком до виходу відповідної постанови КМУ [3].

Теоретично співвласники квартир (в тому числі у формі ОСББ) можуть тільки в загальному порядку відвести прибудинкову територію, включно з будівлями і спорудами, що

на ній розміщені, у власність чи користування, а саме в порядку ст. 123 Земельного кодексу України.

Для юридичної особи, а саме ОСББ, проведення такої процедури не буде значно ускладнене. Проте в більшості багатоквартирних житлових будинках по Україні не створено ОСББ. Оскільки за даними Державної служби статистики (станом на 01 грудня 2019 року), кількість зареєстрованих ОСББ в Україні становить 32 408. Зазначається, що наразі реєстр містить 34 104 записи про об'єднання. За результатом аналізу, діючих ОСББ на сьогодні 32 982. Відповідно до проведеного Міністерством розвитку громад і територій України дослідження, якщо кількість реєстрацій ОСББ в місяць не збільшиться, то, за існуючих умов, в усіх багатоквартирних будинках будуть створені об'єднання співвласників приблизно через 87,5 років (результати дослідження було опубліковано 05 лютого 2020 року) [4].

У випадку відсутності ОСББ в багатоквартирному житловому будинку, співвласникам квартир буде фактично неможливо отримати у власність чи користування земельну ділянку, на якій розміщені господарські будівлі, споруди, приміщення і відповідно прибудинкова територія.

Земельну ділянку під прибудинковою територією за відсутності ОСББ можна отримати лише в спільну власність або спільне користування. Для цього власникам квартир доведеться діяти спільно, тобто прийняти одностайне (більшості голосів) рішення (таким чином надавши свою згоду), а також всім разом пройти процедуру передачі земельної ділянки, передбачену ст. 123 Земельного кодексу України. Зважаючи на досвід, навіть зібрати кворум для створення ОСББ надто складно. Тому така одностайність виглядає нереально [3].

В жовтні 2019 року Уряд України звернув увагу на дану проблему та ініціював встановлення порядку передачі безоплатно у власність співвласникам багатоквартирних житлових будинків земельних ділянок, на яких вони розташовані, а також ініціював унормування на законодавчому рівні спірних питань управління спільним майном у багатоквартирному будинку. Зазначена ціль передбачена Мінрегіоном у Програмі діяльності Кабінету Міністрів України на наступні п'ять років [5].

У цій публікації ми дослідили проблемні аспекти права власності на землю прибудинкових територій багатоквартирних житлових будинків. З аналізу положень законодавства України в даній сфері вбачається недостатня урегульованість права власності на вище згадану категорію земель. Ініціатива Уряду розробити відповідний порядок передачі земель у власність заслуговує на увагу. На нашу думку, процес розроблення вказаного порядку має бути якнайшвидше якісно завершений, а зазначений порядок — затверджений.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Міністерство розвитку громад та територій України. Визначення прибудинкової території // URL:
2. <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/zhkh/zhitlova-politika/listi-rozlyasnennya-z-aktualnih-pitan/viznachennya-pribudinkovoyi-teritoriyi/>
3. Інформаційний портал Сумської міської ради. Про деякі питання правового статусу господарських будівель, споруд і приміщень багатоквартирних будинків/гуртожитків // URL:
4. <https://smr.gov.ua/uk/2016-03-14-08-10-17/pravova-dopomoha/aktualna-informatsiia/8791-pro-deyaki-pitannya-pravovogo-statusu-gospodarskikh-budivel-sporud-i-primishchen-bagatokvartirnikh-budinkiv-gurtozhitkiv.html>
5. Кобилянський В. Права на землю під багатоквартирним будинком // URL: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/ib/5997/75872>
6. Міністерство розвитку громад та територій України. В Україні діє 32982ОСББ-дослідженняМінрегіону//URL: <https://www.minregion.gov.ua/press/news/v-ukrayini-diye-32-982-osbb-doslidzhennya-minregionu/>
7. Міністерство розвитку громад та територій України. У Мінрегіоні розроблять порядок безоплатної передачі земельних ділянок співвласникам багатоквартирних будинків // URL: <https://www.minregion.gov.ua/press/news/u-minregioni-rozroblyat-poryadok-bezoplatnoyi-peredachi-zemelnih-dilyanok-spivvlasnikambagatokvartirnih-budinkiv/>

Чорнобай Олеся Ігорівна

студентка 4 курсу 2 групи

ОС «бакалавр»

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ФІНАНСОВИЙ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ НА РИНКУ ЖИТЛОВОГО БУДІВНИЦТВА

Ринок житлової нерухомості не покидає рейтингу найбільш обговорюваних питань, як в бізнес колах, так і буденних особистих розмовах, оскільки зацікавленість базується на одній із основних потреб людини — наявність власного надійного дому (особливо під час епідемії, коли населення вимушене перебувати в «чотирьох стінах» 24 години на добу). Невпинна урбанізація та зосередження бізнесу в великих містах веде до розширення агломерацій та потреби в додатковій житловій площі. За таких умов інвестування в об'єкти житлового будівництва набирає актуальності, однак для прийняття оптимального рішення варто детально проаналізувати потенційні ризики. Таким чином, метою цієї статті є розгляд ризиків, характерних для ринку житлового будівництва, та дослідження методів їхньої мінімізації з точки зору фізичної особи.

За період свого існування ризик-менеджмент на ринку нерухомості значно розширив коло досліджуваних проблем: якщо при його зародженні він розглядав в основному питання аналізу технічних ризиків, то згодом — управління фінансовими інвестиціями і проблемами банкрутства, то в даний час він включає в себе практично всі напрямки і аспекти управління ризиками: аналіз, оцінку, попередження і зниження всіх видів ризиків, що виникають [1, с. 330].

Також важливою особливістю при аналізі факторів ризику на ринку житлової нерухомості з точки зору фізичної особи-інвестора є поняття трансферу ризиків, тобто передача відповідальності за ризик підприємцем (трансфером) іншій юридичній або фізичній особі (трансфері) [2, с. 281]. Зазвичай у відносинах між забудовником та інвестором передача ризику відбувається непрозоро, але по суті, основна фінан-

сова небезпека при можливому банкрутстві підприємства перекладається саме на покупця.

На ринок житлової нерухомості, як і на будь-який інший сектор економіки, діють дві основні групи ризиків — системні та несистемні (або специфічні).

Системні ризики обумовлені ймовірними невизначеностями в економічній ситуації на ринку в цілому. Одним з найбільш впливових системних ризиків на ринку нерухомості є процентний ризик, що пов'язаний насамперед з невизначеністю часу та напрямку майбутніх змін процентних ставок [3, с. 58]. Зокрема, в розрізі житлової нерухомості найбільш впливовою є відсоткова ставка за іпотечними кредитами. На разі в Україні іпотечне кредитування є найдорожчим в Європі, що зменшує попит на об'єкти будівництва і відповідно підвищує ризик банкрутства забудовника. Також до системних ризиків можна віднести: валютний, інфляційний, політичний.

Несистемні або специфічні ризики, на відміну від системних, впливають тільки на окремі ринки, економічні об'єкти і залежать від їхніх особливостей. Серед несистемних ризиків, характерних для ринку житлового будівництва, можна виділити такі:

- Управлінський та організаційний. Перед початком будівництва управляючі особи мають підготувати необхідну документацію, проекти, технічне завдання, якісно відібрати персонал та укласти юридично грамотні контракти. Також інвестору при виборі забудовника необхідно дослідити кредитні та судові історії, щоб оцінити ступінь надійності [4, с. 102].

- Питання, пов'язані з працівниками. Цей пункт охоплює низку ризиків, а саме: дефіцит кваліфікованої робочої сили, низька продуктивність та вмотивованість персоналу, соціально-культурний портрет працівників та судова історія кожного з підлеглих.

- Взаємовідносини з підрядниками. Вибір ненадійного постачальника продукції веде до значних фінансових та репутаційних втрат. Сюди включають ризик поставки неякісної продукції, невиконання або несвоєчасне виконання зобов'язань, ризик залежності постачальника від геополітичних та погодних умов [5].

– Технологічний ризик. Стосується встановлення високоєфективного сучасного обладнання та заміна морально та фізично зношеного.

– Ризик ліквідності. Є одним з головних фінансових ризиків, що має значний вплив на ринок будівництва, оскільки відповідні активи мають тривалий період інвестиційного процесу і не можуть бути миттєво конвертованими в гроші.

– Юридичний. Гостро-актуальний ризик в українських реаліях, оскільки недосконалість законодавства дозволяє проводити нелегальні операції, а високий ступінь коруптованості, як адміністративного апарату влади, так і забудовників сприяє наданню ненормативних дозволів на будівництво, яке при зміні влади може заморозитись.

– Екологічний та геологічний. Пов'язаний з геологічними умовами території будівництва та ймовірністю настання стихійних лих на цій території. Забудовник обов'язково повинен мати підтвердження проведеної експертизи.

– Соціально-культурний. Житлові комплекси, що будуються в криміногенних районах далеко від інфраструктурних центрів, є більш ризиковими.

З огляду на наведені ризики інвестор при вкладенні коштів в об'єкти житлового будівництва повинен ознайомитись з системами фінансового ризик менеджменту. Для українського ринку ми пропонуємо методи, які можна поділити на кількісні та якісні. До перших належать такі принципи: для кожного учасника інвестиційного проекту ймовірний збиток не може перевищувати його фінансових можливостей, можливі ризикові втрати по кожному випадку носять незалежний характер.

Способи кількісної оцінки припускають аналіз інвестиційних ризиків і супутній пошук значень таких параметрів: втрат або додаткового прибутку від інвестиційного процесу з урахуванням ризикової події; співвідношення потенційних втрат і витрат на виконання заходів для зниження рівня відповідного ризику. Для оцінки рекомендуємо застосовувати такі методи, як аналітичний, статистичний (особливо акцент на дослідженні фінансових звітностей забудовника), аналіз доцільності витрат, методика експертних оцінок та аналіз аналогічних бізнес-ситуацій [6, с. 241].

Після кваліфікації та квантифікації ризику варто перейти до його мінімізації або уникнення. При використанні усіх складових системи ризик-менеджменту інвестор зможе прийняти зважене управлінське рішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Боровкова, В. А. Экономика недвижимости: учебник и практикум для академического бакалавриата / В. А. Боровкова, В. А. Боровкова, О. Е. Пирогова. — Москва: Издательство Юрайт, 2019. — 417 с.
2. Пікус Р. В. Управління фінансовими ризиками: [навчальний посібник] / Р. В. Пікус. — К.: Знання. 2010. — 598 с.
3. Управління фінансовими ризиками: навчальний посібник. / Куцик П. О., Васильців Т. Г., Сороківський В. М., Стефаняк В. І., Сороківська М. В. — Львів: Растр-7, 2016. — 318 с.
4. Финансово-экономические риски: учебное пособие / Е. Г. Князева, Л. И. Юзвович, Р. Ю. Луговцов, В. В. Фоменко. — Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2015. — 112 с.
5. Top 6 Construction Risks — And How to Reduce Them. [Електронний ресурс] — URL: <https://blog.plangrid.com/2019/09/top-6-construction-risks/>
6. Маховикова Г. А., Касьяненко Т. Г. Экономика недвижимости: учебное пособие / Москва: КноРус, 2014. С. 340.

Чуряков Богдан Віталійович

студент 4 курсу 2 групи

ОС «бакалавр»

*спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

ОЦІНКА СТАРТАПІВ З БОКУ ВЕНЧУРНИХ ІНВЕСТОРІВ, ВЕНЧУРНЕ ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Останні 5 років в Україні більш активно розвивається напрямок венчурного інвестування, як з боку внутрішніх венчурних фондів, що базуються в Україні, так і залучення

коштів іноземних інвестиційних фондів в українські стартапи.

Нині залучення венчурного капіталу до національних компаній є одним із ключових заходів у нарощуванні економіки та зростання генерування доданої вартості у ланцюгу національної економіки.

За даними науковців, компанії, які залучали венчурні інвестиції перед своїм IPO генерують 21 % ВВП Сполучених Штатів Америки, вже зайняли 11 % ринку праці та у 8 разів швидше генерують нові робочі місця на ринку, ніж інші компанії країни. В свою чергу, загальний обсяг венчурних інвестицій в США складає всього 0,2 % від ВВП (генеруючи 21 % ВВП). З цього бачимо високий мультиплікативний ефект венчурних інвестицій та важливість розвитку цього сектору у всіх країнах. (Annaleena Parhankangas «The Economic Impact of Venture Capital»). [5] [6]

У 2016 році загальний обсяг венчурних інвестицій в українські компанії склав 88 мільйонів доларів, в той же час у 2017 році маємо вже 259 млн., та 337 млн. у 2018-му, тобто 30 % зростання у 2018 році, та об'єм інвестицій у 2017 році рівний загальному обсягу інвестицій за 2014–2016 роки. [1]

Маємо ще більш прискорене зростання обсягів у 2019 році (479 мільйонів доларів), тобто зростання обсягу венчурних інвестицій в українські компанії у 2019 році збільшилось до 42 % по відношенню до 2018 року.

Розглянемо більш детально показники 2019 року для того, щоб проаналізувати на яких етапах в Україні здійснюються найбільші за обсягом вливання та на якому етапі їх найбільша кількість.

Так, найбільшу за обсягом інвестицію отримала компанія GitLab, яка у 2018 році вже отримувала вливання на стадії росту, та отримала нову угоду у 2019 році розміром 268 млн. доларів. GitLab вважається одним із перших українських єдинорогів, нині компанія оцінюється у 2.7 мільярди доларів [2].

Так само повторно залучила інвестиції компанія Grammarly, отримавши інвестиції на стадію росту розміром 90 мільйонів доларів та досягши капіталізації за оцінкою в 1 мільярд доларів.

Табл 1.1.

**Розподіл венчурних інвестицій в Україні
за стадіями проекту у 2016–2018 роках [1]**

Стадія проекту	2016	2017	2018						
	Кількість	Обсяг	Сер. обсяг	Кількість	Обсяг	Сер. обсяг	Кількість	Обсяг	Сер. обсяг
Pre-seed	0	0	\$0.00	0	0	\$0.00	6	0.4	\$0.07
Seed	73	38	\$0.52	11	5	\$0.45	21	18	\$0.86
Round A	0	0	\$0.00	7	35	\$5.00	3	18	\$6.00
Round B	1	20.5	\$20.50	0	0	\$0.00	1	30	\$30.00
Growth	0	0	\$0.00	2	140	\$70.00	3	180	\$60.00
Undisclosed	13	29.5	\$2.27	41	76	\$1.85	49	87	\$1.78
Інше	0	0	\$0.00	28	3	\$0.11	32	3.5	\$0.11
Всього	87	88	\$1.01	89	259	\$2.91	115	336.9	\$2.93

З таблиці 1.2 видно, що найбільші за обсягом суми інвестицій були отримані на стадії зростання (growth) компаніями, які до цього вже отримували венчурні інвестиції та показували позитивну динаміку своїх ключових показників.

З цього можна зробити висновок, що більші суми інвестицій потребують більш детального фінансового аналізу, дані для якого об'єктивно з'являються, як мінімум, після першого раунду (Round A). До цього на стадіях pre-seed, seed, round A, головними критеріями є перш за все команда (напевно, найважливіший фактор при перших інвестиційних оцінках), розмір ринку, його потенціал і рівень конкуренції, та безпосередньо сам продукт, його унікальність та можливий LTV користувача (Life-time value).

Табл 1.2.

Розподіл венчурних інвестицій в українські компанії в 2019 році [2]

2019 рік			
Назва компанії	Сума інвестиції, млн. дол.	Стадія	САР млн. дол. (Капіталізація)
GitLab	268.00	Growth	2700
Grammarly	90.00	Growth	1000
People. ai	60.00	Round B	500
Very good Security	35.00	Round B	n/a
Ajax systems	10.00	Round B	n/a
MyCredit	3.00	Round A	n/a
PromoRepublic	2.00	Seed	n/a
Dorian	2.00	Seed	n/a
Allright. io	1.50	Round A	n/a
RetargetApp	1.50	Seed	n/a
AxDraft	1.10	Seed	10
SolarGaps	1.00	Seed	n/a
Liki24. com	1.00	Seed	n/a
Love & Live Fashion Group	0.60	Round A	n/a
Mate academy	0.58	Round A	n/a
Localhalo	0.50	Seed	n/a
Animal ID	0.50	Seed	n/a
Viseven	0.50	Seed	n/a
Всього	478.78	—	—

У подальшому маємо більш детально дослідити аспекти оцінки венчурними фондами потенційних об'єктів інвестування, як змінюються ключові метрики в залежності від стадії проекту, хто є найбільшими гравцями венчурного ринку України, та як математично прорахувати та оцінити компанії, включаючи всі ризики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Топ 10 угод на ринку венчурного капіталу України в 2018 році URL: <https://ain.ua/en/2019/04/24/uvca-research/>
2. Інвестиційна аналітика в Україні URL: <https://inventure.com.ua/en/analytics/articles/the-largest-venture-capital-investments-in-ukraine-in-2019>
3. Експорт українських ІТ послуг URL: <https://ain.ua/en/2020/02/18/export-of-ukrainian-it-services-2019/>
4. Огляд української тех-еко-системи URL: https://www.kyivpost.com/wp-content/uploads/issue_pdf_178c6030d7e0f98b26c4487075adb87562b7dfd5/ENG_Tech-Ecosystem-Guide-To-Ukraine.pdf
5. Стенфорд бізнес: Скільки венчурний капітал стимулює економіку США?/ How Much Does Venture Capital Drive the U. S. Economy? URL: <https://www.gsb.stanford.edu/insights/how-much-does-venture-capital-drive-us-economy>
6. У міру того, як гра з венчурним капіталом збільшується, Середньому Заходу не вистачає/ As the venture capital game gets bigger, the Midwest keeps missing out URL: <https://www.brookings.edu/research/as-the-venture-capital-game-gets-bigger-the-midwest-keeps-missing-out/>

Якімкін Олександр Олександрович

студент 1 курсу 1 групи

ОКР «молодший спеціаліст»

*спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Фінансово-правовий коледж*

СТРІЧКА МЕБІУСА

«Мислення починається зі здивування», — зауважив Аристотель. А математика чудовий предмет для подиву.

У сучасних програмах з математики, в розділі геометрії, прийнято вивчати лише так звані двосторонні поверхні, в яких умовно можна виділити або зовнішню і внутрішню (у разі замкнутої поверхні), або верхню і нижню частини. До таких

поверхонь у тривимірному просторі можна віднести, наприклад, сферу, куб, циліндр тощо. Однак виявляється, що існують поверхні, при розгляді яких просто безглуздо говорити про їх зовнішню і внутрішню частини. Такі поверхні називають односторонніми. А розділ геометрії, що вивчає односторонні поверхні, називається — топологія. Яскравим класичним прикладом топології є славнозвісний лист Мебіуса.

Актуальність теми полягає у вивченні різних властивостей при нестандартному застосуванні незвичайних фігур. Так, у наші дні, топологія має значний вплив на ряд абсолютно різних галузей знань. Дивовижні властивості стрічки Мебіуса і зараз продовжують застосовувати в різних сферах діяльності, як наукової так і творчої.

Метою роботи є вивчення та дослідження поверхні листа Мебіуса, доведення експериментальним шляхом його топологічних властивостей.

У багатьох парках, скверах і навіть в художніх музеях можна зустріти незвичайне коло-стрічку. Що це за стрічка і чому вона викликає такий інтерес у вчених і архітекторів, художників і письменників?.

Август Фердинанд Мебіус народився 17 листопада 1790 р. на землі Саксонія-Ангальт, Німеччина. У 1803 р. Мебіус вступив до коледжу у Шюльпфорте, потім у Лейпцизький університет. Спочатку в університеті зайнявся вивченням юриспруденції, але згодом любов до математики та астрономії перемогла.

У 1858 р. Мебіусу вдалося зробити вражаюче відкриття, що й і стало його найвизначнішим внеском в науку. Це відкриття односторонніх поверхонь, одна з яких — лист або стрічка Мебіуса.

Цікаво, що такий непростий об'єкт, одночасно з Мебіусом відкрив і інший вчений — Йоганн Бенедикт Листинг. Свою роботу він опублікував на три роки раніше, ніж Мебіус. Що ж вразило цих двох німецьких професорів? Так, завжди вважалося, що будь-яка поверхня повинна мати дві сторони. А у об'єкта їх відкриття всього одна сторона і один край. В результаті стрічка була названа на честь Мебіуса, а засновником нового напрямку в математиці, що дістав

назву топологія, вважають Лістинга і його працю «Попередні дослідження з топології».

Топологія (грец. «Топос» — місце, місцевість) є одним з «наймолодших» розділів сучасної геометрії, де вивчаються властивості таких фігур, які не змінюються, якщо їх гнути, скручувати, розтягувати, стискати, але не клеювати і не рвати, тобто не змінюються при деформаціях. Прикладом топологічних об'єктів є літери И та Н. Стрічка Мебіуса є топологічним, тобто безперервним об'єктом з найпростішою односторонньою поверхнею в межах звичайного тривимірного простору, де можливо з однієї точки такої поверхні, не перетинаючи краю, потрапити в будь-яку іншу. Є два типи стрічок Мебіуса, в залежності від напрямку здійснення півоберту: за годинниковою стрілкою та проти. Звідси можна зробити висновок, що стрічка Мебіуса є хіральною. Однобічність, безперервність, зв'язність, орієнтованість, «Хроматичний номер» — основні властивості стрічки.

Переконатися в однобічності листа Мебіуса можна таким чином: почнемо поступово фарбувати лист довільним кольором, починаючи з будь-якого місця, і по завершенні роботи виявимо, що весь він повністю пофарбований, на відміну від традиційного склеєного листа. Якщо уявити собі, що по стрічці Мебіуса подорожує мураха, то пройшовши весь шлях, вона повернеться у вихідну точку. При цьому мураха обійде обидві поверхні — зовнішню і внутрішню, не перетинаючи ребра. Це доводить, що стрічка Мебіуса є односторонньою поверхнею. Подібною односторонньою поверхнею є пляшка Клейна.

Німецький математик Фелікс Клейн в 1882 р. створив таку пляшку, у якій немає «всередині» і немає «зовні». У тривимірному просторі вона неминуче самоперетнеться, але в чотиривимірному просторі вона подібна до листа Мебіуса. Ця поверхня одночасно замкнута, як сфера, і одностороння, як лист Мебіуса. На відміну від звичайної пляшки, вона не має краю, а її поверхню не можна розділити на внутрішню і зовнішню. Та поверхня, яка здається зовнішньою, безперервно переходить в ту, яка здається внутрішньою, як переходять один в одного на перший погляд різні сторони листа Мебіуса. Переконатися в її безперервності можна так: розрізавши

просте паперове кільце посередині, отримуємо два простих кільця такого ж діаметру як початкове, але вдвічі вужчі. А якщо посередині розрізати стрічку Мебіуса, то з подивом виявимо, що вона перетвориться не на два окремих кільця, а на одну цілу перекручену стрічку, яку ще називають афганською стрічкою

Стрічку Мебіуса широко використовують у науці, техніці, архітектурі, живописі, літературі, дизайні меблів, автомобілів, одягу, прикрасах, парфумерії та навіть у кулінарії.

Виконуючи роботу по вивченню незвичайного листа Мебіуса, ми дізналися про життя самого ученого, про історію його унікального відкриття. Недарма кажуть: «Все геніальне поруч». Відкриття поклато початок новому напрямку в математиці — топології. Нами було опрацьовано значний обсяг інформаційного матеріалу, що аналізувався та перероблявся. Результати були очевидними, адже експерименти проводилися зі звичайним листком паперу, згорнутим в кільце, і листом Мебіуса. Так ми дізналися про дивовижні властивості стрічки Мебіуса. Використовуючи різні джерела мережі Інтернет, ми звернули увагу на широке застосування листа Мебіуса, як в науці, так і в практичному житті. Тому недарма цьому математичному об'єкту поставили безліч пам'ятників у багатьох куточках нашої планети.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гарднер М. Математические чудеса и тайны. — М: Наука, 1978. 127 с.
2. Смирнова Е. С. Курс наглядной геометрии. — М: Просвещение, 2002. 173 с.
3. Гусев В. А., Комбаров А. П. «Математическая разминка». — М: Просвещение, 2005. 93 с.
4. Савин А. П., Станцо В. В., А. Ю. Котова «Я познаю мир математика». — М.: АСТ, 1998. — 480 с.
5. Газета «Математика» приложение к издательскому дому «Первое сентября», № 14 1999 г., № 24 2006 г.
6. Лента Ме́биуса. Вариации на старую тему. URL: http://arbuz.uz/t_lenta.html

7. Научно-популярный физико-математический журнал для школьников и студентов. URL: <http://www.kvant.info/>
8. Стрічка Мебіуса / Вікіпедія: вільна енциклопедія URL: http://uk.wikipedia.org/wiki/Стрічка_Мебіуса
9. Лист Мёбиуса / Оригами. URL: <http://oriart.ru/publ/3-1-0-11>
10. Преобразования Мебиуса. URL: <http://www.smartvideos.ru/mebius-transfor>

Фінансово-правовий коледж

Збірник матеріалів науково-практичної
студентської конференції
**«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА ТА ЕКОНОМІКИ:
СУЧАСНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**
«CURRENT ISSUES IN LAW AND ECONOMY:
THE PRESENT AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT»

Підписано до друку 07.08.2020 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 12.9. Тираж 100 прим.

ФО-П Маслаков Руслан Олексійович
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК No4726 від 29.05.2014 р.
Тел. (095) 699–25–20.
E-mail: osvita2005@gmail. com,
www. rambook. com. ua

Віддруковано в друкарні ТОВ «7БЦ»
07400, Київська обл.,
м. Бровари, 6-р Незалежності, 2, кв. 148
e-mail: 7bc@ukr. net, тел: (044) 592–00–80
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції —
серія ДК No 5329 від 11.04.2017